

ПОЛИТИКИН

6
динара

БРОЈ

1366

ЗАБАВНИК

3.3.1978. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА XXXIX

КОМПЛЕТАН
СТРИП
**ФЛАШ
ГОРДОН**

Ripley

Веровалти или не!

НА АДРЕСУ ШЕРЛОКА ХОЛМСА

ЈУНАКА ДЕТЕКТИВСКИХ ПРИЧА И РОМАНА КОЈЕ ЈЕ НАПИСАО АРТУР КОНАН ДОЈЛ, И ДАНАС СТИЖУ ПИСМА ЈЕР МНОГИ ЧИТАОЦИ ВЕРУЈУ ДА ЈЕ ОН СТВАРНА ЛИЧНОСТ.

АМЕРИЧКИ ТАПИР

НА ИЗГЛЕД ЈЕ ОПАСАН И КРВОЖЕДАН - МЕЂУТИМ, ЛАКО СЕ МОЖЕ ПРИПИТОМИТИ.

ВЕЛИКЕ ПАРЕ САМ ЗАРАДИО!

ПАПИРНЕ НОВЧАНИЦЕ

КОРИШЋЕНЕ У КИНИ У 14. ВЕКУ, БИЛЕ СУ ДУГАЧКЕ 35 И ШИРОКЕ 20 САНТИМЕТРА.

ПОСЛЕДЊИ РАЗБОЈНИЧКИ НАПАД НА ПОШТЕНСКА КОЛА ИЗВРШИО ЈЕ ПЕРА ХАРТ

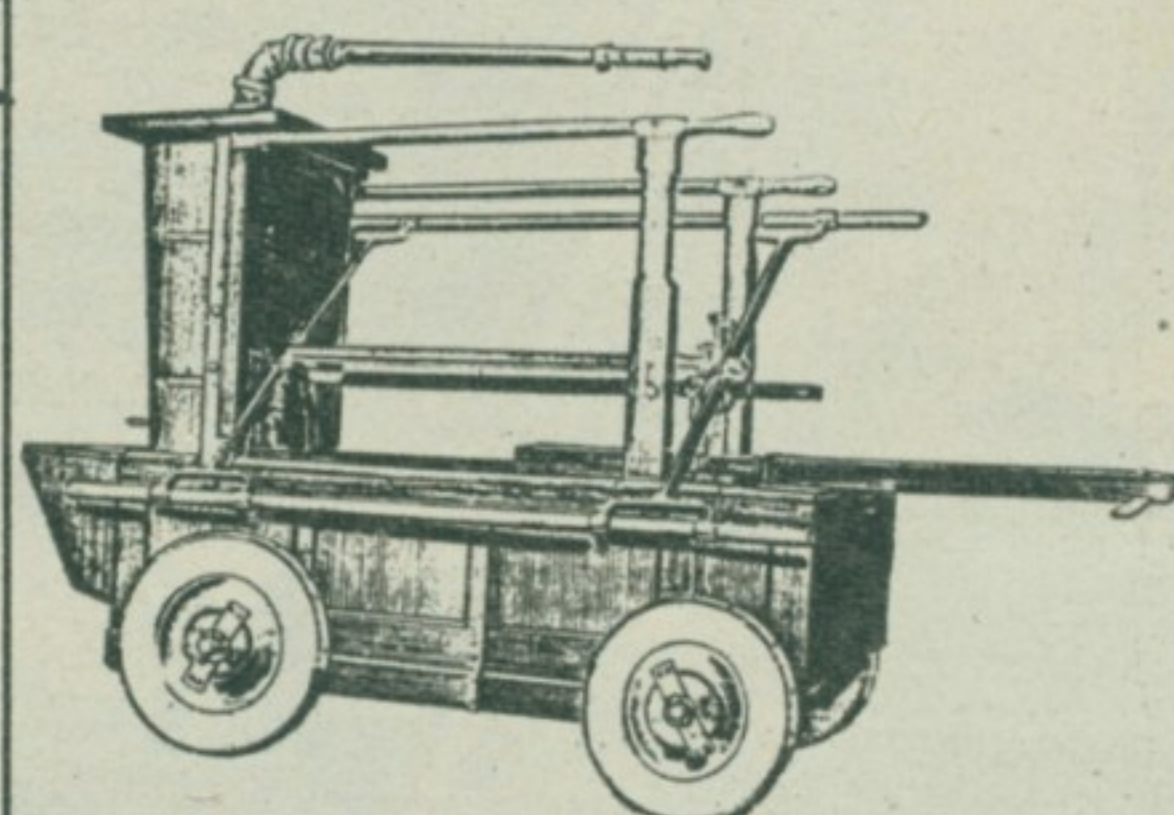
У ГЛОУБУ (САД) 1898. ГОДИНЕ - ОПЛАЧКАЛА ЈЕ ТАДА 431 ДОЛАР И ЗА ТО ДОВИМ 2.5 ГОДИНЕ ЗАТВОРА.

Овај

ХРАСТ

У ТАЛБОТУ (САД) СТАР ЈЕ ПРЕКО 400 ГОДИНА.

ПРВА ВАТРОГАСНА КОЛА

У ЊУЈОРКУ БИЛА СУ НАПРАВЉЕНА 1731. ГОДИНЕ У ЛОНДОНУ.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

● радник који проведе тридесет година на раду у фабрици цемента удахне за то време око десет килограма цементне прашине.

● почетком 17. века двобоји су били „у моди“. И најмањи повод био је довољан да неко неког позове на двобој. Претпо-

ставља се да је на овај начин само у Паризу живот губило око 400 људи годишње.

● холандски освајач Петер Минуи купио је 1626. године острво Менхетн од Индијанаца за двадесет и четири долара.

● река Аа, дугачка око осамдесет километара, која се улива у Северно море, није једина река с таквим именом. Наиме, постоје још две истоимене реке у Совјетском Савезу, четири у Швајцарској, једна у Холандији и две у Немачкој.

● стручњаци Универзитета у Глазгову, у Шкотској, израдили су помагало за лекаре — медиск — које ће им помоћи да одаберу лекове за истовремену употребу. Медиск се састоји од три

пластична диска који се окрећу један око другог а на њима су исписана имена лекова које лекари најчешће преписују. Померањем дискова лекар може одмах да прочита да ли је нека комбинација лекова штетна или не. Испитивања вршена на једној клиници са хиљаду болесника показала су да је око 75 одсто узимало четири врсте лека дневно, а више од 20 одсто пет или више врста лекова.

● у једној египатској гробници старој четири хиљаде година пронађен је мали нилски коњ начињен од плавог емајла. Претпоставља се да је ту стављен да би душа ловца могла после његове смрти да се бави својим омиљеним ловом

● Матурен Весиер де ла Кроз, професор француске књижевности који је живео у прошлом веку, имао је изванредно памћење. Једном је двадесет часова рецитовао текст од око 750.000 речи, без иједне прешке. Били су то стихови Дантеове „Божанствене комедије“.

● лорд Рокеби (1713—1800) био је једини отмен Енглез свог времена који је носио браду и дугачку косу.

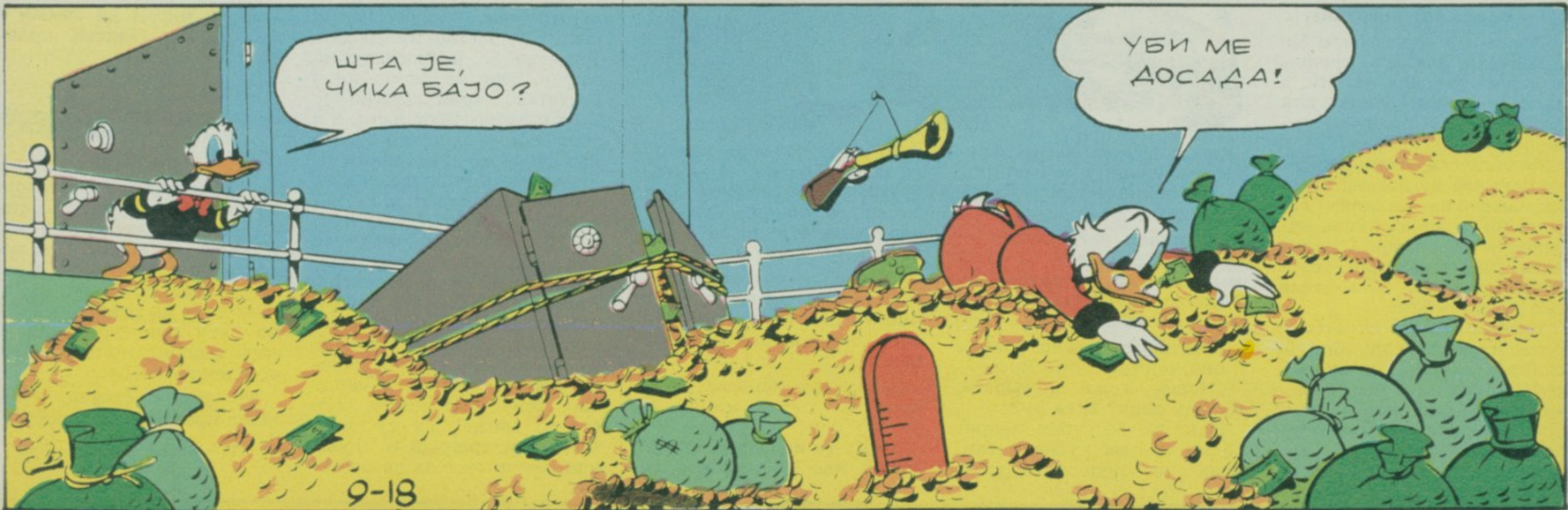
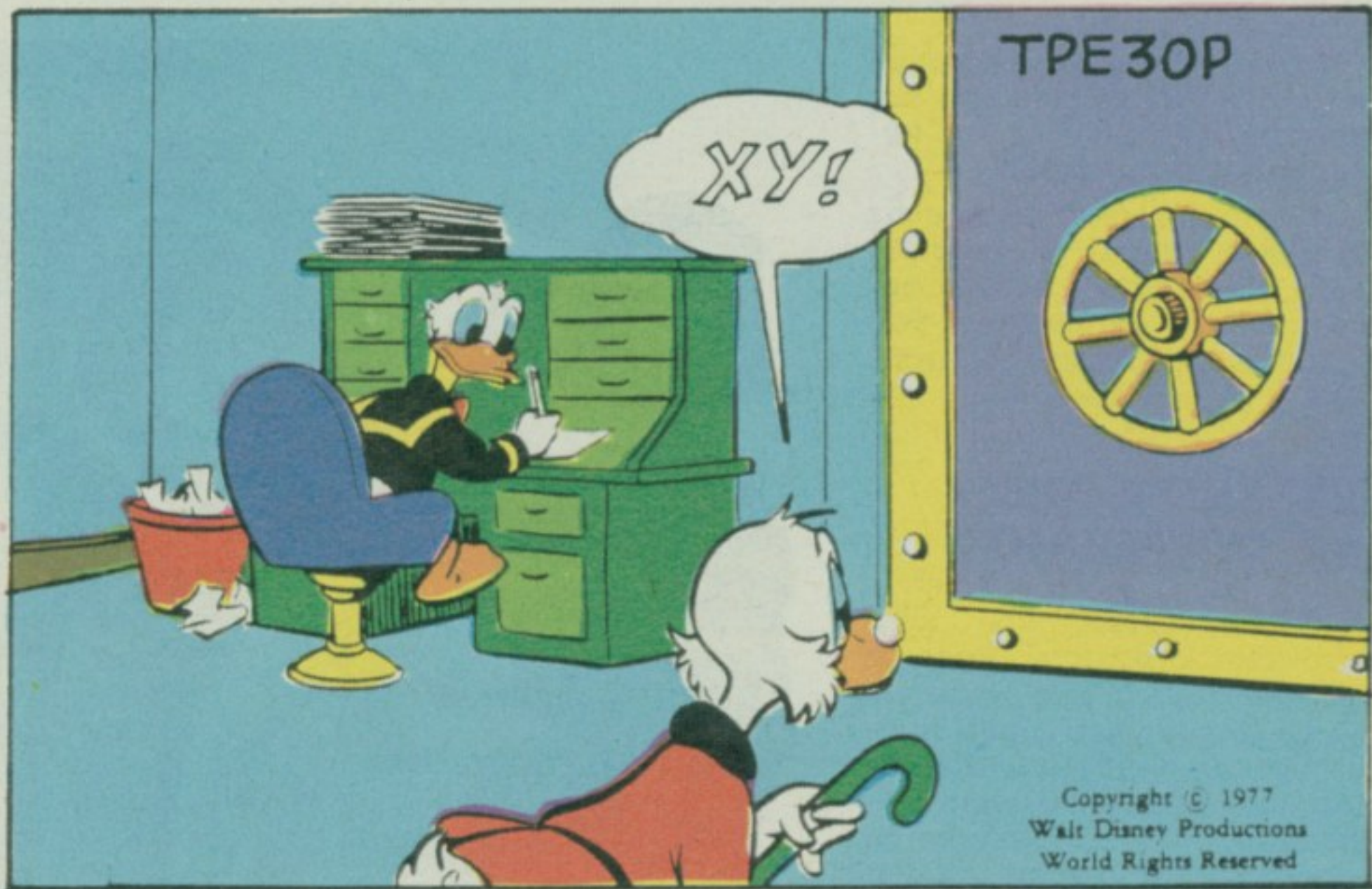
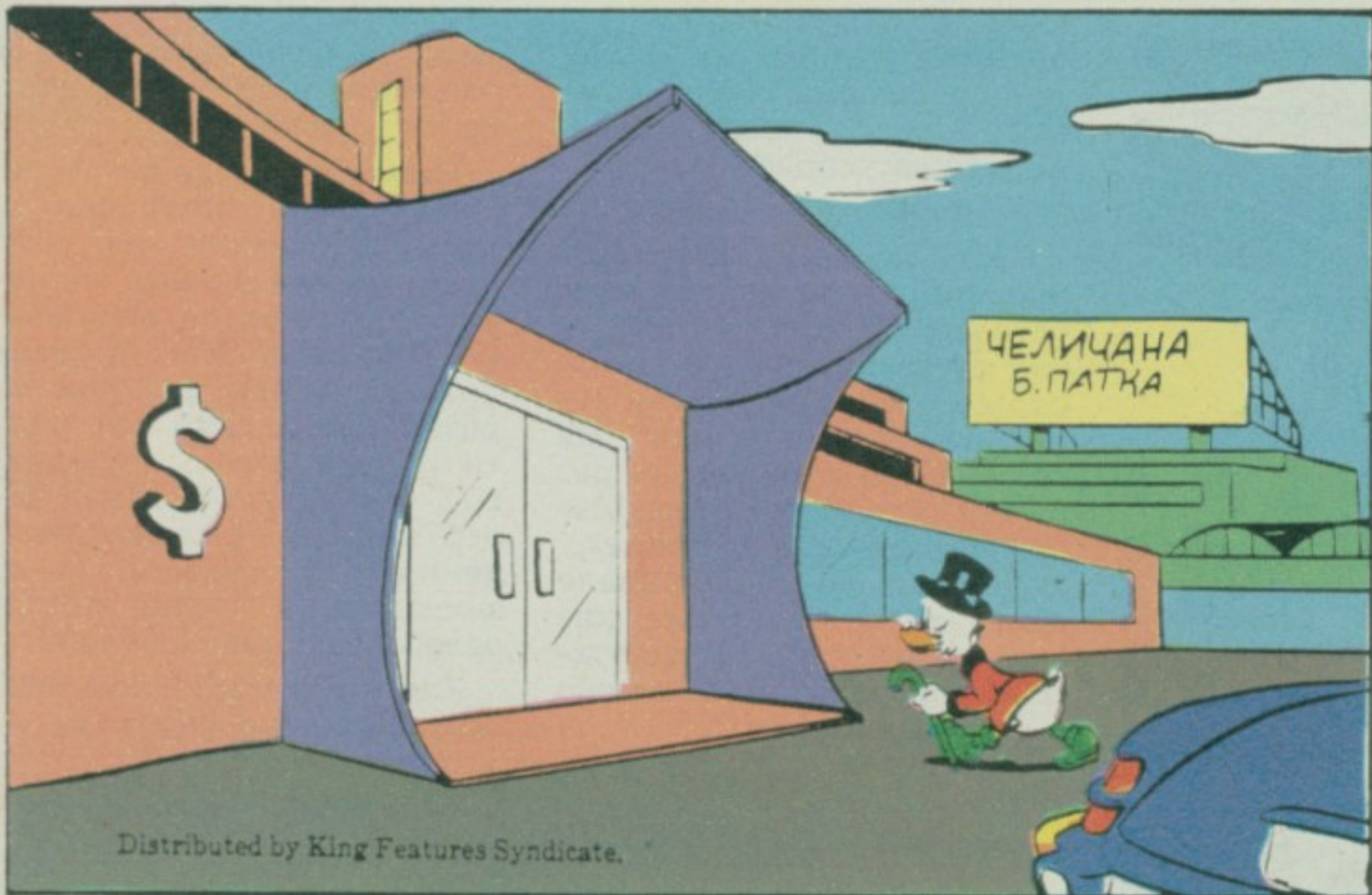
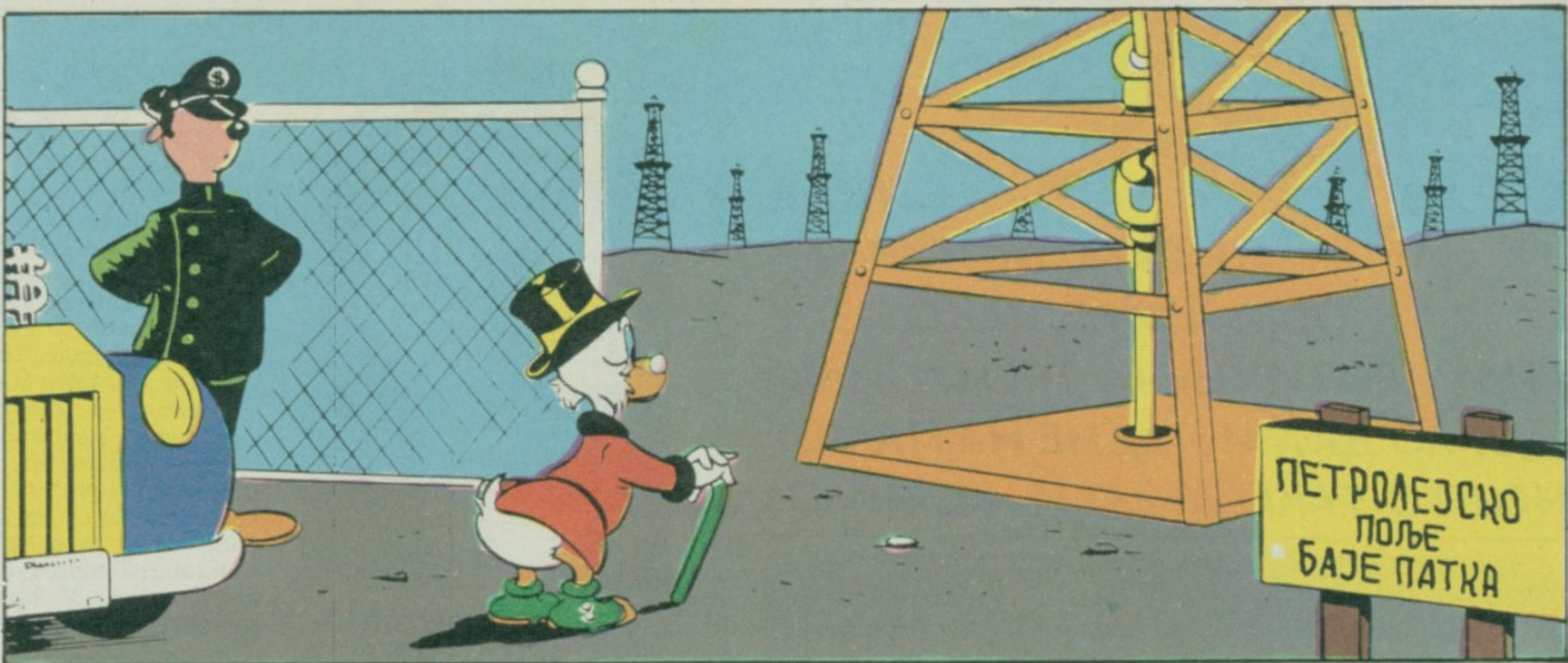

● код припадника племена Мајајаса са Тајвана само борци који никад нису били побеђени имају право да ставе бело перо на свој турбан.

WALT
DISNEY

ПАЈА ПАТАК

УЗ 8. МАРТ

НИКАД
НИСАМ МОГЛА ДА
ОБЈАСНИМ КАКО ЈЕ У
ТИМ КРИТИЧНИМ ТРЕНУЦИМА
МОГЛО ДАМИ ПАДНЕ НА ПАМЕТ
НЕШТО ТАКО ЛУДО И — СМЕЛО!

ПРВА ДАНИНА РАТНА ПОБЕДА

У борби на Дренови 1941. рањен је и један старији борац из чете, бивши железничар. Гелер га је погодио иза рамена, у месо. Рана није била велика, нити, бар на изглед, опасна по живот, али човек није могао да помера руку. Болео га је сваки покрет. Рана је уз то и крварила.

Његове муке преживљавале смо на свој начин и

Од инструмената у нашим торбама имале смо само неке ножиће, скалпеле, сонду и неколико других, помоћних инструмената. Једва смо знале чему уопште служе скалпели — о томе су нам само уопштено говорили на курсу за болничарке, који смо завршиле тајно, пред долазак партизанских јединица у Ужице.

Од часа кад сам гласно

у књизи НАРОДНИ ХЕРОЈИ ЈУГОСЛАВИЈЕ о њој, између осталог, пише: „Када су партизани 1941. 24. септембра, ослободили Ужице, Даница као млада плавокоса девојка, уместо букета цвећа предала је партизанском команданту сандук са муницијом и бомбама. То је био доказ њеног опредељења за устанак...“

Рођена је 15. августа 1925. године у селу Биоски, код Титовог Ужица.

Као борац I, а затим II пролетерске бригаде, Да-

ДАНИЦА МИЛОСАВЉЕВИЋ

ница је била не само болничарка већ и бомбаш. Херојски се понела у свим нападима, јурицима и борбама које су водиле ове две бригаде. Она учествује у биткама на Купресу, Ливну и многим другим, све познатија као пушкомитраљезац. Када је постављена за десетара, неки борци су били недовољни што ће им командовати неискусна, млада девојка. У првом јуришу на бункере она је показала изванредну храброст и умешност у командовању, што јој је донело поштовање бораца...

Од августа 1944. године. Даница је омладински руководицац I. батаљона II пролетерске бригаде. На путу за Србију, јула-августа 1944. године, Први батаљон требало је у јуришу да изврши прелаз преко Ибра и обезбеди прелазак осталим јединицама бригаде. Нови и неискусни борци почели су се колебати. Даница је ско-

чила испред батаљона и са покликом „Напред, другови!“ прва јурнула, а за њом силовито и незадрживо јурнули су и остали борци... На другој страни реке, Даница је, са још једним другом, уништила непријатељски бункер и заробила митраљез...

Тако до Београда и слободу.

Неко време после ослобођења земље Даница Милосављевић је провела у Ужицу, као секретар Месног комитета Партије, а затим као секретар Окружног комитета СКОЈ-а. Током 1957. године прешла је у Београд на дужност у Централном комитету Народне омладине Србије. Касније су дошле студије и други одговорни проблеми.

Даница Милосављевић Дана је за народног хероја проглашена 6. јула 1953. године.

Операција у кровинијари

нас две, Олга Којадиновић и ја, а могле смо да му помогнемо једино ако му извадимо метак из ране.

Не знам тачно која је од нас две прва изговорила реч „операција“, али се добро сећам да смо се том приликом и саме збуниле. Чак и уплашиле.

ШТА АКО ПОГРЕШИМ?

Једног јутра, пре него што смо стигли у Рудо и пре него што смо чуле да ће се формирати Прва пролетерска бригада, пошто сам још једном обишла рањеника и видела колико се мучи, дошла сам до Олге и готово несвесно рекла:

— Извршићу операцију!

После тих речи било ми је некако лакше. Стрепња и страх да нећу успети и даље су остали у мени, али одлука је већ била изречена.

До тада сам превијала само жуљеве на ногама и неке мање ране из борбе. Ни Олга ни ја никад нисмо виделе неку опаснију рану, нити смо извршиле тежи болнички посао. Али, хтеле смо да помогнемо.

Вађење гелера из дубоке ране, из места које обилује сплетом живаца, не би, верујем, било лако чак ни искусном лекару под таквим условима, без одговарајућих инструмената и лекова!

изрекла одлуку да ћу извршити операцију до саме операције живела сам у ужасном страху.

„Шта ако погрешим?“ — говорила сам себи. — „Осрамотићу се. Отераће ме. Осрамотићу СКОЈ. Изневерићу поверење.“

Понекад се у мени јавила и она најстрашнија мисао:

„Човек може и умрети. Куд ћу онда? Шта ћу?“

Иако ме је страх непрекидно изједао, успела сам, ипак да очувам мир на

свом лицу. Олга је храбрила мене, а ја њу. И једна и друга смо се правиле да је то нешто обично, чак смо покушавале и да се шалимо.

„Хајде, не бој се!“ — говорила сам себи — „То ти можеш, то ти мораш. Мораш помоћи другу. Успешеш!“

Затим сам пришла рањенику и готово мирно му рекла:

— Да ти извадимо гелер? Човек нас је погледао за-

бринуте, у очима му је сећнула неверица, чак и бојазан, али се после краћег колебања усправи и рече:

— Добро, покушајте.

Вест да ћемо извршити операцију пронела се и до осталих бораца у чети и они су се почели окупљати око сеоске кровинијаре у којој смо се налазили. На свим лицима био је израз сумње, али и неко олакшање. Ми смо све те погледе, још док смо припремале инструменте, схватиле као охрабрење, иако нас је њихово присуство истовремено и узрујавало.

ХВАЛА, ДОКТОРЕ!

Кад смо откриле рану и пошто сам у руке узела сонду — застало ми је дах. Рањеник је, на изглед, био миран, али му је из лица нестајало крви, стегао је зубе и ћутао. Због њега, а и због себе — правила сам се као да је то што чиним обична ствар, као да сам то и раније радила и да он нема због чега да се узбуђује.

Узела сам сонду и почела да вртим по закорелој рани. Учинило ми се да је дубока. Рањеник је стиснуо зубе и уочио се. Очи су му биле отворене и тврде. Мени је то улило мало снаге и почела сам да покрећем сонду час лево, час десно, али гелера нигде! То су били критични тренуци и одједном сам пожелела да побег-

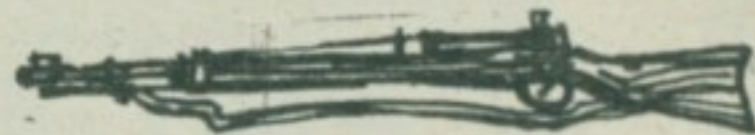
нем, да ослободим мука и рањеника и себе. Али, више се није имало куд.

Нисам смела да га погледам у лице. Знала сам да трпи јаке болове, јер у то време нисмо имали никаквих средстава за анестезију. Рањеник се и даље држао јуначки: док сам му резала месо, само сам чула тихо, пригушено стењање. Кад сам најзад извукла гелер, подигао је главу према мени и погледао ме мило, са захвалношћу човјек који је ослобођен тешких болова.

Лице му се одједном разведрило, а из очију му је избијала радост.

— Докторе! Хвала, докторе!

Олга и ја смо се згледале. Мени се учинило као да више и нисам на земљи и као да сам, заиста, прави доктор.

Одмах после те операције, пошто смо превиле рањеника, другови су утрчали у нашу „ординацију“ и искрено нам честитали. Многи су гада први пут схватили да и ми девојке можемо бити корисне, и да је сасвим нормално што заједно идемо у борбу.

То је, у ствари, била наша прва победа у рату.

Из књиге „Живе легенде“
В. Лубарде

ИВАНА БРЛИЋ-МАЖУРАНИЋ * ХРВАТСКИ АНДЕРСЕН

Кад истина постане бајка

То је био необичан дечак: »Мален као лакаш, бео као њица, храбар као Краљевић Марко, мудар као књижа, а добар као сунце«...

Звезде су изненада нестале и небо су прекрили црни облаци. По крову летњиковца познате славонскобродске породице Брлић, у бродском виногорју, огласиле су се прве капи плахе пролећне кише.

Читајући поред камина, Ивана Брлић-Мажуранић, унука савног песника Ивана Мажуранића, чула је како танак дечачки глас за тренутак надјача шум кишних капи.

Са светиљком у руци изишла је на кишу и изненадила се, не слутећи да ће баш та ноћ бити изузетна не само за њен живот, већ за целокупну нашу књижевност и културу.

Грехота је да нисне...

Кад се пажљивије загледала у ноћну тмину, угледала је две прилике, једну мању и другу већу, како се мотају око празних винских буради. Без страха је пришла ближе непознатим људима и загледала боље. Тад се указало широко насмејано лице маленог, увек веселог дечака којег је познавала из виђења са бродске пијаци. Обрадовала се

и Ивана, иако је са малишаном био и његов намргођени мајстор.

— Није ли грехота да овако нисне! — ведро и саосећајно јој се обрати де-

чак показујући у наручју малену, мокру мачку.

Касније се испоставило да је дечаку пред ноћ одлутало маче и кад је наишла олуја, он је без размиш-

ПРЕДЛОЗИ ЗА НОБЕЛОВУ НАГРАДУ

Ивана Брлић-Мажуранић рођена је 18. априла 1874. у Огулину, где јој је отац Владимир Мажуранић, син песника и хрватског бана Ивана Мажуранића, радио као адвокат. Доцније ће њен отац постати председник банског стола у Загребу и председник Југославенске академије знаности и умјетности.

За живота, до 21. септембра 1938, Ивана Брлић-Мажуранић је објавила приповетке за дечаке „Валјани и Неваљани“ 1902. године, затим приповетке и песме из дечјег живота „Школа и празници“, „Слике“, песме 1912. Следи њен познати роман „Чудновате згоде шегрта Хлапића“, који је штампан 1913. и „Приче из давнине“, објављене 1916. године.

Књижевница је написала и неколико мање вредних дела. Међутим, изузетно је значајна као творац који је у својим делима успео да сажме и споји бајку и стварност, легенду и истину, сан и јаву. На стране језике њена деда почела су да се преводе већ 1924. године.

Године 1937. Ивана Брлић-Мажуранић је изабрана за члана Југославенске академије знаности и умјетности у Загребу и све до после другог светског рата била је први и једини женски академик код нас.

Иста академија два пута је познату књижевницу предлагала за Нобелову награду: први пут 1931. а други 1938. године.

Међутим, други предлог списатељица није дочекала жива: умрла је, славна и поштована, у шездесет четвртој години.

„Приче из давнине“ Иване Брлић-Мажуранић — увек савремене

ји је радо и оберучке прихваћен одмах, од својих првих дела. А баш такву необичну и лепу судбину доживело је дело Иване Брлић-Мажуранић.

Девојчица са бескрајном маштом

Кћерка Владимира Мажуранића, сина савног оца Ивана Мажуранића, по којем је и име добила, прво дете у породици, имала је све услове да стекне изузетно образовање и културу. Поттицала је из чувене, утицајне, разгранате и моћне породице Мажуранић, надалеко познате по својој култури, строгости и књижевном таленту. Међутим, мала Ивана је имала нешто чиме је надмашила и свог оца и стричеве и ујаке. Та бескрајно знатижељна девојчица носила је у себи, у сваком тренутку, чудесно живу и разграну машту. Начитаност — Ивана је одлично знала немачки, француски, руски, италијански и енглески — снажан утицај необично образоване породице ујединила се са природном обдареношћу и тако створила дух који је зрачио маштом, родољубљем и мисаоношћу.

Из свих крајева где је живела и куда је путовала, Ивана је понела и ојачавала у себи осећање љубави према домовини и према словенству.

Али, кад се 1892. године, на осамнаести рођендан, удала за познатог бродског адвоката Ватрослава Брлића и кад је родила Наду, прво од седморо деце, Ивана је умногоме постала друга личност.

Иако је и у новом дому нашла врло богату библиотеку, са преко 1000 писама свих истакнутих личности

тога доба, међу којима су била и Змајева, Ивана никако није могла да у себи споји снажно осећање мајчинске дужности и оног за чим јој је душа жудила — писањем.

Међутим, десет година касније, кад су јој деца већ поодрасла, Ивана Брлић-Мажуранић се лаћа пера. И одмах пут ка врху наше књижевности за децу, за њу је био отворен.

Увен на страни правде

„Кад су почела дорашивати моја деца“, пише позната књижевница у својој „Аутобиографији“, „и кад се појавила уобичајена у то доба жеља за читањем — учинило ми се наједанпут да сам нашла точку гдје се моја жеља за писањем измирује са мојим схваћањем дужности. Моја деца желе читати — која радост за мене да и на том пољу будем њиховим проводичем, да им отворим врата к оном бајном шароликом свијету, у који свако дијете ступа првим читањем — да њихове бистре и љубопитне очице сврнем на оне стране живота, које желим да најприје уче и да их никада с вида не изгубе. Како да се такав посао не слаже с мојим дужностима?!“

Следице су затим књига за књигом.

Загледана својом образованошћу и надахнутошћу словенством у митску прошлост свог народа, увек на страни правде, Ивана Брлић-Мажуранић од познатих дела прво пише роман о шегрту Хлапићу, дечаку који је „мален као лакат, весео као птица, храбар као Краљевић Марко, мудар као књига, а добар као сунце...“.

Три године касније, 1916, ова књижевница је још једном задивила и читаоце и зналце књижевности својим надалеко познатим „Причама из давнине“. Најпознатија критичарска пера тог доба, на челу са А. Г. Матосем, оберучке су поздравила ово дело.

Да је време најбоље и једино мерило за истинску, праву вредност види се и по делу Иване Брлић-Мажуранић. Прошле године, готово пет деценија после смрти чувене списатељице, једна девојчица, ученица четвртог разреда основне школе, написала је у свом задатку о роману Иване Брлић-Мажуранић: „Шегрт Хлапић ми се нарочито допао. У нашем разреду нема ниједног тако храброг дечака!“

И. Лончар

љања пошао да га тражи. Али, ту је тек почетак приче.

Данима је будућа чувена списатељица виђала у граду како тај исти дечак, мален, нејак, али стално са осмехом на лицу, носи на пијаци мноштво опанака које је израђивао његов ћутљиви, увек невесели мајстор. Иако ниједног од њих двојице није лично познавала, Ивана им је чак дала и имена: дечака је назвала шегрт Хлапић, а његовог намргођеног мајстора — мајстор Мркоња. Увидела је да је малишан добре душе, љубопитљив и правичан, за разлику од свог послодавца.

Исте ноћи, кад се задовољни шегрт Хлапић изгубио у тмини са својом мачкицом, Ивана Брлић-Мажуранић је села за сто и почела да пише свима знане и омиљене „Чудновате згоде и незгоде шегрта Хлапића“.

Редак је писац у нашој историји књижевности ко-

СПОМЕНИЦИ КОСОВА

ЖРТВЕНИК ИЗ УЛПИАНЕ — У време ране антике Косово су населили Дарданци, народ сродан Илирима, који су у 1. веку пре н. е. покорили Римљани. После римске окупације испраћене су на том подручју многи значајни путеви и процветали градови од којих је веома значајан Улпиана, данас Липљан на Косову удаљен десетак километара од Приштине. Град је порушен за време сеобе народа, а обновио га је Јустинијан под називом Iustiniana Secunda. Забележено је да је веома страдао у земљотресу 518. године. У доба Византије био је седиште епископије, у време српске средњовековне државе помиње се као трг. Доласком Турака сведен је на село које је почетком 18. века потпуно опустело. Међутим, касније је опет насељено. Један од споменика Улпиане је и овај жртвеник.

ЛЕГЕНДА О КОСОВУ — Из песама о косовској бици 1389. године тешко је потпуно издвојити легенду од историјских чињеница. Међутим, најстарији историјски споменици о том сукобу немају ништа од те легенде. Што је споменик млађи, у њега је уткано више легенди. Као најстарији споменици познати су: Упутство млетачког већа цариградском посланику од 23. јула 1389. године, Писмо босанског краља Твртка од 1. августа те године, Писмо флорентинске општине од 20. октобра и Путписис Ђакона Игњатија у Цариград 1389. године. Сви ови извори наводе само да су у том боју два цара погинула, а о појединостима којима обилује народна песма — нема ни речи. Тек последњи од ових писаних извора приписује убиство Мурата „верном слуги Лазаревом, именом Милошу“. Легенда се исплела и око погибије кнеза Лазара. Његово је тело, наводно, још исте вечери пренето у Приштину и сахрањено у Саборној цркви у центру града. Према неким изворима, на месту на којем је у време Мурата II подигнута ова цамија.

ПОЉЕ ЈУНА

Косово је подручје на којем су се још од доба антике укрштали значајни путеви, то је поприште великих сукоба. Било је седиште српске средњовековне државе која је пала у бици 1389. године. Широм Косова разасуте су бројне задужбине некадашњих владара, на његовом тлу радили су најпознатији средњовековни писци. На дворовима српских владара нашли су уточиште и оставили најлепше странице наше књижевности тога времена.

Неразвијена привреда, незапосленост, неписменост, низак животни стандард били су стварност предратног Косова, и поред повољних услова за развој привреде. Данас се САП Косово простире на 10887 квадратних километара и ту живи око 1,24 милиона становника од којих су најбројнији Албанци, затим Срби, Црногорци, Муслимани и Роми. Главни град покрајине Приштина имао је пре рата 18 хиљада становника, данас 70 хиљада. То је савремен град, универзитетски центар, са развијеном привредом, као и остали градови Косова, од којих су највећи Косовска Митровица, Призрен, Ђаковица, Пећ...

МУРАТОВО ТУРБЕ — На Гази-Местану, десетак километара северозападно од Приштине, на месту погибије турског султана Мурата I, налази се чувено Муратово турбе, једна од бројних гробница које су подизане у нашим крајевима под Турцима и најстарији исламски споменик код нас. Турбе је веома брзо запуштено, па га таквог затиче и обнавља Мехмед Освајач (1451 — 81), а данашњи облик добија почетком овог века. У грађевинарству оно представља јединствен примерак турског барока на нашем тлу.

ВОЈИНОВИЋА МОСТ — Извори кажу да су Бранковићи почетком 15. века имали двор у Вучитрну, који је у то време био највећа варош на Косову. Сматра се да је на месту данашњег Вучитрна постојао римски град Vicianum, а недалеко од града налазе се остаци мањег римског насеља. Од средњовековног утврђења сачувана је масивна четвороугаона кула, а испред града је добро очуван камени мост са девет сводова. Његова изградња везује се за познату властелинску породицу Војиновића, по којој је и добио име. Овај најлепши камени мост на Косову изграђен је изнад Ситнице, највеће реке Косова, која има све особине равничарске реке — мали пад и плитко, извијугано корито из којег се при вишим водама излива мењајући ток — па је тако мост остао на сувом.

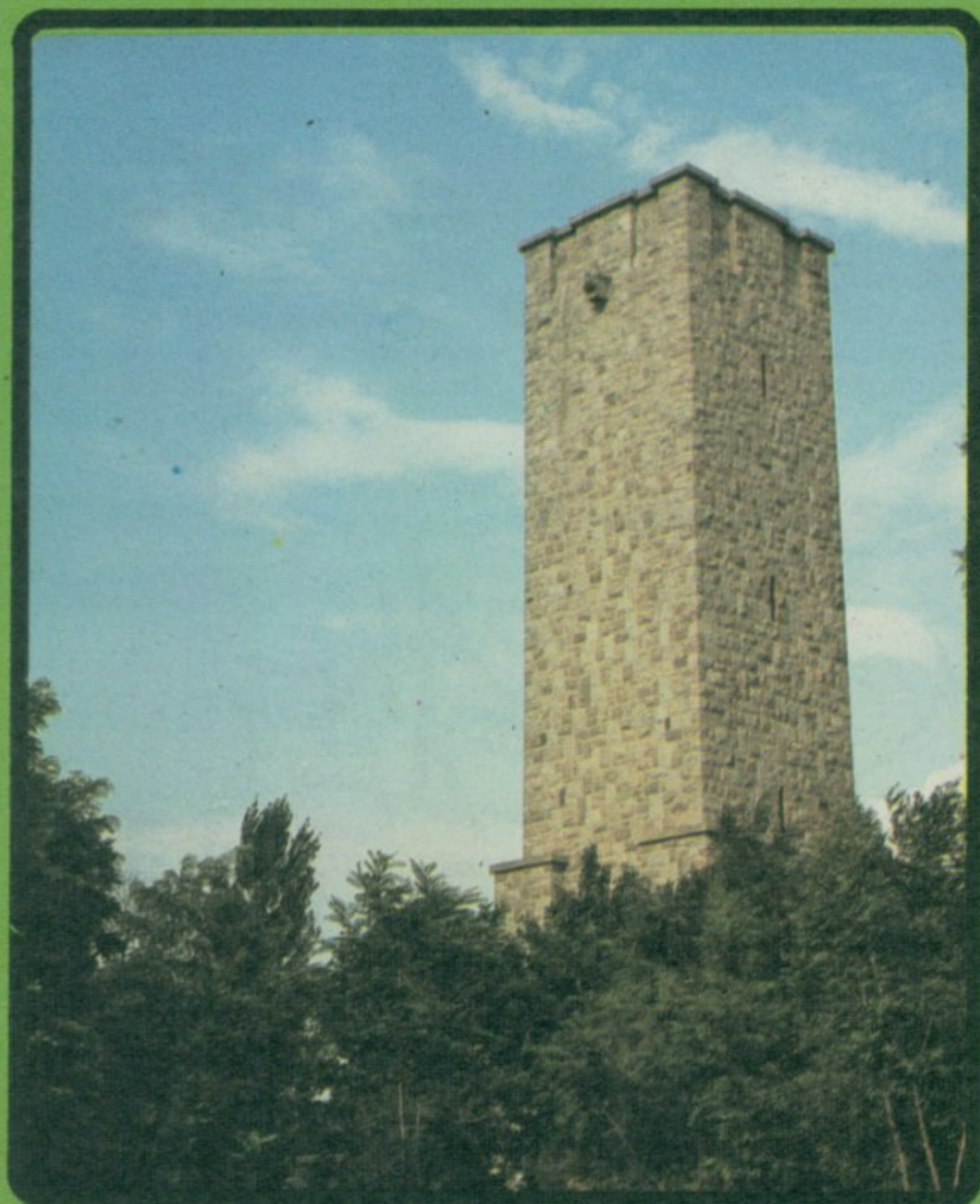
КА

МИЛУТИНОВА ЗАДУЖБИНА — Око 1315. године краљ Милутин је подигао манастир Грачаницу на месту једне старије цркве. У осмој деценији 14. века манастир је страдао од Турака и тада су изгореле многе рукописне књиге у њему. Грађевина је обновљена, али је у години косовске битке опет страдала. Тада су наишла тешка времена под Турцима што је Грачаница и те како осетила. После пада Новог Брда, 1455. године, грачанички митрополит морао је да побегне испред Турака и остави манастир. Тек у 16. веку поново је почео да буја живот унутар његових зидова, а новобрдски митрополит Никанор основао је овде познату штампарију.

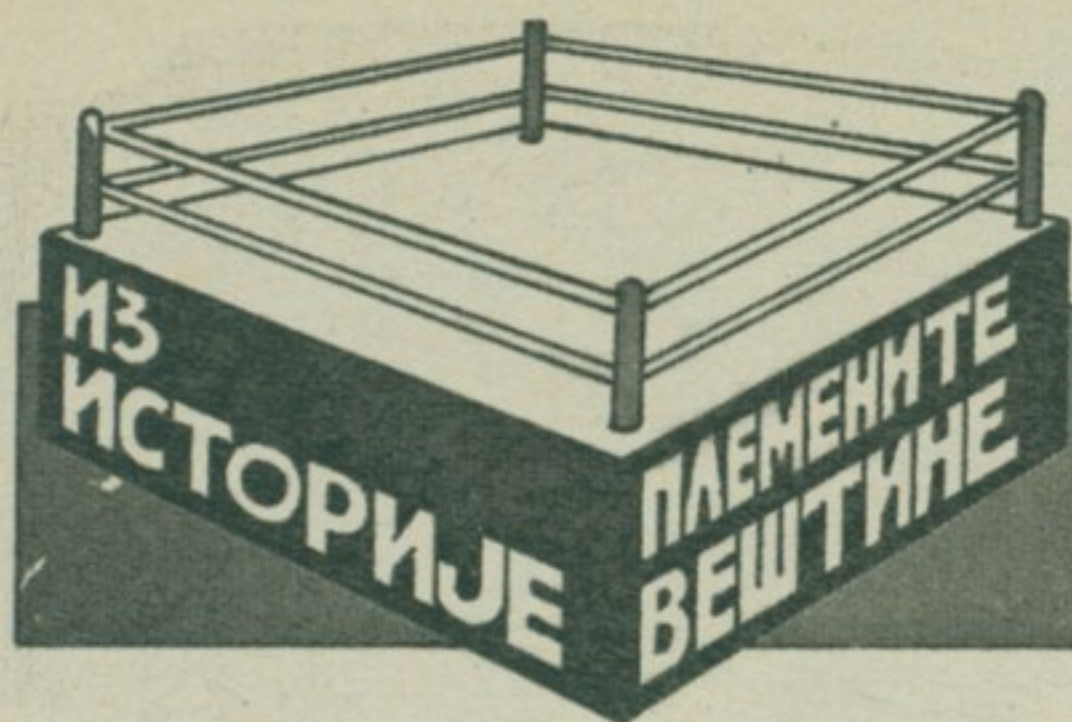

КУЛА ЗА СЕЋАЊЕ — На узвишци која доминира Косовом као сећање на косовске јунаке стајало је сбележје које је народ деценијама пазио. Стари споменик срушен је у другом светском рату, па је на његовом месту, 1955. године, према пројекту архитекте Дерока, саграђен овај обелиск у виду куле. Са његове платформе пружа се диван поглед на Косово поље.

ПРИЗРЕНСКИ АМАМ — Један од највећих градова Косова је и Призрен који потиче из византијске епохе. Највећи успон град доживљава у време владавине цара Душана као његова престоница. У граду је развијена трговина, цвета занатство, али доласком Турака полако слаби. Тек у 17. веку почиње полако да се опоравља и израста у богату чаршију. У Призрену и ближој околини сачувани су бројни средњовековни споменици, нарочито цркве и манастири. На Бистрици испод Вишеграда, наомак Призрена, подигнут је педесетих година 14. века манастир Св. Арханђела. У манастирској цркви сахрањен је цар Душан, а поред ње је и гроб Страцимира Балшића. Манастир су порушили Турци 1455. године и од његовог материјала саградили Синан-пашину џамију. Значајнији и старији објекат јесте и Мехмед-пашин амам, топло купатило, саграђено око 1550. године, са, наравно, одвојеним просторијама за мушкарце и жене. Ово је уједно и једна од три највеће грађевине те врсте код нас.

РАКЕТА ЗА НОКАУТ

Мате Парлов је постао првак света међу професионалним боксерима полутешке категорије и тако се на тренутном крају списка од тридесет боксера колико их чини историју ове категорије, први пут нашао један Југословен. Чим је његов противник, бивши шампион Куељо пао на под миланског ринга, те бурне вечери 7. јануара, чуло се да ће „наш Мате изазвати и Клеја“. Радост навијача већ истога часа претворила се у наду да ће највећи југословенски боксер свих времена освојити и титулу светског првака у тешкој категорији, тј. апсолутног шампиона света.

Мате има све услове за то: довољну тежину, одличну технику и тактику. Али... Сан готово свих „полутешкаша“ откако постоји ова категорија у племенитој вештини био је управо то. Многи су покушавали да надвладају ривала — апсолутне шампионе — и губили. Углавном нокаутом! Једини боксер којем је пошло за песницом да победи „тешкаша“ био је легендарни Боб Фитсимонс. Али, откако је овај чудак ринга оборио апсолутног шампиона Џима Корбета, прошло је више од осам деценија: у то време 1897. године, полутешка категорија још није ни постојала (Фитсимонс се борио у средњој), па тако може да се каже како у историји нико није направио овај подвиг!

УЦВЕЛИО НАЦИЈУ

Полутешка категорија на стала је треће године нашег века. Први светски шампион постао је Џек Рут, човек којег историја бокса памти по томе, што је титулу — најкраће носио: укупно 73 дана.

Када је Фитсимонс 1903. године постао трећи по реду светски првак у полутешкој категорији, већ је био изгубио титулу у тешкој. Али, на овај начин постао је једини „полутешкаш“ који је држао светску титулу у — три категорије!

Многи сматрају да се на борилишту између конопца никада није појавио већи мајстор од овог пегавог, риђокосог Ирца. Он је од свих првака у тешкој био најмањи и најлакши, а имао је најдужу каријеру: повукао се када је имао 51 годину!

Свет љубитеља племените вештине није дуго чекао на нову легенду. Први пут

(и до данас једини у полутешкој категорији) један Француз, Жорж Карпантје, осваја светску титулу 1920 године, нокауту у четвртој рунди, победивши тако до тадашњег шампиона Батлинга Левинског. Карпантје, бивши авијатичарски официр француске војске из првог светског рата, био је миљеник Француске. Звали су га „лепи Жорж“ и

Жорж Карпантје добио је 1938. године Орден легије части

„Орхидеја“ — какво лирско тепање за једног боксера! Али, Французи су познати по свом китњастом речнику...

Карпантје је доиста био „опсенар ринга“. Све док није уцвелио нацију — најтежим нокауту у не баш обилатој историји галског песницења... Било је то вруће летње вечери другог дана јула 1921. године.

МЕЧ ОД МИЛИОН ДОЛАРА

На ринг у америчком граду Џерсију изишли су светски шампион у тешкој категорији Џек Демпси и његов изазивач Карпантје. У незапамћеној атмосфери за бележен је рекордан приход од улазница по којем је овај сусрет назван „меч од милион долара“ — одјекнуо је први гонг.

НИЈЕДАН БОКСЕР У ИСТОРИЈИ ПОЛУТЕШКЕ КАТЕГОРИЈЕ НИЈЕ ОСТВАРИО САН ДА ОСВОЈИ ТИТУЛУ АПСОЛУТНОГ ПРВАКА ИАКО СУ МНОГИ ПОКУШАВАЛИ. ПОБЕЂИВАНИ СУ РЕДОВНО НОКАУТОМ! ДА ЛИ ЋЕ УСПЕТИ ПАРЛОВ?

у спорту треба схватити — спортски. Ако Карпантје и није успео у овој превеликој жељи, по свему осталом он спада у највеће боксере свих времена.

У ЗАО ЧАС

Ређали су се, после Карпантјеа, „полутешки“ прваци света и — падали у воду сновни о освајању титуле апсолутног шампиона. Најсензационалнији меч по невероватним обртима „ратне среће“ свакако је онај између Ирца Билија Кона и Џое Луиса, који је држао највећу боксерску титулу. Кон је изазвао Луиса 1939. године. Шампион није баш озбиљно схватио ову „рукавицу“ и изишао је на ринг — неприпремљен. Ирац је био изванредан. Остварио је такав спој брзине, окретности, рада ногу и осталих елемената технике, да је Луис просто испео сме шан! Али, када је већ био сигуран да је освојио победу, пожелео је још више од тога: нокаут.

У зао час!

Доживео је управо оно што је прижељкивао свом противнику и тако се потврдила стара пословица „ко другоме јаму копа...“ Луис је одбранио титулу, а Кона су изнели с ринга.

Легендарни Арчи Мур којег нико није успео да превазиђе ни по броју борби

(228) ни по броју победа (193) и задатих нокаута (141) поклекнуо је пред истом препреком. Он је, као и Боб Фостер, чак два пута покушавао да се домогне титуле апсолутног шампиона. Сва четири меча завршена су нокауту — у корист шампиона: Мур је изазивао Марћана, па Патерсона, а Фостер Фрејзера и Клеја... Фостера ће бокс, додуше, памтити по рекордних 14 мечева у којима је одбранио титулу светског првака у својој, полутешкој категорији.

После Фостера створене су две организације професионалних боксера: Светска боксерска асоцијација (WBA) и Светски боксерски концил (WBC). У првој је за првака полутешкаша проглашен Аргентинац Виктор Галиндез, који и данас носи ову титулу. Концил је добио још три првака: Контеха 1974. године који се повукао пред Куељом, не појавивши се на мечу 1977. године и Парлова, овог јануара.

Говори се да ће Парлов боксовати са Галиндезом и тако објединити титулу — ако успе. А што се тиче сусрета са Клејом, „Забавник“ је о томе писао још лане. За ову прилику поновимо тадашњу Матину изјаву:

— О том сусрету још нисам размишљао, али, не бих га одбио: ја сам увек оптимиста!

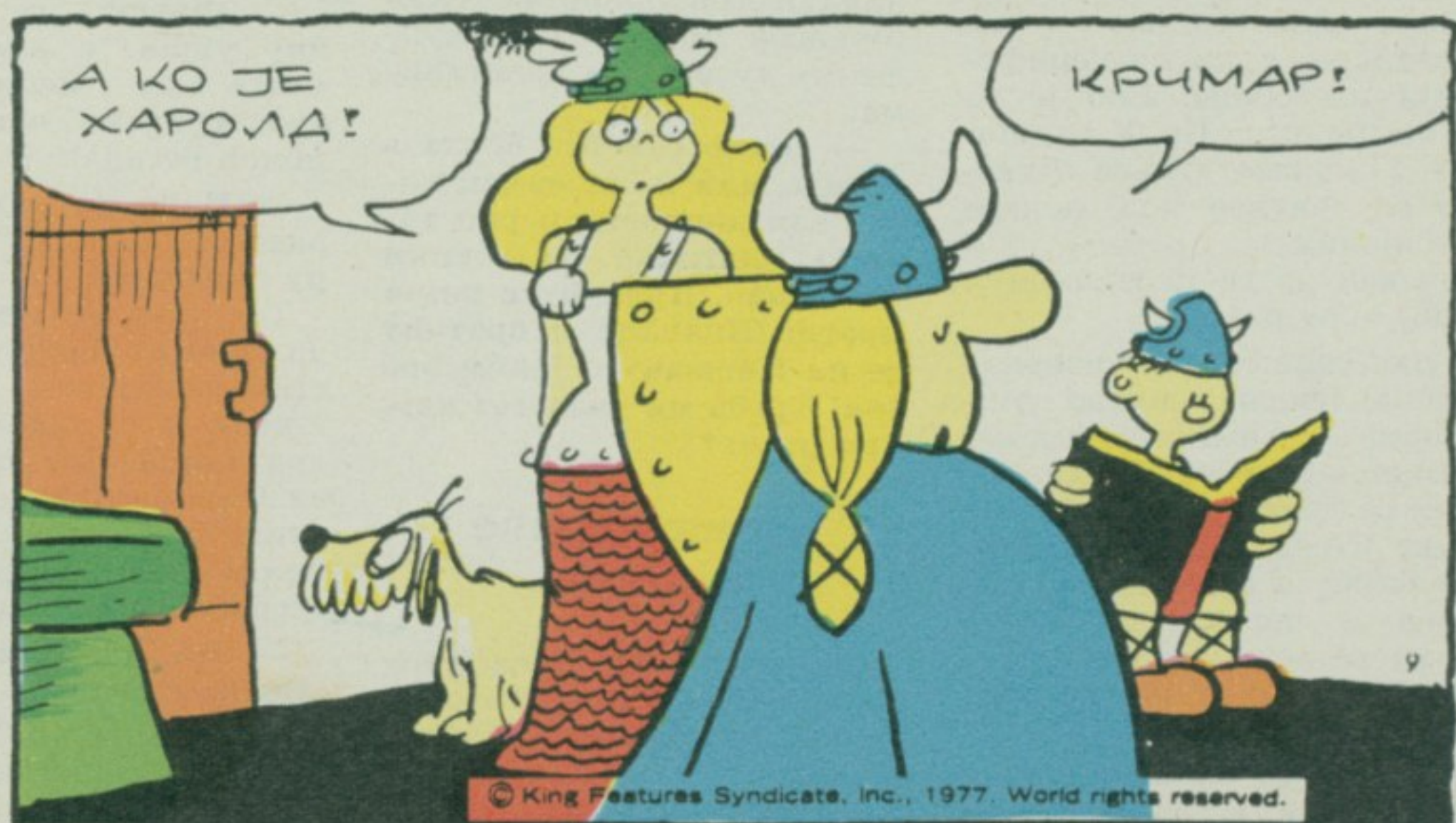
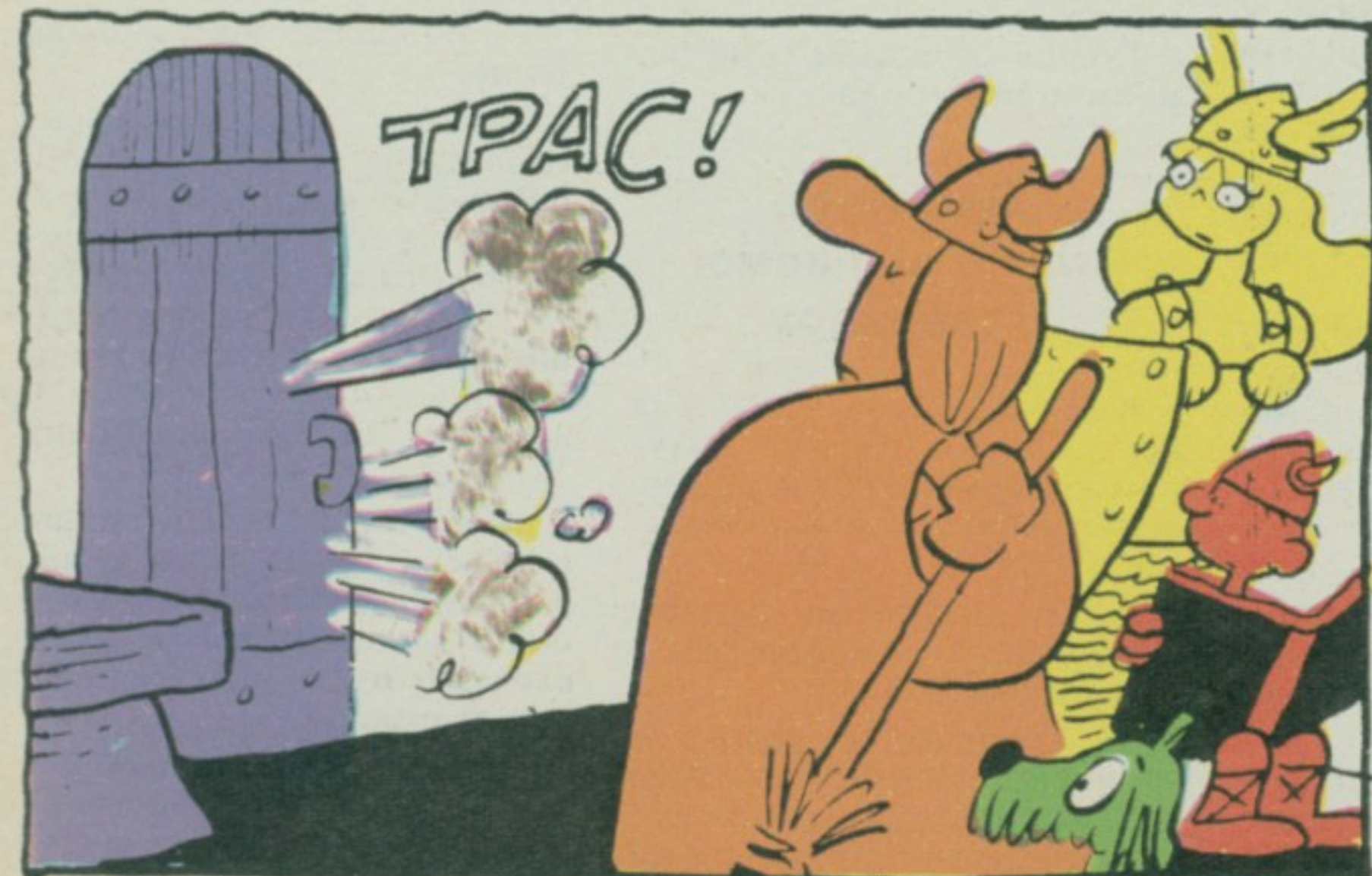
М. Крстуловић

Dik
BROWNE

ХОТАР СТРАШНИ

МОРСКИ ПУСТОЛОВИ

Једног децембарског дана 1665. године звона са свих цркава капела у градићу Кампеше на мексичкој обали зазвонила су на узбуну, а стражари с тврђаве су повикали:

— Гусари!... Брод „Дивљега Олонаца“! На оружје!

Кампеше је обузела паника. Жан Франсоа Но кога су „Браћа с обале“, по Сабл д'Олону где се родио, звала „Но Олонац“, био је за Шпанце страх и трепет. Жене и деца су у страху бежала према зидинама утврђења, а мушкарци су дограбили ножеве, мачеве, копља и аркебузе и појурили према луци где су се већ постројили војници малог гарнизона.

Гусарски брод је поскакивао по мору које је већ три дана дивље пенушило, али се полако примицао луци. Одједном, ветар удари ураганском снагом, подиже огромне таласе, а таласи зграбише гусарски брод као сламку и бацише га свом силином на камени лукобран.

Лађа се разби као орахова љуска. Војници и наоружани грађани ступише се на бродоломнике. Наста кратка, крвава и немилосрдна сеча.

Кампеше је читава ноћ славио победу над гусарима с Корњаче, а ујутро је гувернер послао поруку краљу Шпаније Карлосу II:

„Морски разбојник, звани „Дивљи Олонац“, наш највећи непријатељ, најзад је убијен! Прогласио сам тродневно славље у Кампешеу!“

Бенство и славље на Корњачи

Касно ноћу, док је улицама Кампешеа још увек корачала процесија са кипом богородице певајући псалме, захвалнице, а док је по тавернама текло вино из гувернерових подрума, један човек у подераној и крвавој војничкој униформи пробијао се погнуте главе кроз гомилу према рибарској луци на периферији насеобине. Био је то Жан Франсоа Но. У окршају је био само рањен. Лукаво се завукао под лешеве побијених другова и сачекао да се победници у тријумфу разиђу.

Око поноћи се извукао испод лешева, свукао униформу с једног убијеног Шпанца и преобукао се. Затим се дошуљао у рибарске луке. Пред једном колибом од бамбуса шест црних робова је поред мале ватре тихо певало неку тугованку. Гусар им је полако пришао.

— Нисам Шпанац, него француски гусар и мрзим ропство! — Ако ми помог-

нете да украдем чамац и да се докопам Корњаче, постаћете слободни људи, равноправна „Браћа с обале“!

Кад се спустила ноћ из мале луке је неопажено испловио чамац с гусарским капетаном и шест црних веслача. Бегунце је од гусарске базе, острва Корњаче, делило 200 миља уз бурканог океана. „Но Олонац“ и његови нови пријатељи препловили су то растојање, од Мексика до Антила, за седам ноћи и седам дана. Таквом подвигу морали су да се задиве и „морски витезови среће“. На Корњачи су „Дивљега Олонаца“ одушевљено дочекала „Браћа с обале“.

За време распусне пијанке којом је Корњача славила његов повратак, Жан Франсоа Но је рекао окупљеним гусарским капетанима:

— Остао сам без брода и посаде, али имам чамац којим сам допловио и још толико златника да купим још један. Кренућу с њима против Шпанаца и вратићу се на Корњачу с јаким бродом! Треба ми двадесет најхрабријих!

Јуриш „Браће с обале“

Следећег дана су са Корњаче према Куби испловила два чамца с „Дивљим Олонцем“ и двадесет гусара. На домаку кубанске обале гусарски капетан је наре-

дио да чамци пристану један уз други, па је посади одржао кратак говор:

— Гувернер Хаване је, како сам чуо, опремио једну фрегату за лов на нас! Показаћемо тој фрегати ко су „Браћа с обале“! Знам да то сви желите!

— Води нас, „Олонче“! — повикали су гусари. — Смрт Шпанцима!

У сумрак су гусарски чамци прошли крај Острва Борова и докопали се кубанске обале на широком, плитком ушћу једне реке. Гусар је чамце укотвио под густе крошње на обали, а затим је на копно упутио три патроле од по два човека.

Није прошло ни два часа, а прва патрола се вратила с добром вешћу:

— Фрегата се налази у дну ушћа, у плићак! Не може да исплови, сем крмом према напред и уз помоћ весала!

— Наша је! узвикнуо је радосно „Олонац“. — У зору нападамо!

Тек што је небо почело да сиви из заклона под густим повијеним крошњама клизнула су према фрегати два чамца. Пре него што су их Шпанци приметили плануше два мала топа, а у истом часу одјекну крик гусарског капетана:

— На абордаж! Јуриш, „Браћа с обале“!

Под отвореним једрима и уз помоћ снажних завеслаја, два лака гусарска чамца су за минут-два ударила у

УЗА СВЕ НАПОРЕ ШПАНЦИ НИСУ МОГЛИ ДА УХВАТЕ ЖАНА ФРАНСОА НОА КОЈИ ИМ ЈЕ ЗАДАВАО МНОГО ЈАДА. ТО ЈЕ УСПЕЛО ИНДИЈАНЦИМА ИЗ ЈЕДНОГ ЉУДОЖДЕРСКОГ ПЛЕМЕНА.

два бока непокретне фрегате. Из чамаца су полетели конопци с кукама и закачили се за ограду на палуби, а уз њих су се као мајмуни пенетрали гусари с ножевима у зубима и кратким сабљама за појасом.

Битка је била кратка и беспоштедна. Изненађени Шпанци падали су исечени једни за другима, а последњих двадесетак се предало. Гусари су их побацали у штиву.

Гусари су имали само неколико рањеника.

Одсечене главе и писмо гувернеру

Кад се битка окончала испод једног топа се извукао крупни црнац и пао на колена пред „Дивљега Олонаца“.

— Опростите ми живот, капетане! — завапио је. — Све ћу вам рећи.

— Говори! — одговори зачуђено „Олонац“. — Шта ти тражиш на овом броду? Кажеш ли истину, длака ти неће фалити с главе!

— Гувернер Хаване ми је наредио да будем целат! — рече црнац. — Наредио ми је да вама одсечем главу, а да све људе повешам, али тако да дуго умиру! Рекао је да не жели ниједног заробљеника!

— Устани! — процеди гусарски капетан. — Слободан си!

„Дивљи Олонац“ стаде пред улаз у штиву, исука сабљу и промукло нареди:

— Изводите заробљенике једног по једног!

Сачекао је заробљене Шпанце и како би се који појавио севнула би гусарева сабља и глава несрећника закотрљала се по палуби. Само је последњег оставио у животу. Кад је завршио сурови посао сео је и написао писмо гувернеру Хаване:

„Извршио сам ваше наређење: нема живих заробљеника! Али, то су били ваши људи. Надам се да ће следећег пута срећа бити на вашој страни!“

Затим је позвао поштеђеног шпанског заробљеника и дао му писмо рекавши:

— Однеси ово писмо твом

ОСВЕТА НАЈОКРУТНИЈЕГ ГУСАРА

**Твој гувернер је посекао гла
ве твојим друговима!**

смом искрцао на обалу Жан Франсоа Но је повикао снажним гласом:

наш следећи циљ је Мара-
каибо!

лъудождера

славних гусарских капетана, Мишела Баска и Мозе Ванлена и рекао им:

**на Маракаибо у Венецуели!
Хоћете ли са мном?**

тао је Баск.

Једино, моје је право да одређујем циљ напада!

Три савезника су опусто-

је да продре до језера
Никарагве и да опљачка

поправљали брод напали су

ли, а „Дивљег Олонца“ и
још неколико гусара заро-

по једног, натицали на ра-
жањ. Жан Франсоа Ноа су

A. P.

ПРИЧА ИЗ ЖИВОТА

Зауставите тај луди воз!

локомотива је потпуно полу-дела.

зу је и упутили се ка управној згради железничке станице у Харпелу и Јоркшору да би при-

пре него što je iko uspeo da osnaže i pokuša da nešto preduzme, zahuktali dorostaci već je lu-

шаке и возила био је отворен. Бегунац је јурио брзином која је већ

ОПАСНИ БЕГУНАЦИ НЕ СТАЈЕ

су се налазили још километри
пруге... Кроз Нарзборо је про-
тикнула брзина од 20 миља на сат.

— Пропустите гај рел!

— Пропустите тај воз!

знао одговор на питање како зауставити локомотиву?

ЋЕ ИКО УСПЕТИ ДА ГА ЗАУСТАВИ...

не Низордо ка Јорку, савладава и једну узбрдицу. Вила је то једи-

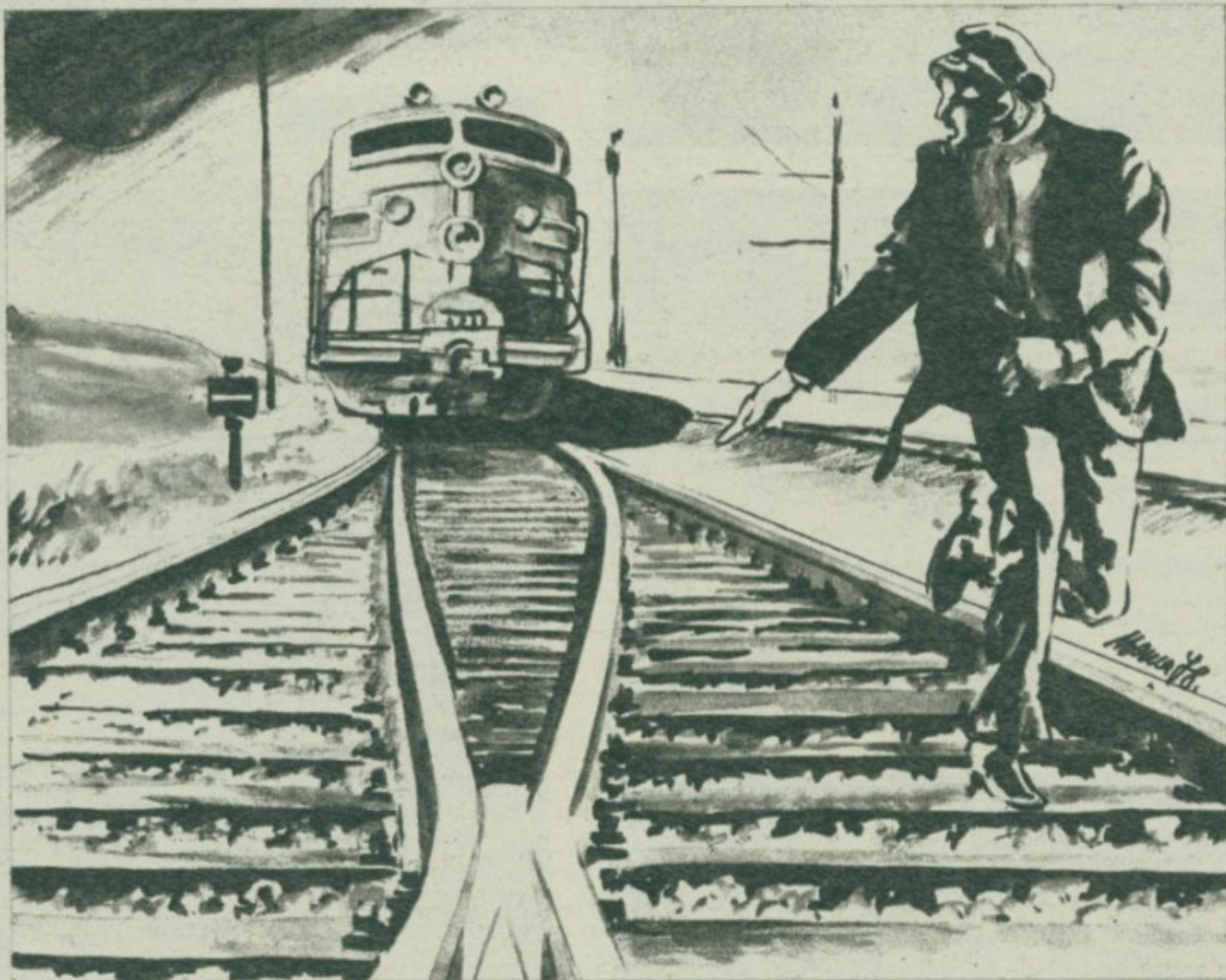
свог колеге Боба Холмса посао је преузео у два по подне. Пред њим

на аутомобиле и камионе који су прелазили пругу.

ну и затим настављао свој посао. Све се одвијало као и сваког дана.

да прође. Ништа Неуобичајено, дешавало се и пре да ван уобичајеног реда, али то је било

koja se priolizavala njegovoј stani-
nici. Automatski je pogledao na

— Покушај да зауставиш тај

да урадиш, а да себе не повредиш! Срећно!

ГДЕ ЈЕ КОЧНИЦА

Изашао је из кућице и почео да трчи ка крају платформе и

кретање бегунца — клизио је ши-
нама брзином не већом од 30 км.

се могло знати о бипналимa — али баш ништа о возовима! Овај

Али, када се локомотива нашла поред њега, зграбио је држаче и

skočio. Za trenuatak mu se učinilo da će mu ruke biti iščupane iz ramena a onda je savatio po

кидача и насумце повлачио једну
за другом, али се ништа није де-

— Воз заустављен у Марстон
Мурду!

Спустио је слушалицу и затим убадио неколико комада уља у

М. И.

M. H.

●●●●●●●●●● ЧИТАШ ***Здраво!*** ИМАШ ПРАВО!

ВОДЕНИ ДИВОВИ

АМА

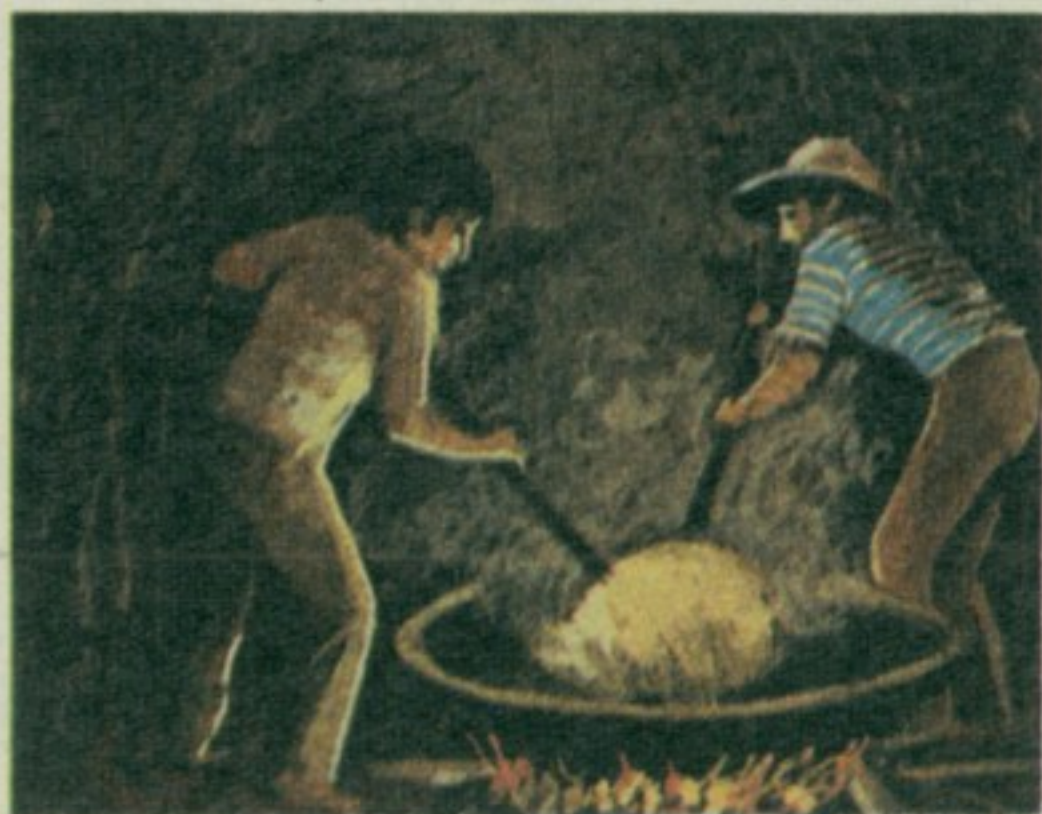

Моћна река извире у Перуанским Андима.

Читавом ширином јужноамеричког континента протиче горостасна река у чијем се сливу налази једно од најмање испитаних подручја на свету...

Лево: На обалама Амазона живе индијанска племена које цивилизација још није ни дотакла. Горе: Савремене експедиције савлађују велику реку оверкрафтима. Десно: добијање каучука и данас је важна делатност ових људи.

Један од ретких градова на Амазону је и Манаос. Град је основан 1660. године. Крајем прошлог века у њега се у замену за каучук сливао новац из читавог света. Пловеће четврти направљене су на сплавовима и понтонима да би се избегле последице великих поплава.

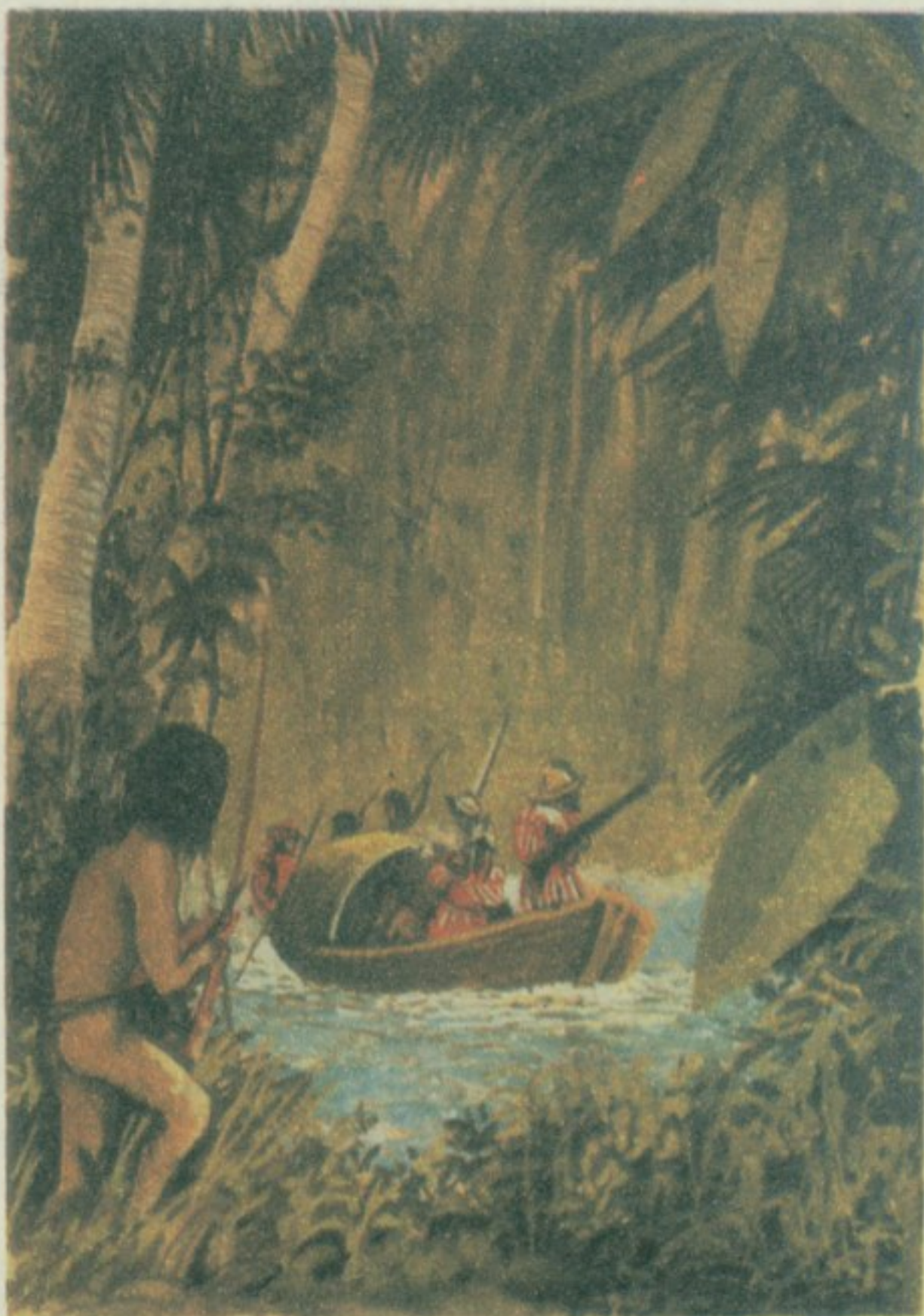
ЗОН

Могуће је да су великој реци кумовали шпански истраживачи које су једном приликом напали Индијанци. За плашени странци заменили су домороце са женама. Отуда и име које у древном грчком миту носе жене — ратници. Десно: Амазон је широк до 25 километара.

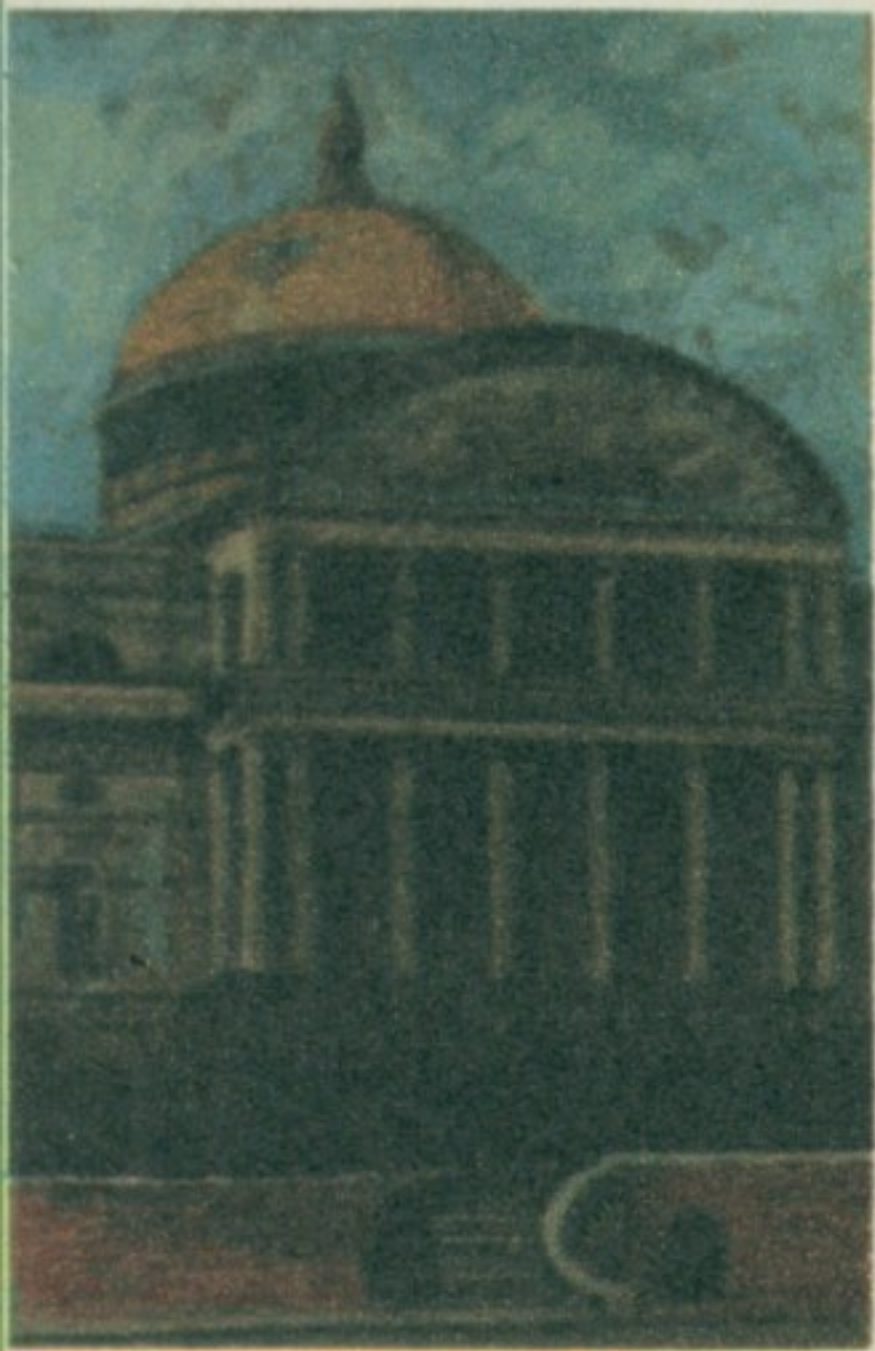
Лево: река је за прекоокеанске бродове пловна до града Икитоса у Перуу. Изнад: У близини града Пукаљпе налазе се богата налазишта нафте.

Франсиско де Орељана, шпански освајач, први је Европљанин који се 1541. год. из Перуа чамцем спустио низ Амазон до ушћа у Атлантски океан.

На самој делти Амазона нема већих градова. Најближи град је Белем, важно пристаниште у Бразилу.

Зграда опере у Манаосу саграђена је за време „каучуковског бума“.

Свој ток Амазон почиње као Марањон, река која извире на висини од 4.000 метара у Перуанским Андима. На месту где се Марањон спаја са реком Укујали настаје водени цин који се од тада па до свог уочишта зове — Амазон.

Пре него што се улије у Атлантски океан, велика ре-

ка гради огромну делту ширину 300 километара. Више од 200 притока, површина слива од 7 милиона квадратних километара и око 120.000 кубних метара воде коју у сваком секунду убацује у океан, чине је највећом реком на свету иако се по дужини тока, 5.500 километара, налази тек на трећем месту.

На почетку путовања моћна река се у слаповима стропоштава просецајући кроз планине величанствене клисуре чији зидови достижу висину од 600 метара. Када напусти Анде, међутим, претвара се у мирног горостаса кога ток води кроз равничарске крајеве.

У близини града Пукаљпе на Укујалију су богата налазишта нафте. Захваљујући томе, ова област у Перуу брзо се развија. Плодна земља такође доприноси живом развоју ове регије — на којој се узгајају банане, кафа, шећерна трска и какао.

Огромне прашуме на обалама Амазона једно су од најнеиспитанијих подручја света. Из таме хиљадугодишњег џиновског растиња вребају огромне змије, смртоносни скорпиони, крвожедни слепи мишеви и хиљаде врста тропских инсеката. Од 700 врста риба које живе у овој реци најпознатија и најопаснија је пирана. Својим ситним, али оштрим зубима ова невелика риба лепих боја у стању је да за неколико минута докостује оглође животињско или људско тело.

Суровости природе одолевају овде само већ хиљадама година цивилизацијом недирнута индијанска племена. Трансамазонски ауто-пут чија је изградња почела 1970. године спојиће атлантску обалу са западом Бразила и можда и у прастари начин живота ових ловаца на људске главе унети дашак новог времена.

Не зачуђује што је у овој области мали број градова. Непроходне прашуме и изузетно тешка клима од давнина обесхрабрују покушаје човека да се ту настани. На неколико места он је ипак надјачао природу и подигао насеља. Такав је Икитос у Перуу, најважнија перуанска лука за извоз каучука, памука и дрвне грађе и, при ушћу реке Рио Негро у Амазон, у Бразилу, град Манаос који је свој врхунац доживео крајем прошлог века. Ова велика лука снабдевала је у то доба читав свет каучуком.

Моћна река препуна је контраста. Као да између реке која се силовитом бујицом и огромним слаповима обрушава кроз клисуре у Андима и оне друге, мирног горостаса, који протиче кроз таму џиновских прашума, нема никакве везе. И једно и друго, ипак је — Амазон, река чији слив због невероватног богатства биљног и животињског света представља рај за научнике.

ПЕСМА ЗА БУРЕ ПИВА

ЖИВОТ КАО РУКОВЕТ

Стеван Мокрањац

БАШ КАД ЈЕ БЛАГАЈНИК БЕОГРАДСКОГ ПЕВАЧКОГ ДРУШТВА СТИГАО ДО ИЗЛАЗА ИЗ КАФАНЕ, НЕКО ИЗ ГРУПЕ ЗА СТОЛОМ У УГЛУ ДАО ЈЕ ЗНАК ЧОВЕКУ ДО СЕБЕ И ОН ПРЕДИВНИМ ГЛАСОМ ЗАПЕВА »КАТАРИНКЕ, ПО ДРУМ ОДИМ ...«

„на по коју чашицу вина“. Разуме се, касније би уз вино наручивао и мезе, па је тако и Мокрањац вечерао или ручао.

Служио се Пера и другим варкама. Пошто је знао да његов пријатељ воли вино, неком приликом послао му је балонче од шест и по литара са пропратним писмом: „Стево, шаљем ти вино на пробу, боцу врати по момку Милану да за воду уз пут има“.

Мокрањац се стоички носио са немаштином у младости. Понос му није дозвољавао да од неког нешто затражи. Уз песму је био срећан и она је испуњавала цео његов живот. Право име и презиме било му је — Стеван Стојановић. Надимак — Мокрањац добио

на студије у Минхен. Мокрањац је научио сам. Известни професор Реш то није ценио. По Мокрањчевом доласку из Неготина у београдску гимназију, Реш му је после месец дана заједљиво рекао:

— Диги руке, сувише свираш цигански!

Ипак, младић је био упоран. Како је лепо певао, Београдско певачко друштво оберучке га је примило у хор, а на ванредној скупштини 1879. одлучило да га пошаље на музичке студије у Минхен са месечном стипендијом од 120 динара. Али где наћи новац? Неком је пало на памет лепо, велико огледало које је поклатио Друштву добростојећи љубитељ музике Бранко Јовановић.

вало уочи Нове године, па су тако руковети настајале из композиторове жеље да репертоар буде што богатији и свежији.

Једном га је жена оставила у радној соби над нотама и отишла да спава. Око поноћи се тргла из сна, кад мужа — нигде! Појавио се тек пред зору и весело јој објаснио:

— Ех, Мицо, чуо сам свираче у кафани испод нас где свирају чочек, па сам мало сишао и, да видиш, није било узалуд: забележио сам неколико старих песама!

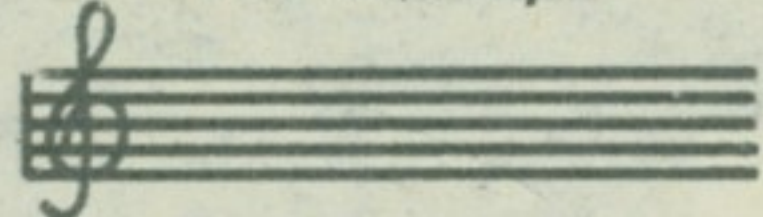
Осим у певачком друштву, Мокрањац је радио и као наставник у Првој гимназији. Заљубљен у музику, никако није хтео да пропусти гостовање чувеног пијанисте Артура Рубинштајна у Бечу 1894. године. Затражио је одсуство у школи и сео на воз. У Бечу се задржао који дан дуже и по повратку добио прекор због тога. Љутит, поднео је оставку одбрусивши директору:

Стеван Стојановић Мокрањац родио се у Неготину 1885, студирао у Немачкој и Италији, живео у Београду, а умро у избеглиштву у Скопљу 1914. године. Био је композитор, музички педагог и оснивач и директор Српске музичке школе. Поред осталих композиција оставио је и незаборавну ниску од 15 руковети састављену од обрађених народних песама. Међутим, сам његов живот био је — руковет!

— Рубинштајн је један, гимназија има свуда!

Згранути директор једва га је умолио да повуче оставку.

НАСЛЕДСТВО НА СЛИЦИ

Те године Београдско певачко друштво гостовало је у Солуну. Мокрањац је, поред осталог, припремио и бугарске народне песме. По сле концерта председник друштва упитао је неког бугарског професора о томе како певају Срби. Добио је одговор:

— Ах, убаво! Ште срцето да ми искочи!

Гостовање у Цариграду није обећавало велики успех због језичке и, опште, етничке разноликости Срба и Турака. Али, догодило се чудо. На султановом двору окупила се елита турског друштва на челу са владаром Абдул Хамидом. У тишини Мокрањац је водио хор као никад дотада, а када је Друштво запевало султанову химну „Хамидију“ која се у Турској само свира, Абдул Хамид је одушевљено поскочио са фоте-

Мокрањчева родна кућа у Неготину и данас је очувана.

ље! Громко „Чок јаша Падиша хан“ на крају химне изазвало је овације присутних. Док је султан плескао скромни Мокрањац је црвенео.

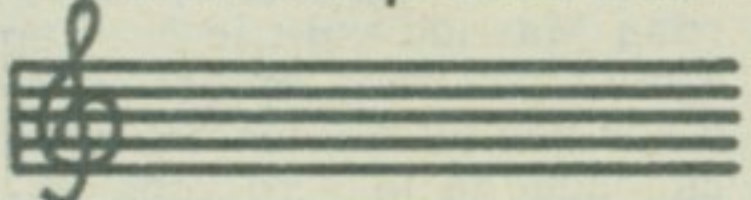
Композитор надалеко чувених руковети био је весељак, помало боем, предан друштву и изнад свега до-

Стара београдска кафа на „Колаца“ увек је била пуна јер се ту, како се причало, точило најбоље пиво. Једног дана крајем 1883. године за столом у углу уз мезе, пиво и песму седела је повећа група људи. Сви су били чланови тадашњег угледног Београдског певачког друштва, весељаци и мераклије. С њима је певушио и Стеван Мокрањац. Последње капи пива из буренцета попили су баш кад је благајник Друштва, имућни Пера Николајевић, пошао кући. Видећи да ће остати уз празно буренце, неко из друштва намигну Мокрањуцу и он предивним гласом запева Перину омиљену песму „Катаринке, по друм одим, за друм питам...“

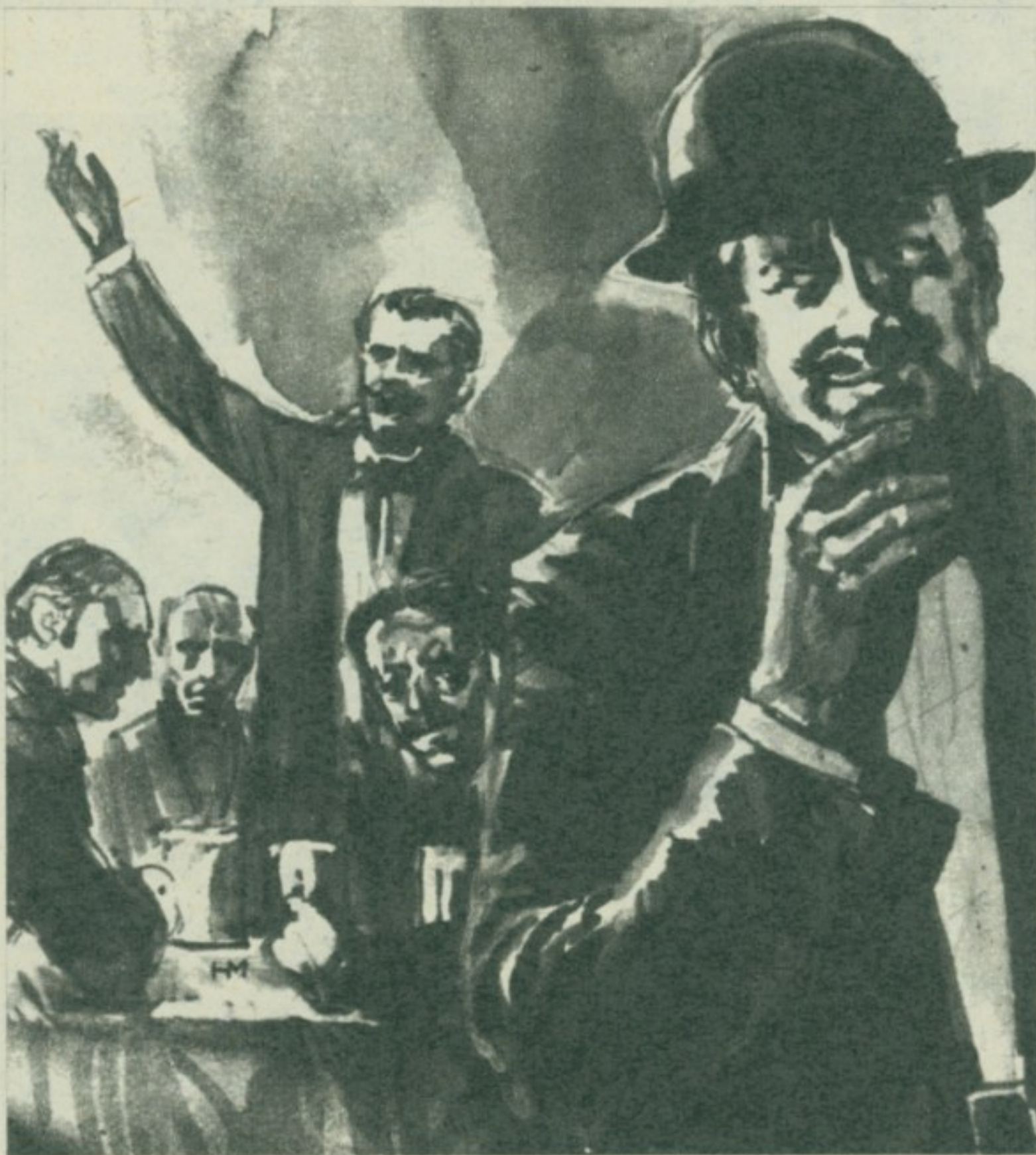
Кафана се утиша, а Пера, који је управо стигао до врата, штречну се и застаде. Неколико тренутака слушао је окренут леђима, а онда се вратио, бацрио шешир на сто и сео на своје пређашње место, додајући Мокрањуцу:

— Могао си и раније да певаш ту песму, а не да ми извучеш и друго буре пива!

...А БОЦУ ВРАТИ!

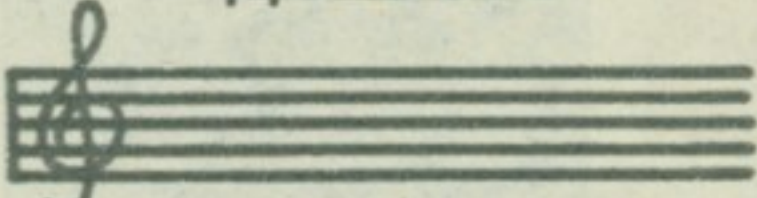

Сви су се насмејали. Пера је пао у трошак, али се није наљутио. Мокрањац му је отпевао песму до краја и још неколико пута те вечери. Гледајући га весело, нико ко није познавао његове прилике не би помислио да живи у беди, више гладан него сит, издржавајући се од скромне плате коју је добијао као хоровађа у певачком друштву „Корнелије“. Не знајући како да га нахрани и при том не увреди, Николајевић га је често позивао у кафану

је по називу села Мокрања у Неготинској крајини одакле су потицали његови.

НИГДЕ МУЖА ДО ЗОРЕ

Све што је научио из музике, укључујући и свирање на виолини, до одласка

Одмах је приређена забава с лутријом у којој је огледало било главни згодитак и млади Стојановић могао је да отпутује у Немачку!

Мокрањац је најлепше године живота посветио Београдском певачком друштву као његов хоровађа, а све своје руковети углавном компоновао уочи новогодишњих празника. Наиме он их је припремао за репертоар концерта које је Друштво традиционално да

бричина. Нико за њега није могао рећи ружну реч, нити је он икога увредио. Иако му је отац био трговац и држао у Неготину хотел „Европу“ није се љутио што је после очеве смрти мајка у жељи да прошири хотел упала у дугове због којих је имање отишло „на добош“, а њему од некадашњег великог наследства, припало само три дуката! Поводом тога нашалио се сликајући се са телеграмом којим је обавештен о „наследству“!

Умро је у бежанији у Скопљу. Два дана пред смрт је парализован. Једва је мицао руке. Последње ноћи отворио је очи и жену, која је стално бдела крај његовог узглавља, повукао за рукав. Пошто није могао да говори, питала га је да ли жели воде. Одмахнуо је главом и дрхтавом руком поново повукао. Сагла је главу мислећи да жели да истисне из себе неку реч. Уме сто тога, он ју је пољубио у образ и захвално погледао. Потом је затворио очи. Више није дошао себи. Издахнуо је истог дана око три по подне далеко од Београда који је волео и Неготина за којим је чезнуо.

М. Тодоровић

НАЈЛЕПШЕ
АНТИЧКЕ
ЛЕГЕНДЕ

ЧАРОВНО КОПЉЕ

Били су тек два месеца у браку кад је једног јутра Аурора, богиња зоре, угледала Кефалуса, који је ловио јелена и била тако очарана његовом лепотом да га је уграбила и однела у своју златнопурпурну кућу на небеском своду. Али, на њено изненађење, младић је, иако се дивио њеној лепоти и дому у којем је живела, мислио и говорио једино о својој вољеној Прокрисији.

— Незахвални бедниче — повикала је једног дана — можеш да се вратиш својој жени, али знај, горко ћеш зажалити због тога!

Кефалус је пожурио да се врати у Атину, али се у њега увукао страх због претње љуте Ауроре. Да ли ме је Прокрисија заборавила, питао се?

Прв сумње увукао се у младог човека и он је одлучио да провери њену оданост. У томе му је свесрдно помагла Аурора: тако га је прерушила да га чак ни мајка не би препознала.

Неопажено, Кефалус је ушао у Атину и убрзо стигао пред врата свог дома: све је било исто као и раније само је његова предела жена била опхрвана тугом. Очигледно, није га заборавила. У једном тренутку Кефалус се застидео због свог неповерења, али прв сумње поново је почео да га гризе.

Закуцао је на врата и кад се Прокрисија појавила на њима, стао је да садета брачним понудама. Обећао јој је најлепше дарове ако заборави свог мужа и пође за њега. Међутим, млада жена је упорно понављала да воли само Кефалуса и да никад неће поћи за другог.

Кефалус је могао већ бити сасвим задовољан њеним понашањем али је и даље наваљивао све док му се у једном тренутку није учинило да Прокрисија оклева. Стргао је маску са свог лица и повикао оптужујуће.

— Ја сам Кефалус и ти си, сматрајући ме странцем, попустила мом наваљивању!

Пренеражена Прокрисија побегла је у шуму. Дане је проводила у лову у друштву с Дијаном и шумским нимфама.

Очајни Кефалус схватио је да је погрешно и пошао је да тражи вољену жену. Успео је да од ње измоли опроштај и да се с њом врати у Атину. У знак помирења, Прокрисија му је поклонила ловачког хрта и копље које је летело право ка свом циљу, а онда се враћало оном који би га бацио. Те дарове добила је од Дијане.

Пролазиле су године, срећне за Кефалуса и његову љубљену жену. Све то време он је сваког дана одлазио у лов и никад се није враћао без плена, јер божанско

ТЕШКО БИ БИЛО НАЋИ ТАКО СРЕЋАН БРАЧНИ ПАР КАО ШТО СУ БИЛИ ПРОКРИСИЈА, КЋЕРКА АТИНСКОГ КРАЉА, И КЕФАЛУС, ПРИНЦ ОД ТЕСАЛИЈЕ. АЛИ, НИЈЕ БИЛО СУЂЕНО ДА ТА СРЕЋА ПОТРАЈЕ.

копље никад није промашило свој циљ. Увек је ишао сам. Једино друштво правио му је понекад поветарац по имену Аура.

Кад год би му од умора постало вруће, Кефалус је позивао поветарац да га расхлади и обраћао му се као да је он живо биће.

— Драга Аура, радости моја, — говорио би — дођи и освежи ме!

Или:

— Ох, како волим да осетим твој свежи дах на лицу, Аура, љубави моја!

Једног дана неко је чуо ове његове речи и пожурио је да их исприча Прокрисији. Уверена да се њен муж у шуми састаје с неком девојком, одлучила је да се сакрије у шуми у којој је Кефалус ловио.

Следећег јутра, Кефалус је, кад се уморио, легао у траву и не слутећи ништа, навикао:

— Где си Аура? Дођи и помиљуј ме својим дахом!

Са места где се сакрила Прокрисија је чула ове речи и није могла да савлада јецај. Тај звук чуо је Кефалус и мислећи да потиче од неке дивље звери, бацио је своје копље. Као и обично, оно је погодило свој циљ. Али, када је уместо рике звери зачуо људски крик и у њему препознао глас вољене жене, срце је хтело да му препукне. Потрчао је ка месту одакле је крик долазио и угледао Прокрисију која је умирала.

— Кефалусе, драги мој Кефалусе — прошаптала је — преклињем те не дозволи Аури да заузме моје место!

Тек сада, Кефалус је схватио кобну грешку. Пожурио је да исприча умирућој жени о каквој се забуни ради, али она је имала још само толико снаге да се осмехне пре него што су јој се очи заувек склопиле.

О. В.

ВОДА ЖИВОТА

Велики тузлански жупан др Јован Зеџ није могао да дође себи: тужити човека и тражити да се казни — зато што је пао град и побио усеве!

— Не може то тако, људи! То је лакрдија!

— Он је безбожник, господине велики жупане — група виђенијих људи која је дошла са овим захтевом била је упорна. — Њега криве што удари невреме и нанесе штету.

Жупан је остао при свом. Ускоро, међутим, дође друга група још виђенијих људи, са истим захтевом: да

сталица режима, упињала да стане на пут вођама и подстрекачима радничког покрета у граду соли, Тузли.

Ибру је највише била узела на зуб фабрика соде у Лукавцу зато што, иако виђен грађанин, другује с Митром Трифуновићем Учом, код власти одавно обележеним као „подстрекач немира и бунтовник“, и буну им раднике ширећи идеје о правди и слободи. Није се то, између осталих, свиђало ни управи државне солане и многи су се надали да ће се Ибро сад опаметити.

Али, он одлежи оних 14 дана затвора и опет настави по старом. Начуо штошта о збивањима у све-

ОД ОНОГ ВРЕМЕНА КАДА СУ ВЛАСТИ ЉУДЕ КАЖЊАВАЛЕ И ЗБОГ ТОГА ШТО УДАРИ НЕВРЕМЕ И ПОБИЈЕ УСЕВЕ, ТУЗЛАНСКИ »БЕЛИ РУДАРИ« ПРОМЕНИЛИ СУ — ГОТОВО СВЕ.

Град соли, који је су 400 година у овом крају таворили Турци, постала велики циљ још једном окупатору — Аустро-Угарској.

Све се овде опет, као и вековима пре, догађало највише због соли и око соли. Због воде, у ствари, и минерала у њој без којег живот не може да се замисли.

Глобе које боле

Одмах после окупације Босне и Херцеговине Аустро-Угарска је испитивањем земљишта увидела да у тузланском базену леже огромна неискоришћена богатства. Зато, не губећи време, отвара фабрике за које ту има напретек јефтине радне снаге, а стручњаке доводи из иностранства.

Реч Тузла, што у преводу значи „град соли“, потиче од турског „туз“ — со. И ранија имена ове области имала су исто или слично значење: со. Претпоставља се да је Босна добила име од илирске речи „бос“ која такође значи — со. Исто значење има и грчка реч „јал“, што је у основи имена реке која протиче кроз Тузлу: Јала — слана река. По римском називу за Тузлу — Salinae остало је име речице Салине.

Дрвени „слани“ бунари доспели су у послератном периоду и на таксену марку као својеврстан симбол овог града.

ту, о октобарској револуцији из које се Митар Трифуновић недавно вратио, па казује другима. Често се око њега окупе радници, а како је умео лепо да прича — његове беседе пажљиво су слушали чак и они који су послати да га уходе.

И поред претњи и репресалија, хапшења и прогона, тузлански раднички покрет био је у то време већ формиран и уобличен. А све је почело некако три и по деценије пре када је слана вода, за коју су овде знали и користили је још Илири и

Прва је, 1885, отворена солана у Симин-Хану крај Тузле, са годишњом производњом око 5000 тона крупне соли. За потребе солане у исто време отпочело је копање угља у Креки, а у Лукавцу је ускоро подигнута фабрика љуте соде, која као основну сировину користи слану воду. После само шест година, изградњом нове и модерније солане у Креки, производња соли је учетворостручена, а квалитет знатно побољшан.

Тих првих година, и још дуго потом, у соланама ради се у две смене: прва — цео дан, друга — целу ноћ. У близини фабрике подижу се бараке за становање, а високе станарине одбијају се од ионако ниских зарада. Управа је организовала и такозване конзуме за снабдевање, у којима су намирнице биле увек скупље него на другој страни. Поред тога, прописан је и читав низ казних мера за најмањи прекршај.

„Овдје владају у епарним (државним) предузећима врло лоше прилике, а нарочито у солари Симин Хан — пише 1908. године раднички лист „Глас слободе“. — Глобе преко којих смо се већ толико жалили сустижу нам се још увијек за најмању ситницу, а нарочито нас ове глобе боле у ово вријеме скупоће гдје нам недостају наше плате за живот... Овим тражимо од наших представљених да би овамо једном дошли... те да нам олакшају наше биједно стање и да поуче своје под-

Према цртежу Драгише Трифковића, ликовног уметника из Тузле, овако се добијала со у 18. веку.

се казни Ибро Атић из Лукавца због града и штете коју је нанео.

Немајући куд, жупан позове Ибру, кога је иначе добро познавао и ценио га, и објасни му у чему је ствар.

— Друга је ту прича, Ибро... Знам ја што ти њима сметаш, али видиш и сам — мора бити по њиховом.

— Нека, жупане! — смеш као се Ибро. — Само ти мене по закону.

Знали су и један и други да не може тако, по закону. Ипак, после неког времена стиже пресуда: Ибро Атић осуђује се „као безбожник и кривац“ на — 14 дана затвора!

Све због Митра

Тако се двадесетих година овог века Земаљска влада, уз помоћ полиције, својих агената и осталих при-

Време Турана

У турско доба слана вода је вађена дрвеним кабловима из бунара дубоких 20—60 м, и то у присуству државног чиновника, а со се добијала једноставним упаравањем воде на огњиштима при чему је остајао ситни кристални талог. Први бунари ископани су у Горњој Тузли и дуго се со добијала само ту. Касније су слани извори откривени и у Доњој Тузли, на коју је временом прешла целокупна експлоатација.

Слани бунари су били махом приватно власништво, а законом је било прописано колико соли или прихода од соли треба да иде у царску благајну, односно колико дана у недељи или години царски чиновници и радници могу да узимају слану воду за своје потребе. Тако је, на пример, један царски службеник 1874. уместо годишње плате добијао приход од — шест дана слане воде. И порез је за Тузлу одређиван у данима слане воде или количини готове соли, а често је убиран унапред. Забележено је да је 1755. Бећир-паша тражио да му Тузла на рачун будућег таксита пошаље 3200 ока соли (преко 4000 килограма) и 1000 килограма меда, што говори да је производња соли у то време била прилично развијена.

СЛАНИ ДАНИ — УМЕСТО ПЛАТЕ

Не тако обичан камен

НЕ ЈЕДЕ СЕ!

Још 1880. године испод северног дела града, у Тушњу, откривена је камена со. Лежиште ове минералне сировине, јединствено код нас, захвата површину од око три квадратна километра. Ту је копање соли отпочело тек пре десетак година, јер је приликом ранијих покушаја долазило до продора подземних вода и поплава које је са слабом техничком опремом било тешко обуздати. Камена со, које је у прошлој години произведено око 85000 тона, због сложене прераде не употребљава се за људску исхрану, већ за хемијску и кожарску индустрију, исхрану стоке и — посипање путева против поједице.

Поред рударског начина, копањем, камена со се користи и индиректно, црпљењем подземне слане воде, која је, по пореклу слатка, подземно доспела до лежишта соли из река или вештачки убачена. Долазећи у додир са каменом соли она се претвара у „сланицу“.

Ненад и сад

ТАЧНО ВРЕМЕ — НА БУНАРУ

Од бушотина, бунара, у Горњој и Доњој Тузли, дубоких 320—600 м, вода је соноводима одвођена до солана у Симињ-Хану и Креки, а црпљена је дубинским црипкама, у прво време на парни, а затим на електрични погон. Сваки бунар имао је свој локомобил који је снажно дахтао по целе дане и ноћи и сваки од њих давао тачно време у одређене сате својом врло гласном сиреном.

Сирова слана вода сабирана је у резервоаре, а одатле довођена у такозване таве испод којих се ложила ватра. Загревањем на температури 106—108 степени Целзијусових вода се испаравала (40%) и на дну су остали кристали соли (60%). Тада се наталожена со изгртала чакљама у посебне сандуке, цедила, јодирала — тек од 1934 — и на крају сушила на температури 500—700 степени Целзијусових.

Бунари слични онима из времена првих солана могу и данас да се виде у Тузли, на подручју Триовац—Ху-

кало, али је технологија далеко модернија. У Креки је пре седам година почела са радом нова, савремено опремљена солана. Исте године престала је са радом најстарија солана, у Симињ-Хану.

★★★ ШТА СЕ СВЕ ДОБИЈА ОД СЛАНЕ ВОДЕ

У солани у Креки добија се 85 одсто југословенске производне соли. Њени основни производи су кухињска со (185.000 тона годишње) натријум сулфат и калцијум карбонат. А у оквиру комбината „Содасо“ производи се, поред варене и камене соли, читав низ разних соли за фармацеутску индустрију и медицину, за прављење експлозива који се користи у метанским јамама, за омекшавање воде у машинама за прање судова, затим ситна кристална со (пудер) за прехранбену индустрију, сода бикарбона која се користи у производњи папира, кожарству, хемијској и прехранбеној индустрији... калцирана сода за стакларску и хемијску индустрију, а употребљава се и у фармацеутској и текстилној индустрији, производњи сапуна, детерџената, целулозе и папира, керамике, алуминијума...; долази затим каустична сода, прах за гашење пожара, течни технички хлор и низ других производа и полупроизвода.

Изградњом прве фазе Хлоралкалног комплекса, чији су главни производи полиоли — једна од основних компоненти за добијање меких пена — комбинат „Содасо“ је први код нас ушао у полиуретанску хемију. Са јапанском фирмом „Мицуи“ 21. децембра прошле године потписан је уговор о изградњи новог хемијског комплекса, названог ХАК-2 у којем ће се производити 18.000 тона толуендиизоцијаната (ТДИ), друге основне компоненте за производњу меких полиуретанских пена и низ важних полуфабриката.

чињене како ће с нама као радницима у 20. вијеку поступати.“

Пет пута више

Тридесет пет година касније, на вести о наступању партизанских снага према окупираној Тузли, што је у граду изазвало велику пометњу, велики тузлански жупан др Кадиф пише:

„Ситуација Тузле и око Тузле сваким часом погоршанија... Одбрана недољна. Катастрофа може наступити сваког сата. Молимо журну спасавајућу одлуку.“

„Спасавајуће“ одлуке више није било, јер Тузла је спремна дочекала народноослободилачку борбу. Међу онима који су јој се прикључили било је и преко 200 соларских радника. У музеју солане у Креки остао је спомен на 50 другова и другарица који су у рату изгубили живот, а у кругу нове фабрике бисте народним херојима Албину Хељевићу и Славку Мичићу.

У току рата рад у соланама је обустављен, или се радило са смањеним капацитетима. Кад год је то било могуће, со је из Тузле отпремана у крајеве у којима је владала несташница.

Одмах после ослобођења започела је велика акција: „Што пре и што више дати соли заједници“. Колико је успела показује и податак да је 1950. производња била пет пута већа него 1945. године: преко 25 000 тона!

★★★

Из тузланских солана и фабрике соде у Лукавцу израстао је хемијски комбинат „Содасо“ који по величини друштвеног производа спада међу 50 највећих наших радних организација. Ову сложену радну организацију данас чине 23 фабрике, 14 радних организација, 37 ООУР-а и око 7500 радника. Основна делатност јој је хемија, а бави се и прерадом грађевинских материјала и неметала.

Н. Ђозић

ФУДБАЛСКО СВЕЗНАЊЕ

Најбољи прволигашки голман по броју просечно примљених голова је Фрања Глазер, који је на 95 утакмица примио 88 голова, односно 0,92 по утакмици.

Врхунац тврдоглавости: године 1933/34. није се играло фудбалско првенство, јер се клубови нису могли сложити како да играју: по бод-систему или по куп-систему.

Голман Динама Желимир Стинчић у првенству за 1975/76. годину 760 минута није примио гол.

Двојица љубљанских арбитра водили су највише утакмица у једном првенству — по 19: Ладо Јакше 1968/69, а Владо Таузес 1969/70.

Лука Калитерна је својеврсни рекордер: екипу Хајдука је као тренер водио у 17 првенстава.

У фудбалском првенству 146/47. Партизан је постао првак државе освојивши 90 одсто бодова: 47 од 52 могућа.

Милован Ђирић и Гојко Зећ били су тренери сва три београдска клуба у борби за бодове: Црвене звезде, Партизана и ОФК Београда.

Најбољи голгетер у сва три првенства државе у фудбалу (1923—1925) био је фудбалер београдске Југославије Драган Јовановић, који је имао надимак „Жена“.

ОФК Београд је једну утакмицу изгубио примивши пет голова које је дао исти играч: са Динамом 1961/62. године 1:5, свих пет голова дао му је Дражен Јерковић.

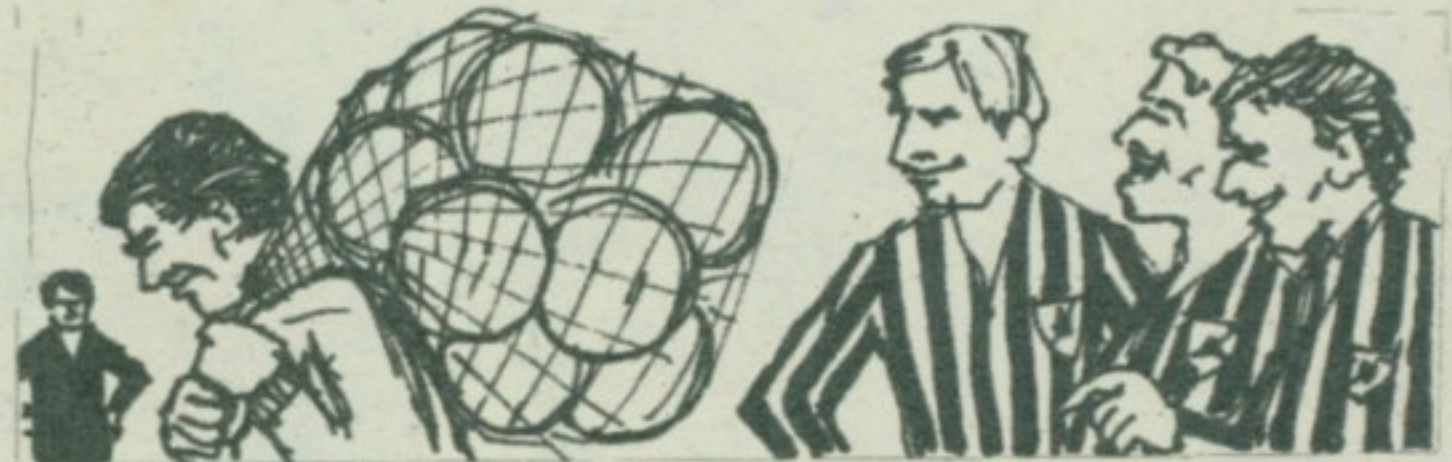
Нишки Раднички гостовао је 16 пута на стадиону ЈНА, али ниједном није успео да победи Партизана.

Године 1956/57. Локомотива (Загреб) је два пута победила Црвену звезду са по 1:0. На крају, Црвена звезда је била прва, а Локомотива последња, четрнаеста, и испала је из лиге.

На ванредној скупштини Југословенског фудбалског савеза 1936. године одлучено је да се такмичење за првенство одржи по бод-систему гласовима 296:263.

Голман Хајдука Анте Вулић је у првенству 1956/57. извео седам једанаестераца и дао седам голова и био је у том првенству трећи у тиму по броју датих голова.

Највише голова на једној утакмици Црвена звезда дала је у првенству 1957/58, скопском Вардару — 9:1.

У размаку од пола века, Хајдук је освојио осам титула првака: прву 1927. године, последњу 1974/75.

Првенство 1930/31. освојио је БСК (Београд) постигавши у лиги са шест чланова 10 победа у 10 утакмица са укупном гол-разликом 32:6, не примивши ниједан гол на пет утакмица.

БИМ И БУМ

BAVALU

стрип

Филип Гордон: НА КРОВУ СВЕТА

ХИМАЛАЈИ
- КРОВ СВЕТА?
ПЛАНИНА
ЈОШ НЕИСТРА-
ЖЕНА И ПУ-
НА ТАЈНИ...

ПОШТОВАНИ ТАМА, ДОШАО САМ
ДА ПОТВРДИМ ИЛИ ОПОВРГНЕМ
ПРИЧУ ВЕЗАНУ ЗА ХИМАЛАЈ-
ЈЕ?

КАО ШТО СУ
ТО ПОКУШАЛИ
МНОГИ ПРЕ
ВАС?

АТИ, БЕЗ УСПЕ-
ХА? ШТА ВИ МИС-
ЛИТЕ О СНЕЖ-
НОМ ЧОВЕКУ?

МНОГИ
СУ, ИЗГЛЕ-
ДА, ВИДЕ-
ЛИ ЈЕ-
ТИЈАТМОЖ-
ДА ЈЕ ОВО
ЛОБАЊА
ЈЕТИЈА?

НИКО СЕ, ОД ОНИХ КО-
ЈИ СУ ПОШЛИ ДА ТРА-
ЖЕ ЈЕТИЈЕВО СКЛОНИШ-
ТЕ, НИЈЕ ВРА-
ТИО?

© King Features Syndicate, Inc., 1963. World rights reserved.

ЗАТО МЕ
ТРАГАЊЕ
ЗА ЊИМ ЈОШ
ВИШЕ ПРИ-
ВЛАЧИ?

ЖЕЛИМ ВАМ ПУ-
НО СРЕЂЕ, ПЕН-
РОУЗЕ?

БИЛА ПЕНРОУЗА ТРА-
ЖИТЕ? ОТИЦАО ЈЕ ДА
ПЛАНИНАРИ? ТРЕБА-
ЈЕ ВЕЋ ДА СЕ
ВРАТИ?

НЕКОЛИКО ЧАСОВА КАСНИ-
ЈЕ БИЛ ПЕНРОУЗ ЗАШАО ЈЕ
ДУБОКО НА ТЕРИТОРИЈУ
ЈЕТИЈА...

1366/1

УХОТЕ-
ЛУ НА
ХИМА-
ЛАСИ-
МА...

ДА ЛИ ЈЕ ПЕНРОУЗ ОСТА-
ВИО НЕКУ ПОРУКУ ЗА
ФЛАША ГОРДО-
НА?

НИЈЕ? БРИНЕ-
МО ШТО ГА ВЕГ
НЕМА?

ОТИШАО
ЈЕ
САМ?

ДА?

ЈА САМ ТИНГ-
ЗЕН, ВАШ ВОДИЧ?
СВЕ ЈЕ СПРЕМ-
НО ЗА СУТ-
РА?

И МИ СМО СВИ
СПРЕМНИ СЕМ
ПЕНРОУ-
ЗА? НЕС-
ТАО ЈЕ?

СИГУРНО ЈЕ
КРЕНУО У ПО-
ТРАГУ ЗА ЈЕ-
ТИЈЕМ?

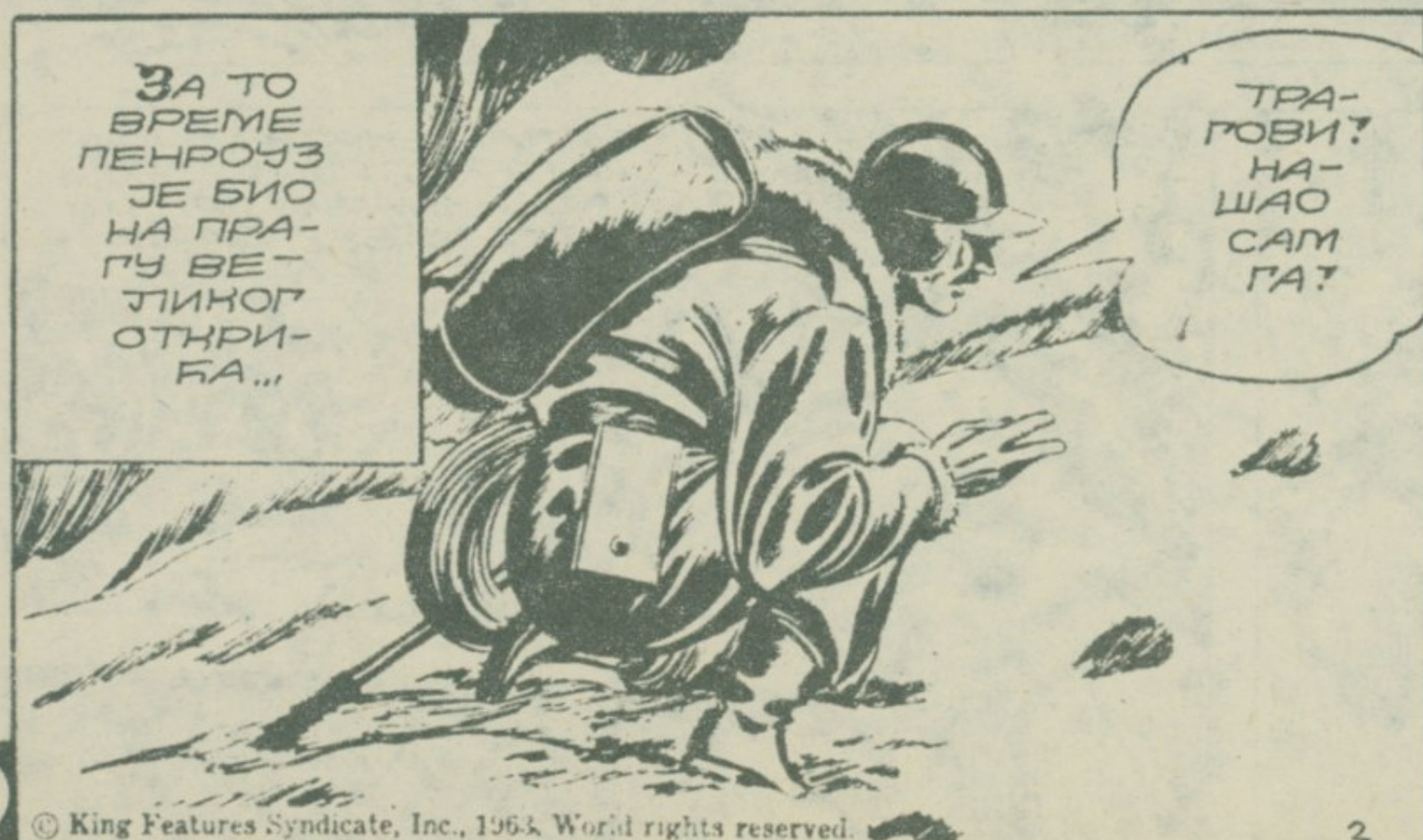

СНЕЖНИМ
ЧОВЕКОМ
?

ДА?
СТАЛНО
ЈЕ ГОВОРИО
О ЊЕМУ И БИО
НЕСТРПЉИВ
ДА ПОБЕ?

БИГЕ
БОЉЕ ДА
ПОЗОВЕМ
СПА-
СИЛАЧ-
НУ ЕКИ-
ПУ?

ЗА ТО
ВРЕМЕ
ПЕНРОУЗ
ЈЕ БИО
НА ПРА-
ГУ ВЕ-
ЛИКОГ
ОТКРИ-
ЋА...

ТРА-
ГОВИ?
НА-
ШАО
САМ
ГА?

БИЛ
ПЕНРОУЗ,
ПИСАЦ
И
АВАН-
ТУРИС-
ТА,
СРЕО
ЈЕ
НЕПОЗ-
НАТА
БИ-
БА...

АЛИ, ПРЕ НЕ-
ГО ШТО ЈЕ МО-
ГАО ДА ОБЈА-
ВИ ВЕСТ СВЕ-
ТУ...

НЕ?
НЕ?

ФЛАШ ГОРДОН, ДЕЈЛ И ТИНГ-
ЗЕН ЧИТАВ ДАН СУ ТРАГАЛИ
ЗА БИЛОМ. У СУМРАК СУ ПО-
ДИГЛИ ШАТОР КАДА СУ ИМ
СЕ ЈАВИЛИ ИЗ ХЕЛИКОПТЕ-
РА...

ШТА? ГДЕ?
СА СЕВЕРНЕ
СТРАНЕ ВЕ-
ЛИНЕ ИГЛЕ?
ДА... ЗНАМ ГДЕ
ЈЕ ТО?

СПАЗИЛИ СУ
БИЛОВ РАНАЦ,
АЛИ НИ ТРА-
ГА ОД ЊЕ-
ГА?

У ЗОРУ
НАСТАВЉА-
МО ТРАГА-
ЊЕ?

ВЕЛИНА
ИГЛА-
- ВРХ
НОЈИ ЈЕ
МАТИ
БРОЈ
ПЛАНИ-
НАРА
ОСВОЈИО...

ПОД СИГУРНИМ ТИНГЗЕНОВИМ ВОЂ-
СТВОМ, ВЕЋ У ПОДНЕ НАШЛИ СУ СЕ
НА ВИСОРАВНИ...

ЕВО
ЊЕГОВОГ
РАНАЦА?

АКО ЈЕ
ПАО ОДАВ-
ДЕ, НИКА-
ДА ГА НЕ-
БЕМО НА-
БИ?

© King Features Syndicate, Inc., 1963. World rights reserved.

ФЛАШЕ,
ПОГЛЕДАЈ
ОВЕ
ТРА-
ГО-
ВЕ?

БИЛ ЈЕ СИГУР-
НО КРЕНУО
ЗА
ЊИМА?

ВОДЕ
ПРЕМА
САМОМ
ВР-
ХУ?

И МИ БЕ-
МО ТАМО, ТИНГ-
ЗЕНЕ?

НЕОБИЧНИ РОБОТИ ПО-
НЕЛИ СУ ИХ ПРЕМА
НЕКОЈ ПЕЏИНИ...

ФЛАШЕ,
ЧИНИ МИ СЕ
ДА САЊАМ?

МЕНИ
СТВАРИ
ПОСТАЈУ
ЈАСНИ-
ЈЕ?

НЕКО ЈЕ ИСКОРИСТИО
МИТ О ЈЕТИЈУ ДА БИ
ПРИКРИО СВОЈЕ ПРЂА-
ВЕ ПОСТЛОВЕ?

НО
ТО И
ЗАШТО
?

УСКОРО
БЕМО
САЗНА-
ТИ?

ФЛАШЕ, ЕНО
БИЛА? ЖИВ
ЈЕ?

ФЛАШЕ?
ДЕЈЛ?

ВЕРОВА-
ЛИ СМО
ДА СТЕ
МРТВИ?

ШТА СВЕ
ОВО
ЗНА-
ЧИ,
БИЛЕ?

БЕЖИ-
ТЕ ОДАВ-
ДЕ
ДОК
МО-
ЖЕТЕ?

ИСПРИЧАКЕ ТИ ПОМИ-
ЛУ ПАЖИ, ФЛАШЕ? БЕ-
ЖИ И ДОВЕДИ
ПОМОГ?

ДОБРО
ДОШЛИ,
ЗЕМ-
ЉАНИ?

КАО ШТО
ВИДИТЕ,
ЈА САМ ДО-
ШЉАН
ИЗ
СВЕМИ-
РА?

ШТА ТРАЖИТЕ
КОД НАС?

ОПРОСТИТЕ
ШТО СМО
СЕ СПУСТИ-
ЛИ НА ВА-
ШУ ПЛАНЕ-
ТУ?

ПРЕБИТЕ
НА СТВАР?
ШТА РА-
ДИТЕ ОВ-
ДЕ?

ВИ,
ЗЕМЉАНИ,
СТЕ
МЛАД
НАРОД...

... ДОН СМО МИ СТА-
РИ? БОГАТСТВО НА-
ШЕ ПЛАНЕТЕ ЈЕ
ИСЦРПЉЕНО...

... И ПРИСИЉЕНИ СМО
ДА ТРАЖИМО СИРОВИ-
НЕ У ДАЛЕКИМ СВЕТОВИ-
МА? ПЛАШЉИВ СМО НА-
РОД И ЗАТО СВЕ ОВО РА-
ДИМО У ТАЈНОСТИ?

ЗА КОЈИМ
СИРОВИ-
НАМА
ТРАГАТЕ?

ЗА БАНРОМ,
ФЛАШЕ? ВИ ГА
ОВДЕ И ТАКО
НЕ БИСТЕ ЕК-
СПЛУАТИСА-
ЛИ?

КАКО ЗНАТЕ
МОЈЕ
ИМЕ?

МИ СМО ТЕЛЕ-
ПАТЕ? ТАКО
СМО ОТКРИЛИ И
ВАШУ ЛЕГЕН-
ДУ О ЈЕТИЈУ И
НАПРАВИЛИ РОБО-
ТЕ КОЈИ ОДГОВА-
РАЈУ СНЕЖНОМ
ЧОВЕКУ? ЈА СЕ БО-
ВЕМ ДАНАТ?

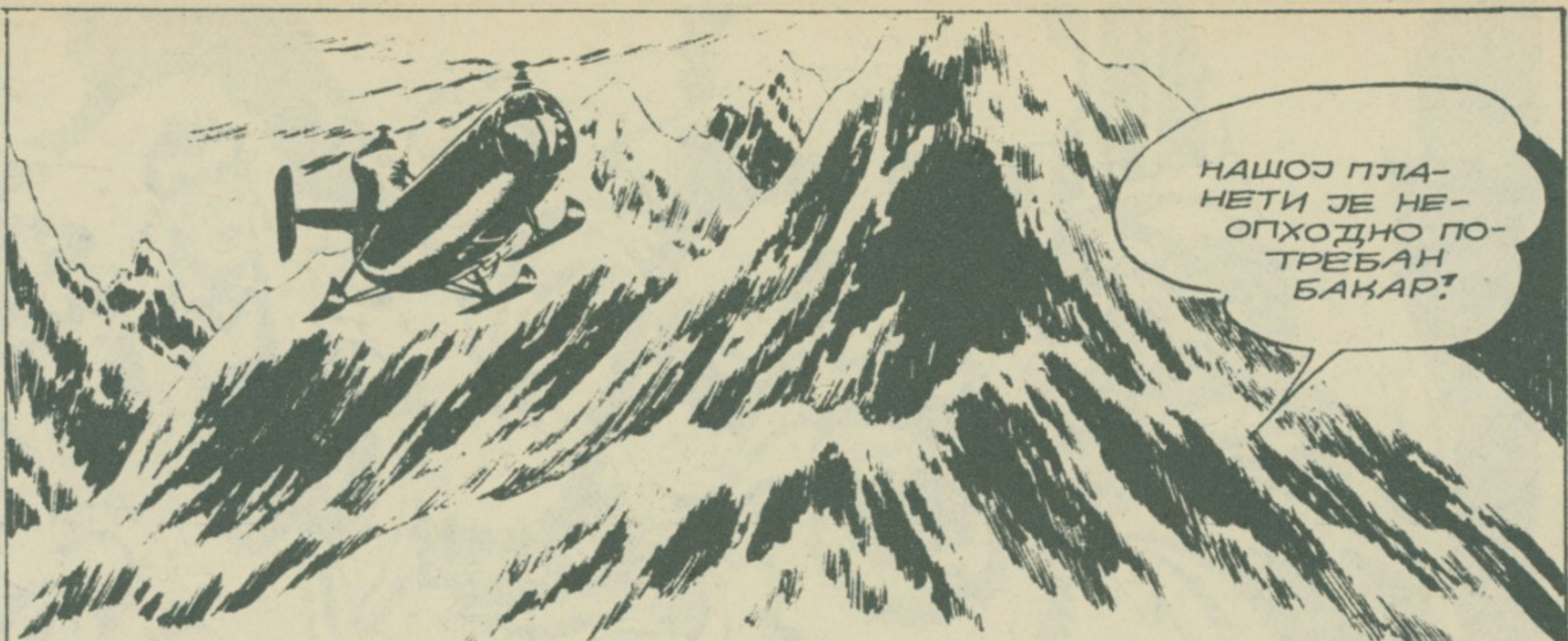
ОНИ ТРЕБА ДА
ПЛАШЕ ОНЕ КОЈИ
СЛУЧАЈНО ЗА-
ЛУТАЈУ ОВА-
МО?

СВЕ ОВО ЧИ-
НИМ ДА БИ МОЈ
НАРОД ПРЕ-
ЖИВЕО?

ХЕЛИКОП-
ТЕР ЈЕ
САДА
ТРАГАО
НЕ САМО
ЗА БИ-
ЈОМ
ВЕК И
ЗА ФЛА-
ШОМ,
ДЕЈЛ
И
ТИНГЗЕ-
НОМ...

НАШОЈ ПЛА-
НЕТИ ЈЕ НЕ-
ОПХОДНО ПО-
ТРЕБАН
БАКАР?

ЗЕМЉАНИ
НЕ СМЕЈУ
ДА ОТКРИЈУ
НАШУ ТАЈ-
НУ?

ПА, ПОШТО
СМО ЈЕ МИ
ОТКРИЛИ, ЗА-
ШТО НАС ОД-
МАХ НЕ УБИ-
ЈЕТЕ?

ДОСТА СМО
ПРИЧАЛИ
С ЊИМ,
ФЛАШЕ?

ТИНГЗЕН СЕ БА-
ЦИО ПРЕМА ДО-
ШЉАНУ ИЗ СВЕ-
МИРА, АЛИ ОКО ЊЕ-
ГА СЕ НАПАЗИЛО
НЕПРОБОЈНО
МАГНЕТСКО
ПОЉЕ...

МИ НИСМО
НАСИЛНИЦИ?

МИ НЕ УБИЈАМО? НАД
СВОЈ ПОСАО ЗАВРШИМО,
СВЕ БЕМО ВАС
ОСЛОБОДИТИ?

ФЛАШ, ДЕЈЛ И ТИНГЗЕН НАШЛИ СУ
СЕ СА ОСТАТИМ ЗАРОБЉЕНИЦИМА...

НЕВЕРОВАТ-
НО, БИЛЕ? СВО-
РИЛИ СУ СВЕ
ОВО ДА БИ
ДОШЛИ ДО
БАКРА?

СУМЊИВ ТИ ЈЕ ОВАЈ
ТИП, ЈЕ ЛИ? И МЕНИ ЈЕ?

ПО-
ГЛЕ-
ДАЈ
ОВУ
РУДУ?

ПА, ТО
ЈЕ УРАНИ-
ЈУМ?

ГДЕ СИ
ОВО НА-
ШАО?

ИСПАЛО ЈЕ
ИЗ КОЛИЦА КО-
ЈА ПРЕВОЗЕ
РУДУ ИЗ
РУДНИ-
НА?

А ДАНАТ
НАМ ЈЕ НАЗАО
ДА СУ ДОШ-
ЛИ ОВАМО
ЗБОГ БАК-
РА?

СТАГАО
НАС
ЈЕ?

КО ЗНА
КОЛИКО
ВЕКОВА
СУ ОНИ
ВЕГ
ОВДЕ?

...И ШТА СВЕ РАДЕ
НА ЗЕМЉИ?

ТРЕБАТО
БИ ОБАВЕС-
ТИТИ
СВЕМИРСКУ
ПОЛИЦИЈУ
О ОВОМЕ?

КАКО
ДА СЕ
ИЗВУ-
ЧЕМО
ОДАВДЕ?

ИМАМ ЧЕ-
НИФ И НЛИН-
ЦЕ? НИСУ
МИ ИХ ОДУ-
ЗЕЛИ?

МОГУ
НАМ
ДОБРО
ПССЛУ-
ЖИТИ?

САМО
ДА ТЕ
НЕ ЧУ-
ЈУ,
ФЛА-
ШЕ?

ИЗВУКИ
БУ
ШИП-
НУ?

УДАЉИТЕ
СЕ СВИ?
УУХ? ЧС-
ПЕО САМ?

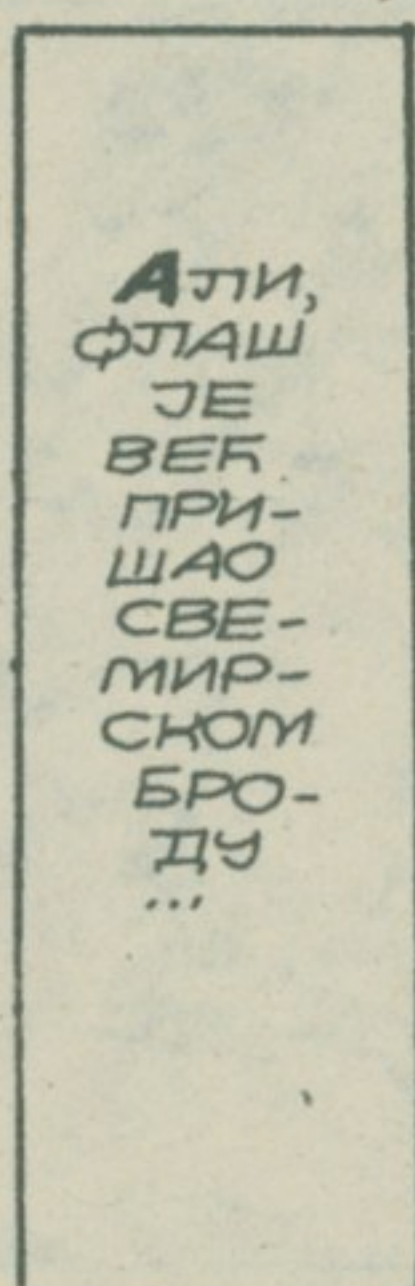
ПОЛА-
НО,
ДЕЈЛ?

ФЛАШЕ,
РОБОТИ
СУ НАС
СПАЗИ-
ЛИ?

ФЛАШ
ЈЕ УПРА-
ВО ОТ-
КРИО
ДА СЕ У
ОВОЈ
БАЗИ
ПРАВЕ
БОЈОВЕ
ГЛАВЕ
ЗА
АТОМ-
СКЕ
БОМБЕ,
НАД...

НЕ СМЕ
ВАМ ЧМАБИ?

ОПКОТИ-
ЛИ СУ
МЕ?

УХВАТИЛИ СУ
И ДЕЈЛ, А ЈЕД-
НО ОД НАС МОРА
ДА ИЗИЂЕ ОДАВ-
ДЕ?

ДРЖИТЕ
ЗЕМЉА-
НИНА?

ТО СЕ
НЕЋЕ
ДОГОДИ-
ТИ?

НАДАМ СЕ ДА ЈЕ ОВО
ИЗЛАЗ ИЗ ПЕЋИ-
НЕ?

ДО БАВОЛА, НИ-
ЈЕ? РОБОТИ СУ ИЗА
МЕНЕ, А ЈА НЕМАМ
НУД? ХЕО, НАШИ
РАНЦИ?

King Features Syndicate, Inc., 1963. World rights

ИЗГЛЕ-
ДА ДА
ИХ НИ-
СУ ПРЕ-
ТРАЖИ-
ЛИ?

МОЈ РЕВОЛВЕР
ЋЕ ИХ ЗАУСТА-
ВИТИ?

И
НАДА
СУ
СЕ
РОБО-
ТИ
ПРИ-
БЛИ-
ЖИ-
ЛИ
...

ПОГОДИО
САМ ИХ БАШ
У КОНТРОЛ-
НИ ЦЕН-
ТАР!

ФЛАШ
ЈЕ
МОРАО
ШТО
ПРЕ
ДА НА-
ПУСТИ
ДАКА-
ТОВУ
БАЗУ
...

НАЈО ДА СЕ
ИЗВУЧЕМ
ОДАВДЕ?
ХЕЈ! ШТА ЈЕ
ОНО?

МЕРДЕ-
ВИНЕ?
НАЗИРЕ
СЕ И
СВЕТ-
ЛОСТ?

СТУБОДАН САМ?
БРЗО ДА СЕ СПУС-
ТИМ ДО ПРВОГ
СЕТА?

ОВО ЈЕ НАЈ-
БРЖИ НАЧИН?
ДА ЛИ ЈЕ
ДАНАТ ВЕК
ОТКРИО ДА
САМ ПОБЕ-
ГАО?

ИЗНЕНАДА,
ФЛАШ ЈЕ
ОСЕТИО
ТРЗАЈ
КОНОП-
ЦА...

ШТА??

Роботи
су
вук-
ли
коноп-
ац
наго-
ре...

ЗНАМ ШТА
БУ?

ОЛАШ
ЈЕ
СКЛИЗ-
НУО
НИЗ
КОНО-
ПАЦ,
АЛИ
...

НА СРЕЋУ,
СНЕГ ЈЕ ДУБОК?
НИСАМ СЕ
ПОВРЕДИО?

НИКО МЕ НЕ
ПРАТИ? ИЗА
ОВЕ СТЕНЕ
ВИДИ СЕ СЕ-
ЛЮ?

У
ЧВРСТОМ
ЗАПРТА-
ЈУ РОБОТА,
ФЛАШ ЈЕ
ГУБИО
ДАХ...

ЈЕДВА
ЈЕ УСПЕО
ДА ПОДИГ-
НЕ РЕ-
ВОЛ-
ВЕРИ
ПУЦА...

ДОЛАЗИ
К
СЕБИ?

ФЛАШЕ,
ШТА
ЈЕ
ОВО?

РОБОТ? УБАЦИ-
ТЕ ГА У ХЕЛИ-
КОПТЕР? ТА-
МО КУ ВАМ
СВЕ ОБЈАС-
НИТИ?

ДОШ-
ЉАЦИ
ИЗ СВЕ-
МИРА?
ПОЗО-
ВИМО
ОДМАХ
ПОЛИ-
ЦИЈУ,
ФЛАШЕ?

НЕ!
МОРАМО
ПРВО
ДА СПА-
СЕМО ЗА-
ТВОРЕ-
НИКЕ?

У ТОМЕ БЕ НАМ ПОМОЋИ ОВАЈ
РОБОТ? ПРОГРАМИРАЋУ ГА ТА-
ЈО ДА РАДИ ЗА НАС?

ВРАТИТЕ-
МО ГА У
РУДНИК И
БИЋЕ НАШ
ШПИЈУН?

СУТРА-
ДАН,
ФЛАШ
ГОРДОН
И СПА-
СИОЦИ
СПУС-
ТИЛИ
СУ СЕ У
БЛИ-
ЗИНУ
РУД-
НИКА...

МОЖЕ ЛИ ЈЕ-
ДАН РОБОТ ДА
ИЗВУЧЕ ЗАТВО-
РЕНИКЕ ИЗ ТОГ
УТВРЂЕЊА, ФЛА-
ШЕ?

МОЖЕ ДА
УБЕ УНУТРА,
А ТО ЈЕ ДО-
ВОЉНО ЗА
ПОЧЕТАК?

ПРОШЛО ЈЕ ДОСТА
ВРЕМЕНА ОТКАДА ЈЕ
РОБОТ У РУДНИКУ?
ШТА САДА, ФЛА-
ШЕ?

ПОГЛЕ-
ДАЈ-
ТЕ?

НАШ РОБОТ ЈЕ
ОСЛОБОДИО ЗАТ-
ВОРЕНИКЕ И ОБРА-
ЧУНАВА СЕ С
ОСТАЛИМ РО-
БОТИМА?

ЕНО
ЗАТВОРЕНИ-
КА?

ДЕЈЛ!

БЕГ СМО
ИЗГЛУБИЛИ
СВАКУ
НАДУ?

БИЛЕ?
ТИНГЗЕ-
НЕ?

ИЗИБИ, ДАКАТ?
ТВОЈЕ ЕКСПЛОАТИ-
САЊЕ УРАНА ЈЕ
ЗАВРШЕНО?

НЕ? ТЕК
ЈЕ
ПОЧЕЛО?

ФЛАШЕ,
ЛЕЗИ!

ВАРАШ СЕ, ДАНАТ?
САВЕТУЈЕМ ТИ ДА
СЕ ПРЕ-
ДАШ?

СУВИШЕ СТЕ МНОГО
САЗНАЛИ, ЗЕМЉАНИ?
ЗАТО МОРАТЕ УМРЕ-
ТИ?

А МИ ОВАЈ
РУДНИК ЈОШ
НЕБЕМО
НАПУСТИ-
ТИ?

НЕ ВРЕДИ ВАМ ДА
СЕ КРИЈЕТЕ, ФЛАШЕ?
ОВИ ЗРАЦИ ТОПЕ СВЕ,
ПА И СТЕНЕ?

ДАНАТ,
ХВАТАЈ
ОВУ
ГРАНА-
ТУ?

ЧУЈЕ СЕ ЧИ-
ТАВ НИЗ ЕК-
СПЛОЗИЈА?
ГРАНАТА ЈЕ
УДАРИЛА У
НЕШТО ...

© King Features Syndicate, Inc., 1963. World rights reserved.

БЕЖИМО ОДАВДЕ?

НЕКА
ВРСТА
АТОМ-
СКЕ
ЛАНЧА-
НЕ РЕ-
АКЦИ-
ЈЕ?

ФЛАШ
СЕ ТЕК
САДА
ДОСЕ-
ТИО
ШТА
ЈЕ ПРО-
УЗРО-
НОВА-
ЛО
ТОЈИ-
НЕ ЕК-
СПЛО-
ЗИЈЕ

БОЈЕВЕ ГЛА-
ВЕ? ИМА ИХ НА
СТОТИНЕ?

НИКАДА
СЕ НЕЋЕМО
ИЗВУКИ
ОДАВДЕ?

ПОЛА-
КО,
БИЛЕ?

ФЛАШ
ЈЕ
ПРЕД-
ВОДИО
СВОЈЕ
ПРИ-
ЈАТЕ-
ЉЕ...

СЕДИТЕ И НЛИ-
ЗАЈТЕ СЕ? ТА-
КО ЋЕМО СЕ
БРЖЕ
СПУСТИТИ?

НОЧИТЕ?

БИЛЕ, ЈЕСМО
ЛИ СВИ НА
БРОЈУ?

СВИ? ИЗ-
ГЛЕДА ДА
СМО ЧСПЕ-
ЛИ?

© King Features Syndicate, Inc., 1963. World rights reserved.

ГЛЕДАЈТЕ, ЛЕТЕ-
ЋИ ТАЊИР ДОШЉА-
НА ИЗ СВЕМИРА ЈЕ
ПОЛЕТЕО?

ЕКСПЛОЗИЈЕ НЕ
ПРЕСТАЈУ? ЧИТА-
ВА ПЛАНИНА
СЕ ТРЕСЕ?

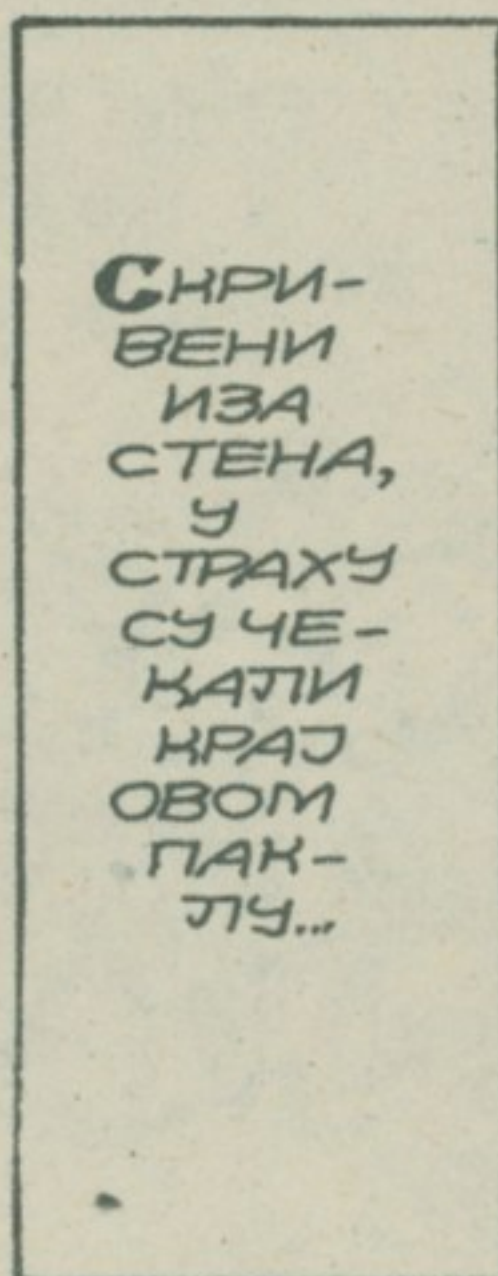
РУДНИК ЈЕ
ОДЛЕТЕО У
ВАЗ-
ДУХ?

ЖМУРИТЕ? ОВО ЈЕ АТОМ-
СКА ЕКСПЛОЗИЈА? ВА-
ТРЕНА КУГЛА МО-
ЖЕ ВАМ СПРЖИТИ
ОЧИ?

ФТАШЕ,
САДА ЋЕ
НАИЋИ ТО-
ПЛОТНИ
УДАР...

ПРОЋИ ЋЕ,
НЕ
БРИНИ?

СКРИ-
ВЕНИ
ИЗА
СТЕНА,
У
СТРАХУ
СУ ЧЕ-
КАЛИ
КРАЈ
ОВОМ
ПЛАК-
ЛУ...

НЕ МРДАЈТЕ?
СТЕНЕ СЕ И
ДАЋЕ
РУ-
ШЕ?

ЈЕСТЕ
ЛИ СВИ
ДОБРО?

ИЗГЛЕДА?
УХ,
ДОБРО
СМО
ПРОШЛИ?

А ЕВО И ДЕТИ-
ЈА? НОМАД ПВОЖ-
БУРИЈЕ?

А НЕ ЖИВА
ЛЕГЕНДА НАКО
СМО СВИ ВЕРО-
ВАТИ?

СРУШИО СЕ ЛЕТЕЋИ
ТАЊИР? ЕКСПЛОЗИ-
ЈА ЈЕ БИЛА БРЖА
ОД ЊЕГА?

ОПЕТ ЈЕ
ЗАВЛАДАО
МИР? МО-
ЖЕМО ДА
КРЕНЕМО?

ЕНО
И СЕЛА?

БИЈЕ, ТВОЈ ТРУД
НИЈЕ БИО УЗА-
ЛУДАН? ИПАК
БЕШ НАПИСАТИ
КЊИГУ „МИТ
О
ЈЕТИЈУ“?

КРАЈ

ПОВРАТАК

БИО ЈЕ ПРВИ ДАН ШКОЛСКЕ ГОДИНЕ У ВИНЕРТОНУ, А ВЕБ СУ ПОЧЕЛЕ ДА СЕ ШИРЕ НЕКЕ ГЛАСИНЕ...

ЈЕСТЕ ЛИ ЧУЛЕ?

ВРАТИЛА СЕ?

ДА? ДОБИЋЕ ДАНАС У ШКОЛУ?

НЕ ВЕРУЈЕМ?

ДА, ПЕМ ЈЕ У НАШЕМ ГРАДУ?

ДЕВОЈЧИЦЕ СЕ ОКРЕНУШЕ ПРЕМА СЈУ ВАЈАТ...

ЈА САМ ЧУЛА ДА ЈЕ ПЕМ ПОГИНУЛА У САОБРАЋАЈНОЈ НЕСРЕЋИ?

ПЕМ И СЈУ СУ БИЛЕ НЕРАЗДВОЈНЕ...

СЈУ, ТИ СИ БИЛА ЊЕНА НАЈБОЉА ДРУГАРИЦА? ДА ЛИ СЕ ПЕМ ЗАИСТА ВРАТИЛА?

ПОЈМА НЕМАМ?

ПЕМ ПОГИНУЛА? НЕМОГУЋЕ! ПА, ИПАК... ШТА ЈОЈ СЕ ДОГОДИЛО? ИЗНЕНАДА ЈЕ НЕСТАЛА ПРОШЛЕ ГОДИНЕ?

... НА СПОРТСКОМ ТЕРЕНУ...

... У РАЗРЕДУ...

ЗАШТО МИ СЕ ЗА СВЕ ОВО ВРЕМЕ НИЈЕ ДНОМ НИЈЕ ЈАВИЛА?

ЈЕДАН АУТО СЕ ЗАУСТАВИО И ИЗЊЕГА ЈЕ ИЗИШЛА БЛЕДУЊАВА ДЕВОЈЧИЦА...

ТО ЈЕ ОНА? ПЕМ?

ПУСТИТЕ МЕ ДА ПРОЂЕМ?

ЗДРАВО, ПЕМ?
ДОБРО
ДОШЛА?

ЗДРА-
ВО...
ОВ-
АЖ...
ХИ...

ЗАР МЕ НЕ
ПРЕПОЗНА-
ЈЕШ? ЈА
САМ
СЈУ?

ОХ?
ДА,
ДА?

СТИГЛА СИ, ПЕМ?
ДОБИ ОВАМО?

ДИРЕКТОРНА ШКОЛЕ ПОВЕ-
ЛА ЈЕ ПЕМ УНУТРА...

ЧУДНО? ПЕМ КАО
ДА МЕ НИЈЕ ПРЕ-
ПОЗНАЛА? А БИЛЕ
СМО ТАКО БЛИС-
НЕ?

У РАЗРЕДУ,
СЈУ ЈЕ ЈОШ
ВИШЕ БИЛА
ИЗНЕНАЂЕ-
НА...

ПЕМ, РЕЦИ МИ
КАД СУ БИЛИ РА-
ТОВИ РУЖА? НЕ
ЗНАШ?

НЕВЕРОВАТ-
НО? ПЕМ ЈЕ
НАЈБОЉЕ ЗНА-
ЛА ИСТОРИЈУ?

ЗА ВРЕМЕ ОДМОРА...

ДИВНО ШТО
СИ СЕ ВРА-
ТИЛА?

ОПЕТ
БЕШ ИГРА-
ТИ ХОКЕЈ,
ТЕНИС...

НЕ? НЕ ЖЕЛИМ
ДА ИНО НАПУСТИ
ЕКИПУ ЗБОГ МЕНЕ?

ГЛУПОСТИ?
ТИ СИ БИЛА
НАЈБОЉИ НАВАТ-
НИ ИГРАЧ И ЗА
ТЕБЕ МОРА ДА ИМА
МЕСТА У ЕКИПИ?

ПА... КАД
ВИ КАЖЕ-
ТЕ...

СЈУ ЈЕ ПРАТИЛА СВАКИ КОРАК
ПЕМ ЗА ВРЕМЕ ТРЕЊИГА...

ПА ОВО
НИЈЕ ОНА
СТАРА ПЕМ?
ЗАР ЈЕ МО-
ГУЋЕ ДА ЈЕ
СВЕ ЗАБОРАВИЛА?

ПЕМ ЈЕ УСТА-
ЛА ХРАМАЈУ-
БИ...

ПОВРЕДИЛА
САМ МИШИЦ?
НЕЋУ МОЋИ
ДА ИГРАМ?

ПЕМ ЗБОГ
ОВОГА НЕ
БИ ПРЕКИ-
НУЛА ДА
ИГРА?

НА КРАЈУ ШКОЛСКОГ ДА-
НА...

ПЕМ ВИШЕ НЕ
БОЛА? САМО СЕ
ПРЕТВАРАЛА
ДА ЈЕ ПОВРЕ-
ДИЛА НОГУ?

НЕ РАЗУМЕМ?
ПО ИЗГЛЕДУ
И ГОВОРУ
РЕКЛА БИХ
ДА ЈЕ ПЕМ?
ПА
ИПАК...

ИСПРЕД ШКОЛЕ, ПЕМ ЈЕ ЧЕКАО
АУТО...

СЈУ ЈЕ ОДЛУЧИЛА ДА ПОБЕ
ЗА АУТОМОБИЛОМ...

СЈУ
ЈЕ
ПОЧЕЛА
ДА СУМ-
ЊА ДА
ЈЕ ОВО
БИЛА
ПЕМ
...

У СТАРА
ДОБРА ВРЕ-
МЕНА, ОНА
СЕ ВРАЋА-
ЛА КУБИ
СА МНОМ
НА БИ-
ЦИКЛУ?

БАШ ДА
ВИДИМ ДА
ЛИ ЋЕ ЈЕ
ОДВЕСТИ
ТАМО ГДЕ
ЈЕ НЕКАД
СТАНОВА-
ЛА?

АУТО СЕ ЗАЧУСТАВИО
ИСПРЕД КУКЕ У КОЈОЈ
ЈЕ ЖИВЕЛА ПЕМ...

С КИМ ТО
РАЗГО-
ВАРА ШО-
ФЕР? ОНО
НИЈЕ ЊЕН
ТАТА?

СЈУ ЈЕ ОДЛУЧИЛА ДА ЗА-
КУЦА НА ВРАТА...

МОЖЕ ЛИ ПЕМ
ДА ИЗИБЕ НА-
ПОЉЕ? ЈА САМ
ЊЕНА ДРУГА-
РИЦА...

ЖАО МИ
ЈЕ? ПЕМ
СЕ НЕ ОСЕ-
ЋА НАЈ-
БОЉЕ?

КО ЈЕ ОН?
СКОРО МИ
ЈЕ ЗАКУ-
ПИО ВРАТА
ИСПРЕД НО-
СА?

СУТРАДАН, У ШКОЛ-
СКОМ ДВОРИШТУ...

ПИТАЛА САМ
СЕ ДА ЛИ
ЋЕШ ДАНАС
ДОКИ? ЈУ-
ЧЕ СИ СЕ
ЈОШЕ
ОСЕЋА-
ЛА?

СЈУ,
ВИДЕ-
ЛА
САМ ДА
МЕ ПРА-
ТИШ И
ТО МИ СЕ
УОПШТЕ
НЕ ДОПА-
ДА?

МОЛИМ
ТЕ, ПЕМ,
КО ЈЕ
ОНАЈ ЧО-
ВЕК ШТО
МИ ЈЕ
ОТВО-
РИО ВРА-
ТА?

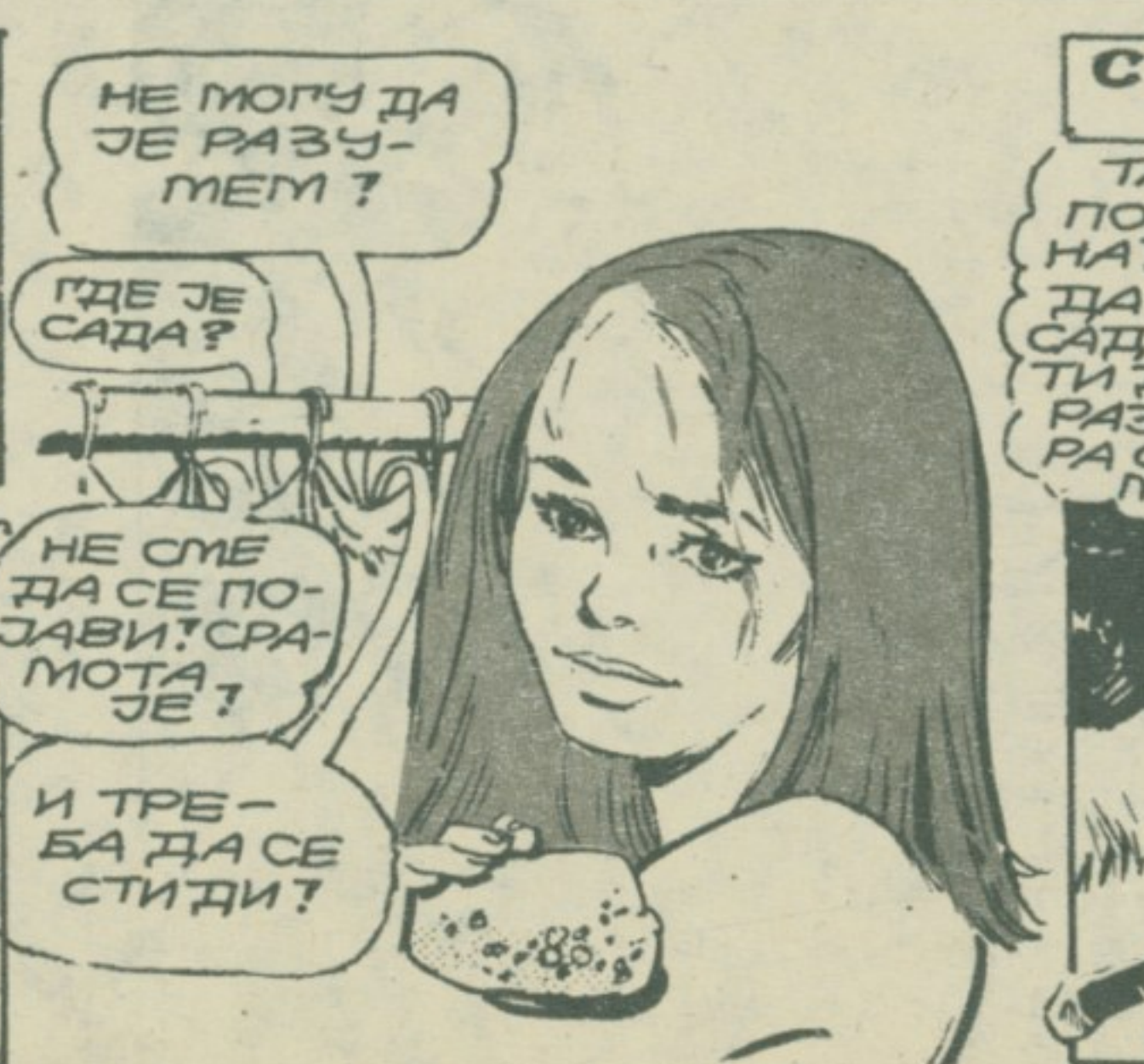
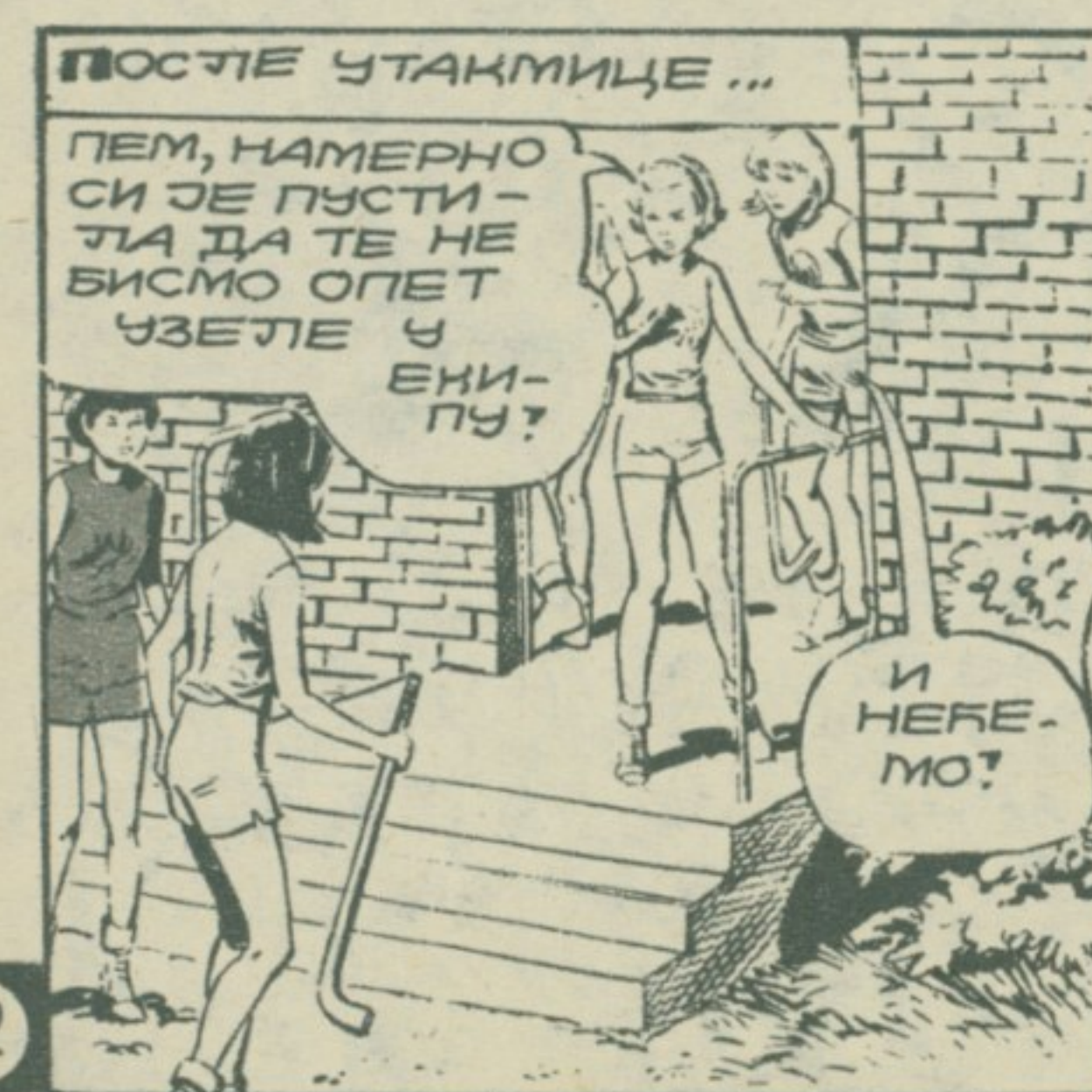
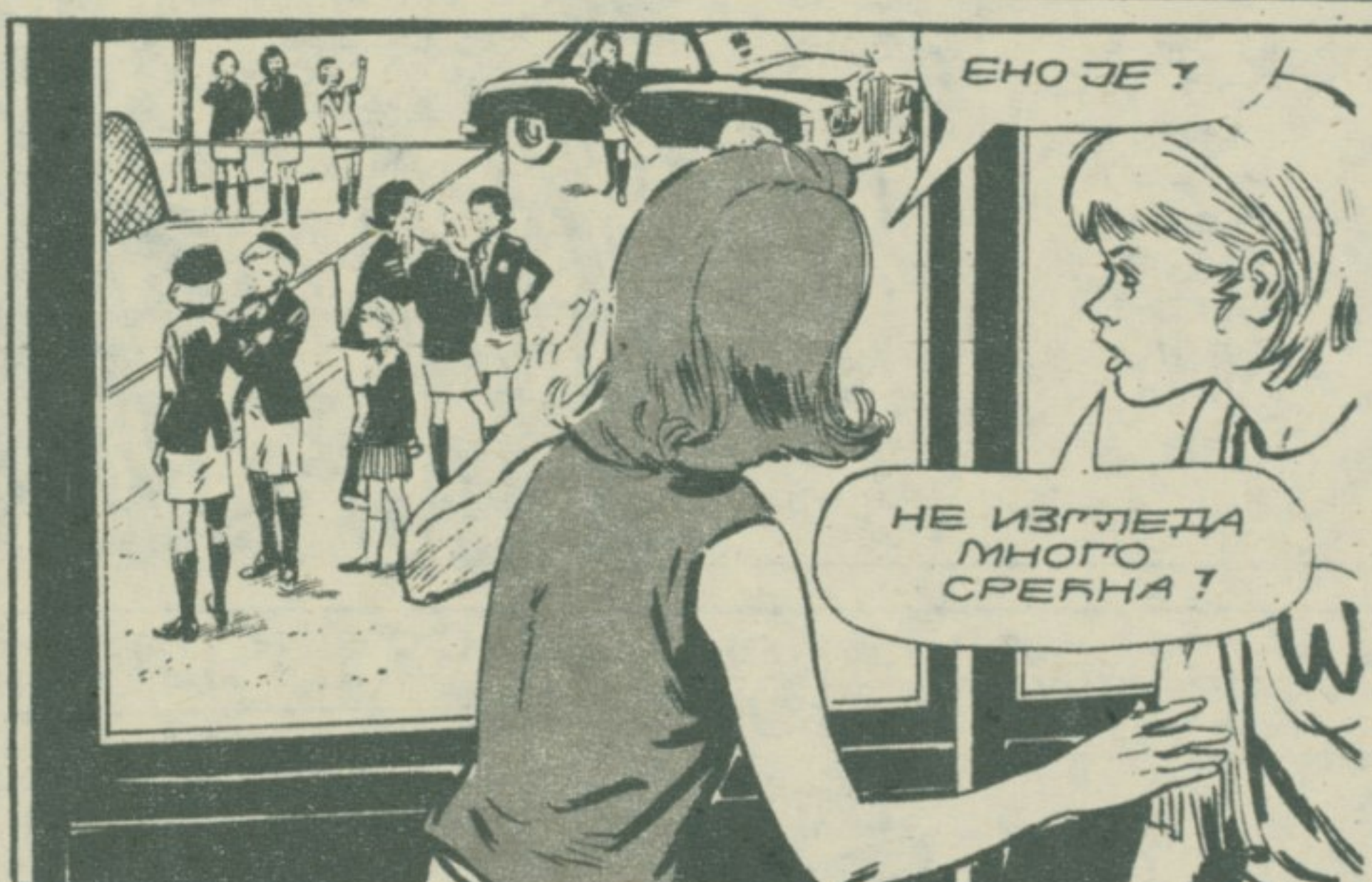
НЕ
ТИЧЕ
ТЕ
СЕ?

АЛИ, ЈА САМ
БИЛА ТВОЈА
НАЈБОЉА ДРУ-
ГАРИЦА? ЖЕ-
ЛИМ ДА ТИ
ПОМОГНЕМ?

НИЈЕ
МИ ПОТРЕБ-
НА ПО-
МОГ?

СЈУ ЈЕ
БИЛА УПОР-
НА Ч ЖЕЉИ
ДА ОТКРИЈЕ
ШТА СЕ ДО-
ГОДИЛО СА
ПЕМ ДА СЕ
ТОЛИКО
ИЗМЕНИ-
ЛА...

СЈУ, НАЉУ-
ТИЋЕМО СЕ
НА ТЕБЕ
АКО ЈОЈ
ПРИБЕШ?

ЧУЈЕШ ШТА
ТИ КАЖЕ?
БОЉЕ СЕ
ВРАТИ?

САМА ОД-
ЛУЧУЈЕМ С
НИМ БУ ДА
СЕ ДРУ-
ЖИМ?

ТИ ИЗГЛЕДА
ИМАШ ПРО-
БЛЕМА Ч
КУБИ?

ЗАШТО ДА
ТЕ ТИМЕ
ЗАМАРАМ?

ЗНАЧИ,
ИМАШ
ПРОБЛЕ-
МА?

НЕ
МОГУ ДА
ТИ КАЖЕМ
О ЧЕМУ
СЕ
РАДИ?

СЈУ ЈЕ ПОШЛА ЗА
ПЕМ...

ДА МОЖДА
НИСИ
ШПИЈУН
ИЛИ

ОХ, СЈУ,
УВЕК СИ
ИМАЛА
МАШТЕ?

ПА, ИСТИНА ЈЕ? ТИ
СЕ ИПАК СЕЃАШ СТА-
РИХ ВРЕМЕНА?

СВАКАКО?
САМО... НИШ-
ТА ВИШЕ НИ-
ЈЕ ОЧАКО
КАО ШТО ЈЕ
БИЛО?

ПОВЕРИ МИ
СЕ И БИЋЕТИ
ЛЈАКШЕ?

ПА, КАД
СИ ТОЛИ-
КО
НАВА-
ЛИ-
ЛА...

СЈУ НИКАДА НИЈЕ ВИ-
ДЕЛА НЕКОГ ДА ГОВО-
РИ С ТОЛИКО ГОРЧИ-
НЕ...

ПРЕ ГО-
ДИНУ ДАНА
МОЈ ТАТА
ЈЕ УХАП-
ШЕН, НА-
ВОДНО
ЗБОГ
ПЉАЧКЕ?

ПА, ТО ЈЕ
СТРАШНО?
ЗАТО
СИ ТИ ТА-
КО ИЗНЕ-
НАДА НЕС-
ТАЈА?

МОЈ ТАТА
ЈЕ НЕВИН,
АЛИ
ЈЕ ЈОШ
Ч ЗАТВО-
РЧ?

ВРАТНАА СУ СЕ САМО ДВОЈИЦА

Седмог децембра 1942. године у десет часова увече мала британска подморница „Туна“ изронила је на двадесет километара од ушћа Жиронде и шездесет два километра од Бордоа. Капетан Хеслер из Команде за специјалне операције сазвао је деветорицу којима је командовао. Били су то маринци који су се добровољно јавили на специјални курс за командосе и завршили га. Сви су били ниски, лаки, мишићави људи који су у морнарици прошли сито и решето, жељни да се што пре ухвате укошта са Немцима.

— Момци, кроз пет минута почиње „Операција Френконтон“ и пошто нас десеторица једини у њој учествујемо, објаснићу вам у чему је наш задатак! — Хеслер штапом показује једну тачку на мапи која је висила на зиду. — Ово је Бордо. Немци из дана у дан пробијају нашу блокаду и у Бордо довозе ратни материјал. Наша авијација је сувише малобројна да их у томе спречи. Зато смо ми овде. Чамцима ћемо се пребацивати до обале. Онда ћемо се пливајући увући у луку и ударити по немачким транспортним бродовима. То је све! ... Има ли неко какво питање?

— Хоћемо ли се вратити на подморницу? — запита је дан маринач. — Хоће ли нас чекати?

— Не! — хладно рече Хеслер. — Кад стигнемо до обале, потопићемо кануе! Уз помоћ француских „макизара“ настојаћемо да се пребацимо до Шпаније, па какве среће будемо! ... А сад, момци, спремите се! Крећемо кроз двадесет минута!

ДЕСЕТОРИЦА НЕУСТРАШИВИХ

Поклопац на кули подморнице се подигао. Десет људи у камуфлираним морнаричким униформама, црно офарбаних лица, са црним капуљачама, изађоше на тесну палубу. Морнари су им из подморнице додали пет пакета који су се после три минута претворили у три крхка кануа. Затим су командоси у сваки чамац ставили по непромочиву врећу са намирницама, по једну машинку „стен“ са пригушивачем и резервна весла. После тога су у сваки чамац ставили по пакет са „пљивацама“, специјалним темпираним магнетним минама јаке разорне моћи. Сви су имали за појасом „колт“,

нож „скакавац“ и једну ручну бомбу, а око врата сигналну пиштаљку чији је звук личио на крик галеба.

— Спуштај! — командовао Хеслер.

Пет кануа — „Морска мачка“, „Сипа“, „Угор“, „Јастог“ и „Црнић“ — клизнуше у море. У први се укрцаше капетан Хеслер и мршави, онишки, али снажни Лондонац Едуард Спаркс, а у друге по паровима остала осморица. Учесници „Операције Френконтон“ завеслаше према разливеном ушћу Жиронде.

Дувао је студени ветар и весла су се ледила. Кад се приближише ушћу, јака осека, појачана ветром, заљуља „Јастог“, прели се преко њега и преврну га. Два командоса несташе у мрачној води.

— НЕМЦИ ИЗ ДАНА У ДАН ПРОБИЈАЈУ НАШУ БЛОКАДУ И У БОРДО ДОВОЗЕ РАТНИ МАТЕРИЈАЛ. НАША АВИЈАЦИЈА ЈЕ СУВИШЕ МАЛОБРОЈНА ДА ИХ У ТОМЕ СПРЕЧИ И ЗАТО СМО МИ ОВДЕ — КРАТКО ЈЕ ОБЈАСНИО КАПЕТАН ХЕСЛЕР СВОЈИМ КОМАНДОСИМА. ТАКО ЈЕ ПОЧЕЛА »ОПЕРАЦИЈА ФРЕНКОНТОН«

ји су изронили поред „Морске мачке“. — Одвући ћемо вас до обале!

У претоварени чамац није могао да их прими. Веслао је са Парксом уједначеним темпом према обали, а остала два кануа су их следила. Кад су се приближили на стотинак метара ниској, у шикару обраслој обали, Хеслер рече

опсова кроз зубе. Обавештајци су га упозорили да пред улазом у Жиронду стално стражари један немачки патролни брод, а он је под светлошћу фара видео четири. Осврнуо се. „Сипа“ и „Црнић“ су пратили „Морску мачку“.

Хеслер и Спаркс су веслали без шума. Клизили су поред једног патролног бро

зачуо је тихи шум весала. Појавио је „Црнић“.

— Где је „Сипа“? — забрину се Хеслер. — Зашто се не јављају?

Из шикаре су, са времена на време, допирали крици галеба, али се са воде није нико одазивао. Четири командоса завукли су кануе дубоко у шикару и покрили их платном за камуфлажу.

— Сад спавајте! — рече Хеслер. — Ја ћу стражарити!

Опет је ту и тамо кричао као галеб, али се „Сипа“ није одазивала.

двојици бродоломника:

— Сад вас остављамо! Пливајте, па према Шпанији! Срећно!

ГДЕ ЈЕ »СИПА«

На улазу у утврђено ушће покретни фар је снопом светлости шетао по мору. Хеслер нешто неразумљиво

да и ушли у Жиронду. Хеслер је дунуо у пиштаљку. Ускоро му се одазвао двоструки крик галеба.

— Добро је, прате нас! — рече тихо Спарксу. — Скоро ће свануће. Веслајте према обали!

Кад је „Морска мачка“ пристала уз острвце обрасло високом трском, Хеслер поново дуну у свиралу. Неколико тренутака касније

Дан су провели сакривени у тричари. Из скровишта су посматрали како одред Немаца утврђује насип. У току дана два пута је

тик уз острво прошао један патролни брод. Једва су дочекали ноћ, па су поново сели у кануе.

Споро су напредовали уз Жиронду према Бордоу. Неколико пута морали су да се завлаче у шибље и трску. Још две ноћи и један дан четири Енглеца су се примицала Бордоу. Једанаестог децембра увече угледаше сјајно осветљени Бордо. У луци су с бродова под рефлекторима искрцавали товари, а они су били уморни, гладни, прозебли, али су коначно били на циљу.

— Увучите весла! — командова Хеслер. — Струја ће нас однети право међу бродове! Спремите „пијавице“!

Капетан Хеслер и Спаркс изабраше један велики теретни брод. Струја их је до нела под његову прову.

— Задржи чамац на месту! — рече Хеслер, па једну „пијавицу“ прикачи на врх штапа дугог два метра.

Полако је завлачио штап окомито у воду, а онда га примаче труп брода. Железно корито привуче магнет на „пијавицу“ и Хеслер осети кад се она откачила од штапа и залепила за циљ.

„Морска мачка“ је полако клизила дуж брода. У средини трупа, под машинским одељењем, капетан је прилепио другу, а онда под кромом трећу „пијавицу“.

Хеслер показа руком другу брод и Спаркс нечујно

светлост јаке батеријске лампе. Хеслер и Спаркс се згрчише у малом чамцу. Светлост прелеге преко њих и угаси се. Стражар није приметио ништа сумњиво.

— Имам још три „пијавице“! — шапну капетан другу. — Веслај према оном теретњаку!

Привлачили су се трећој жртви између два мања брода. У часу кад су били међу њима, струја занесе један брод на други и Спаркс у последњем тренутку снажним замахом весла натера „Морску мачку“ да искочи из челичних маказа. Хеслер и под трећи брод постави две „пијавице“.

Остала му је још једна мина. Није желео да остане неискоришћена. У близини је био само један мањи брод.

— Боље врабац у руци! — помисли капетан, завесла према броду и прилепи му пијавицу под крму.

— Готово! — рече Хеслер. — Идемо кући, Еди!

ТИХИ ШУМ ВЕСАЛА

Завеслали су полако низ Жиронду. Тек кад су, ношени струјом, одмакли од Бордоа добрих десетак километара, Хеслер се сети „Црнића“. Није знао шта се десило с двојицом другова. За време операције у луци није их приметио.

Управио је кану према тршњаку на обали. Кад су пристали, дунуо је два пута у сигналну свиралу. Ништа. После четврт сата поново је дао сигнал. Неколико тренутака касније галеб се два пута огласио узводно, а ускоро су капетан и Спаркс чули тихи шум весала. Пришао им је „Црнић“.

— Шта сте урадили? — запита Хеслер. — Колико?

— Два! — одговори командос. — Један од бар 30 хиљада тона, а други нешто мањи!

— Одлично! — рече Спаркс. — Ми четири! Значи, укупно шест! Кроз блокаду се пробијало дванаест бродова, како су нам рекли. Значи, удесили смо половину!

— „Операција Френктон“ је завршена! — рече Хеслер. — Знате наређење. Поделићемо се у парове. Ја и Спаркс крећемо одмах! Ви крените кроз пола сата! Здраво!

Капетан Хеслер и Едуард Спаркс једини су стигли до Лондона једног мајског дана следеће године. Чули су да су сви нападнути бродови онеспособљени. До краја рата нису знали шта је са осталим члановима „Операције Френктон“. Тек после рата, на једном суђењу нацистичким ратним злочинцима, сазнало се да су Немци заробили седморицу неустрашивих маринаца и стрељали их. Осми се по свој прилици утопио, јер се о њему никад ништа није чуло.

А. Р.

ВОДА КОЈУ ЈЕДЕМО

НЕДЕЉУ ДАНА БЕЗ ВОДЕ И — ЉУДСКИ ОРГАНИЗАМ БИ ПРЕСТАО ДА ФУНКЦИОНИШЕ. МЕЂУТИМ, ХРАНА КОЈУ ЈЕДЕМО САДРЖИ У СЕБИ МНОГО ВИШЕ ТЕЧНОСТИ НЕГО ШТО БИСМО ПОМИСЛИЛИ.

Вода може и да се — једе. Јер, чак и најсувља од свих намирница, хлеб, у себи крије читавих педесет процената воде.

Много богатије водом су шаргарепа, кромпир, бифтек и путер — седамдесет и пет процената. Најводенији су, ипак, краставци. Кад год загризете у зеленкасто-бело месо овог плода, загризли сте у деведесет и шест процената воде. Нешто је мање воден купус — деведесет и три процента. Тамноцрвена цвекла заостаје за њим за читавих десет процената.

Већина воћних плодова садржи деведесет процената воде, а ако волите рибу и често је једете, ви и на овај начин у организам уносите приличну количину течности — око осамдесет процената рибљег меса чини вода.

Да су путеви воде у храни чудни сведоче и јаја. Ова намирница која је у свом природном облику много течнија од оних које смо до сада набројали, у ствари је састављена од свега две трећине воде.

Млеко, један од најздравијих састојака наше исхране, има само тринаест процената шећера, масти, протеина и минералних материја. Све остало је — вода.

Ни људско тело није баш чврсто као што изгледа. Седамдесет и два процента његове унутрашњости испуњено је течношћу. Човек тако може да издржи и четрдесет дана без хране, али воде не може да се лиши дуже од недељу дана. Да се не би разболео, дневно му је потребно око два литра воде.

Не зависи само човек од воде. Без ње не могу ни биљке. Једно старије дрво на дан упије и до 700 литара.

Највећи потрошач ипак је индустрија. Да би се добило 40 литара петролеја потребно је 3.500 литара воде, за тону челика 22.000 литара. Све то само је шала у поређењу са утрошком при поступку добијања синтетичке гуме — за једну тону овог индустријског производа утроши се 2.200.000 литара воде!

Воде има доста, али се доста и троши.

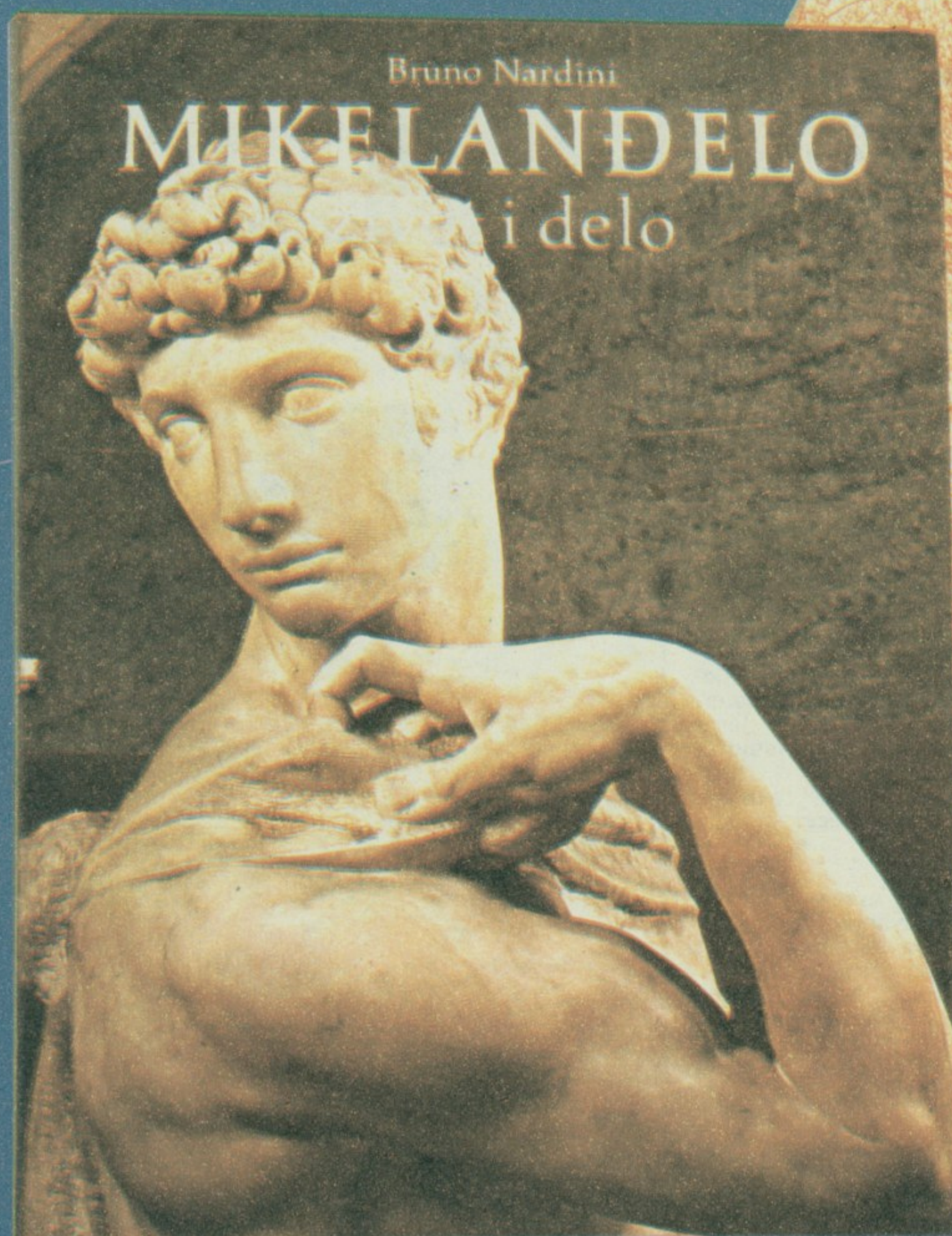
МАЛИ РЕЗЕРВОАРИ

завесла према њему. На труп тог брода прилепио је две мине. У тренутку кад се „Морска мачка“ одвојила од брода, с палубе блесну

НАЈЛЕПШИ ПОКЛОН МАМИ ЗА ПРАЗНИК

ДВЕ КЊИГЕ О НАЈВЕЋИМ УМЕТНИЦИМА СВИХ ВРЕМЕНА

Бруно Нардини

1. МИКЕЛАНЂЕЛО, ЖИВОТ И ДЕЛО

Популарна монографија о највећем вајару свих времена, сликару, архитекти и песнику Микеланђелу. 250 страница са више од 300 илустрација у боји, платнени повез са пластифицираним омотом у боји, латиница формат 22 x 29 см

ЦЕНА КЊИГЕ 400 динара.

Бруно Нардини

2. ЛЕОНАРДО ДА ВИНЧИ, ЖИВОТ И ДЕЛО

Ова књига о Леонарду није обична прича о животу изванредног уметника о коме се досад веома мало знало.

То је дах једног времена које је обележило културну историју и о коме говоре све историје уметности.

300 страница са више од 500 илустрација у боји, платнени повез са заштитним омотом у боји, ћирилица и латиница формат 22 x 29 см

ЦЕНА КЊИГЕ 350 динара.

Купи
из Београда
књиге могу
по добити радни
тана до 15 часова
предузећу
„Вук Караџић“
Краљевића Марка 9.
Телефони:
продаја за готово
620-371.
продаја на отплату
632-424.

Издавачко предузеће „Вук Караџић“, Београд, Краљевића Марка 9

НАРУЧБЕНИЦА

Овим неопозиво наручујем:

1. МИКЕЛАНЂЕЛО, ЖИВОТ И ДЕЛО по цени од 400 динара
2. ЛЕОНАРДО ДА ВИНЧИ, ЖИВОТ И ДЕЛО по цени од 350 динара

Одговарајући износ од _____ динара исплатићу:

- а) ЗА ГОТОВО — са попустом од 10% — плаћање поштару приликом пријема књига
- б) НА ОТПЛАТУ — за укупан износ од _____ динара који ћу исплатити у _____ редовних месечних рата, а месечна рата не може бити мања од 100 динара.

Најдужи рок отплате може бити до 7 месечних рата. Уколико наведени износ отплатим у 6 месечних рата неће ми се зарачунавати камата од 6%. Рате ћу уплаћивати почев од _____ 1978. године, по пријему књига, рачуна и одговарајућег броја уплатница и то редовно сваког месеца најкасније до 10-ог у месецу. (непотребно прецртати)

У случају спора признајем надлежност II општинског суда у Београду

Презиме, очево име и име _____

Занимање _____

Адреса стана _____

Назив и адреса радне организације _____

(Овера о запослењу за купце на отплату)

(Купац)

бр. личне карте _____

Издате од СУП-а

Пензионери уместо овере прилажу одрезак претпоследњег чека од пензије

НЕОБИЧНА ЗАНИМАЊА

Пре неколико godina двојица vazduhoplovnikh stručnjaka iz Jugoslovenskog aerotransporta došli su u radnju staklo duvaca Petra Vokića, u Ulici maršala Tolbuhina u Beogradu.

Забринути и готово ћутке ставили су на мајсторов сто, претрпан стакленим по судама и необичним алатом, врло танку, извијену цев од стакла.

— У „Југолабораторији“ су рекли да нам само ви можете помоћи — обратили су се људи из ЈАТ-а стаклодувачу. — Ово је цевчица из неких мерних инструмената у авионима ДЦ-8. Сваку овакву цев у Америци плаћамо по 500 долара, не рачунајући трошкове пута. Да ли можете направити овакву цев?

Мајстор Пера их је погледао, насмејши се и иску-
сним оком разгледао готово
неугледну цвчицу без које
је сваки висиномер незаме-
нив.

— Направићу! — кратко је изустео.

— За koliko дана ће бити готово? — упитали су представници ЈАТ-а.

— Одмах! — рекао је стаклодувач Токић, палећи пред изненађеним гостима пламеник специјалног апарата за загревање и топљење стакла.

За неколико следећих дана Петар Ђокић је направио целокупну поруџбину цеви које су морале да се замене у инструментима и тако ЈАТ-у уштедео 10 хиљада долара!

ТАЈНА НИШКИХ РЕНДГЕН-ЦЕВИ

Посао којим се бави овај мајстор и редак је и необичан. Данас је Петар Ђокић једини приватни стаклодувач у Србији, Војводини и Македонији. Многи институти, лабораторије, факултети и фабрике тешко могу да замисле свој устаљен и сигуран рад без вештине и знања овог стаклодувача. Њихове мензуре, епрувете, пипете, разне стаклене скале, мерне цеви и спирале поправља или израђује нове мајстор Пера. На први поглед, његов посао је једноставан и лак. Међутим, уопште није тако. Кад је после рата, као двадесетогодишњи младић, дошао у данашњу Електронску индустрију у Нишу, од свих врста послова највише му се допало оно што су радили немачки стручњаци из чувеног „Сименса“. Они су, на плавичастом пламену својих нарочитих лампи, од стакла правили разне цеви, а онда их обликовали лако и по својој жељи. Захваљујући знатижељи и упорности, млади Петар је ускоро почео да учи један од најређих заната код нас.

ЛИЦЕ КРОЗ ПЛАМЕН

**ПОНЕКАД ЗА САМО ПЕТ МИНУТА, НА
ТЕМПЕРАТУРИ ОД 1500° С, ЈЕДИНИ СТА-
КЛОДУВАЧ У СРБИЈИ И МАКЕДОНИЈИ
ПРИВРЕДИ НАШЕМ ДРУШТВУ НЕКОЛИКО
СТОТИНА МИЛИОНА!**

Али, ни ту није све ишло
лако ни глатко.

У то време најтежи и нај вреднији посао који су у младој нишкој фабрици обављали искључиво немачки стручњаци било је прављење рендген-цеви. Међутим, Немци су љубоморно чували тајну прављења ових скупocenих цеви и због тога су радили само по подне, кад су остајали сасвим сами.

Схватајући колико новаца земље која је још била разрушена и која се обнавља одлази и у цепове немачких стаклодувача, жељан истовремено да потпуно научи занат, Петар се једног поподнева кришом попео на прозор просторије где су радили Немци. И одмах је открио тајну која се

састојала у синтезисовању стакла и метала, јер рендген-цеви морају да испуштају и истоимене зраке. Већ следећег дана, на задовољство свих и уз намргођеност стаклодувача из „Сименса“ млади Петар је направио своју прву рендген-цев.

ПОСАО ВАЖНИЈИ ОД ЦЕПА

Од тада, па све до данас, до своје педесет друге године, Петар Вокић је, као искусан и изузетно вешт сталкловач, користећи се само вештим рукама, уснама и плућима за 28 година направио, поправио или

Сноро три деценије станлодувач Петар Ђокић је овако загладан у станло и пламен

прерадио безброј разних це
ви и посуда. Због потреба
многих научних установа
специјалност су му предме-
ти од ватросталног стакла,
често тако малени да мора
да ради с лупом. Петар исто
тако добро поправља напу-
клу чашу или вазу да се у-
опште не примећује да је
била оштећена. Израђивао
је разноврсне посуде или
мензуре за дестилацију,
правио вакуумске Гајгерове
цеви за Геолошки завод ко-
је су неопходне при истра-
живању налазишта урана,
радио сићушне цеви за
прецизне инструменте у
„Телеоптику“. Неки апарати
и инструменти за које је
стаклене делове израђивао
Петар Ђокић вреде и по
неколико стотина милиона,
а потпуно су неупотребљиви
без цевчица и спирала
које праве умеће и знања
овог мајстора.

— Moј posao je težak, ali i zanimljiv — priča Petar. — Mnogo puta do sada bio sam u situaciji da pomognem nekom kolektivu i tada sam se osećao najprijatnije. U takvim trenucima, kad, recimo, samo od jedne cveći zavise životi putnika u avionu, човек не misli i не сме да misli на свој деп. Mени су у радњу 31. decembra prošle године дошли представници једног

нашег предуzeћа које изво-
зи врло скупе апарате у Бу-
рму. Међутим, некимa су
недостајале цени за мерне
инструменте и од тога је за-
висила хитна испорука вре-
дна готово неколико мили-
јарди. Шта сам друго могао
него да упалим моју лампу,
загрејем стакло и нову го-
дину дочекам на послу. О
цени смо разговарали тек
кад је све било готово.

Лице Петра Ђокића је само двадесетак сантиметара удаљено од специјалног плавичастог пламена чија се температура креће од 600 до 1500° С. Зато стаклодувач мора често да пије млеко или киселу воду, јер су у овом послу, због испарења и високе температуре, најугроженија уста и плућа.

Иако је делатност којом се бави врло ретка и сваким даном, захваљујући развоју технике и технологије, све потребнија многим установама, Петар Ђокић није задовољан. Јер, млади се то тово уопште не интересују за један леп, занимљив и добро плаћен занат. А судићи по вештини и мајсторлуку овог стаклодувача из београдске Улице маршала Толбухина имају од кога да га науче.

И. Лончар

МИНИ-КВИЗ

- 1 Ко је написао роман „Мартин Качур“:
- 2 Имприматур значи:
- 3 Шта је агава?
- 4 Сицилијана је:
- 5 Шта су мезотрони?

ОДГОВОРИ:

1) Милан Пликар (1878—1918), један од најбољих словенских књижевника; 2) Емпиријализм је латинска реч и значи: нека се штампа; одобрење писца или власти да се неко дело штампа; 3) Агава (Agave americana) је зељаста биљка. Из Америке је пренета у Европу где расте на обалама Средознога и Јадранског мора. У неким изразом сав и од њега сипања алкохолно пиће (пунук. Из латинског агаве добијају се напиеа која се користе у техничкој индустрији); 4) Сипијина је неопореклоу је сав острва Сипије. Пова тим се подражава. мена и стара италијанска напиеарска миа као и поздрав-красице које настају при бомбаровању атомског јадрца протонима и неутронима, тежики енергион.

МАЧ ЗА ВИТЕ

Нормански витез са оклопним оделом наоружан је викиншким (норманским) мачем из 1066. године.

Енглески мач (1422)

Ратни мач (1375 — 1410)

Кратка енглеска средњовековна сабља са једном оштрицом

Немачки мач (1360 — 1400)

Италијански мач, отприлике 1300. године

Мач са дугим балчаном, за две руке (1300)

Енглески мач (1250 — 1300)

Гвоздени мач, отприлике 1300. година

Европски гвоздени мач (1130 — 1170)

Викиншки, нормански мач (1050)

Немачки мач с краја 15. века. Његов балчан недовољно је велик за обе руке.

На развој облика мача утицала је и појава коњице и оклопа. На добро заштићеном телу средњовековног витеза требало је пронаћи неко открито и осетљиво место. Незграпни мачеви за сечу били су за то неприкладни, па се тако од двадесетог века број, за ту сврху много zgodнијих мачева, оних са шиљатим врхом, повећава.

Иако нам мачеви настали у периоду од једанаестог до петнаестог века данас изгледају слично, ипак се пажљивим посматрањем њиховог облика може уочити постепени

развој умећа с којим су их мајстори правили.

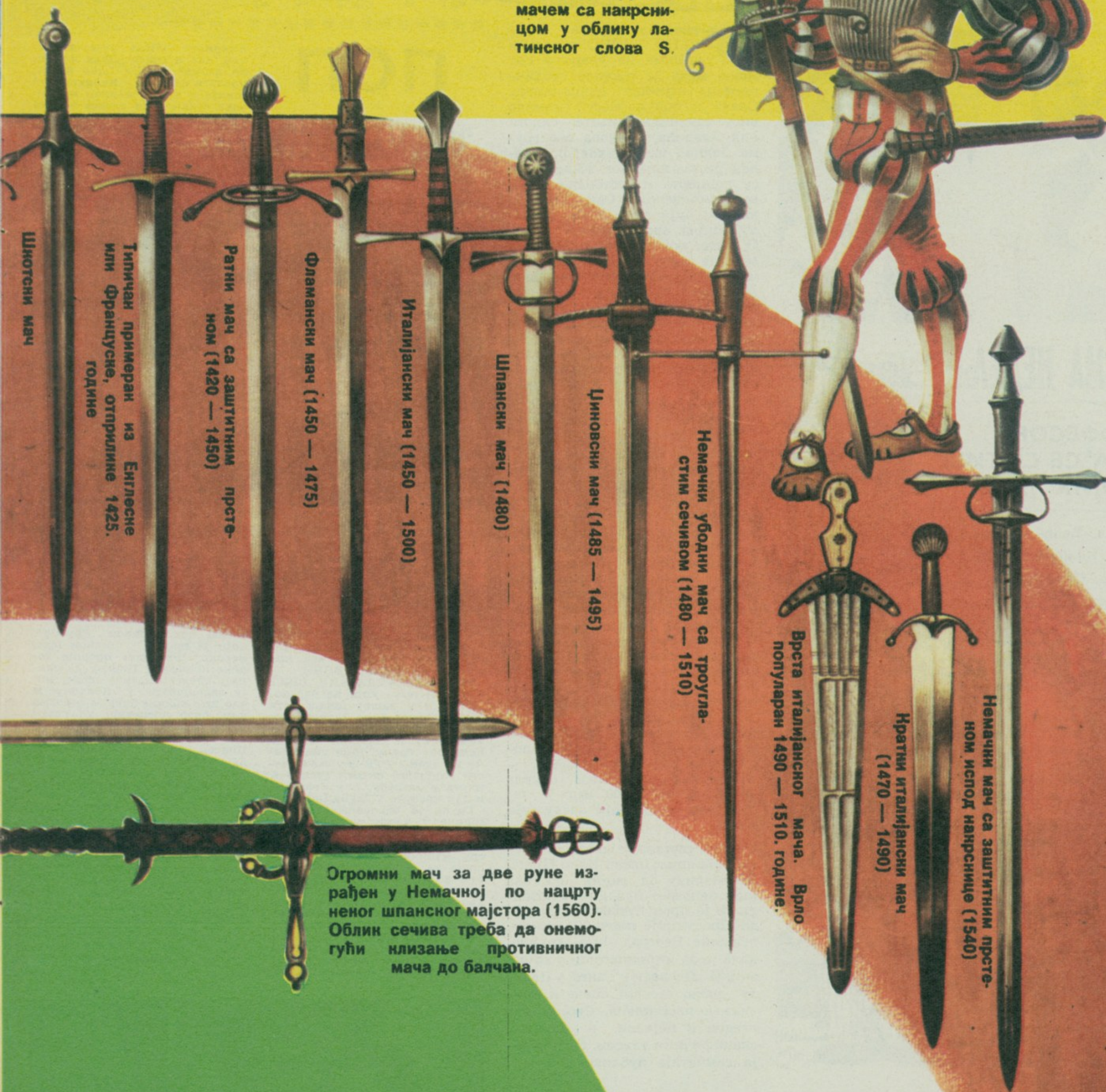
Већина мачева у овом периоду има карактеристичан облик латинског крста који настаје укрштањем дуге оштрице и накрснице. Округла или пласната јабучица балчака често је на врху имала урезан крст, који је неписменом витезу уз отисак прста служио као — печат за списе.

Масивна метална јабучица имала је још једну намену: захваљујући својој тежини, служила је као противтежа дугој оштрици и тако олакшавала руковање овим оружјем за чије су подизање храбри

ШКИ ОКЛЮП

Швајцарски вој-
ник наоружан ма-
чем за две руке и
мачем са накрсни-
цом у облику ла-
тинског слова S.

Шкотски мач

Типичан примеран из Енглеске
или Француске, отприлике 1425.
године

Ратни мач са заштитним прсте-
ном (1420 — 1450)

Фламандски мач (1450 — 1475)

Италијански мач (1450 — 1500)

Шпански мач (1480)

Џиновски мач (1485 — 1495)

Немачки убодни мач са троугла-
стим сечивом (1480 — 1510)

Врста италијанског мача. Врло
популаран 1490 — 1510. године.

Кратки италијански мач
(1470 — 1490)

Немачки мач са заштитним прсте-
ном испод накрснице (1540)

Огромни мач за две руке из-
рађен у Немачкој по нацрту
неног шпанског мајстора (1560).
Облик сечива треба да онемо-
гући клизање противничког
мача до балчана.

витезови често морали да употреб-
љавају обе руке.

С временом, на накрсницама ма-
чева јавља се и заштитни прстен
(као на примерку под бројем М)
који је штитио шаку, пре свега па-
лац, од сечива противничког мача.
На примерку под словом В видимо
још једно заштитно решење —
штит дршке који има исту намену.

Разлог за овако споро мењање
општег изгледа мачева у овом пе-
риоду вероватно лежи и у њиховој
намени; јер, мачеви су пре свега
служили за сечу.

У другој половини шеснаестог

века, међутим, јављају се прве
школе мачевања у Италији и дру-
гим земљама. Врхови овог оружја
тада су морали да буду прилагође-
ни новој вештини, па их мајстори
стога затупљују или се, пак, сечи-
во завршава куглицом. Јавља се
потреба и за новим заштитним
средствима — маском за лице, прс-
ником и рукавицама.

Још један разлог због кога су
средњовековни мајстори верно, из
примерка у примерак, чували об-
лик крста код мачева, вероватно је
и условљен општим условима тога
доба у коме је црква била највиша
власт у друштву.

СТАКЛЕНО ЗВОНО

ПЕСМА НЕДЕЉЕ

**ПРОФЕСОРЕ,
ДА Л' СЕ СЈЕТИШ
СВОЈИХ ЋАКА!**

Музика: Ђорђе Новковић
Текст: Намик Тарабић
Изводи: СТАКЛЕНО
ЗВОНО

Хеј, хеј професоре, да л' се
сјетим својих ѓака
Да л' се сјетим својих
враголана
хеј, хеј професоре.

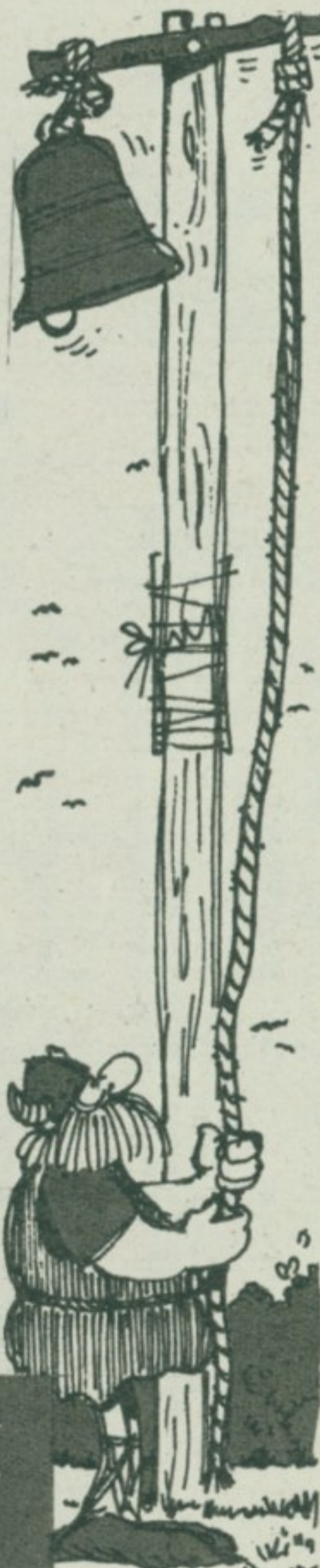
Математика, језик,
филозофија,
к'о да су били већи и од
Триглава
а фискултура увијек тринут
хура за професора.

Хеј, хеј професоре...

Аритметика, хемија и физика
ватрени змајеви из страшног
сна
а фискултура увијек тринут
хура за професора.

Хеј, хеј професоре...

Адреса: СТАКЛЕНО ЗВОНО,
Марулићев трг 11,
41000 Загреб

Загребачка група СТАКЛЕНО ЗВОНО о својим успесима не удара у сва звона мада је прошле године продала највише сингл-плоча. Слава и популарност нимало нису изменили животе скромних младића, чланова ове групе. Једино је, донекле, поремећен ритам њиховог живота јер су концерти и гостовања готово свакодневни. Сви хоће да виде и чују како звони (читај музицира) ово необично звоно. О томе, вођа групе и вокални солиста Нано Прша каже: "Тачно је да смо преоптерећени турнејама и снимањима. Исто тако је тачно да нас успех није много изненадио. Сматрамо да је то нормалан пут ако се добро ради. Због тога нам није нимало тешко што морамо много да путујемо јер је то једини начин да нас упозна што већи број младих љубитеља добре музике".

Група је основана 1976. године у Загребу и до сада је снимила пет плоча. Последња "Професоре, да л' се сјетиш својих ѓака" недавно се појавила у продаји и према првим показатељима постиже тираж, чак и већи од песме "Дај ми кажи одакле те знам". Занимљиво је да се на А странама малих плоча налазе искључиво композиције Ђорђа Новковића док су Б стране снимљене по музици самих чланова групе. Првенац групе плоча "Волио сам једну малу", продат је у 18000 примерака. Друга плоча, "Кад би било к'о на филмском платну", имала је тираж од 22000, трећа са песмом "Пољубићу те у последњем реду кина" 30000, а четврта "Дај ми кажи одакле те знам" чак 85000, што је несумњиво успех који заслужује пажњу.

Душа састава је двадесет четворогодишњи певач Нано Прша. За разлику од својих другова није непознат публици. Упознала га је први пут на Хит-паради Продукције плоча Радио-телевизије Београд 1975. године, када је за интерпретацију композиције "Последњи танго у Паризу" добио ласкаве оцене и критике и посетилаца. Својим изгледом и појавом, а највише специфичним гласом, брзо осваја симпатије публике.

ПОП

ЗАНИМЉИВОСТИ

Пол Маккартни је новом плочом први пут у својој самосталној каријери постигао успех који се приближио некадашњим успесима БИТЛСА. Преко него је његов нови сингл "P.T. Кинтајер" "Mull of Kintyre" доспео на прво место топ-листа и за две недеље се продао у преко 500.000 примерака. Његови албуми "Винге при брзини звука" "Wings at the Speed of Sound", "Винге изнад

Америке" (Wings over America), као и сингл "Луда љубавна песма" ("Silly Love Song") продати су само у Великој Британији у преко милион примерака сваки. Због таквог успеха својих плоча Пол је ових дана примио укупно шест платинастих, златних и сребрних плоча.

Једна изненађујућа филмска понуда учињена је НИЛУ ДАЈ-МОНДУ: да игра на филму Ел-

ниса Прислија. Филм о краљу рок-ен-рола обухватио би неколико фаза његовог живота, од младалаштва до смрти. Са листе "звезда" режисер је одабрао између осталих и Пола Николаса и Енди Гибса. Они би Прислија играли у ранијим периодима његовог живота, док би Нил добио најтежи период: Прислијеву болест и смрт.

Др ФИЛГУД (dr FEELGOOD)

У серији концерата најављених за ову годину (говори се да ће код нас гостовати АВБА, БЕНИ М, СМОКИ, АМАНДА ЛИР, СВИТ и други) први који ће нас посетити и у нашој земљи дати три концерта биће чланови популарне групе ДР ФИЛГУД. Заказани су и термини тако да ћемо ову групу, чије смо плоче у издању РТВ Љубљана често слушали, видети уживо 6. марта у Загребу, 7. у Београду и дан касније у Љубљани.

Група је основана још 1972. године у малом месту Конвеј Ајл. Две године касније група се сели у Лондон и ту, у центру музичких збивања, покушава да се пробије. Први албум који су чланови ансамбла снимили пролази незапажено, као уосталом и њихови наступи. После тих првих разочарења враћају се у родно место где снимају другу ЛП "Лоша пракса" која изненађујуће брзо долази на топ-листе. Годину дана касније снимају и трећи

албум под називом "Глупост" који је продат у милион примерака. Почетком прошле године почињу у Паризу да снимају следећу велику плочу коју завршавају у Лондону. И као што обично бива са групама које брзо доспевају до самог врха, састав напушта један од чланова, соло-гитариста Вилко Џонсон. Продуценти, којима је ДР ФИЛГУД већ донео доста новца, брзо организују аудицију за новог гитаристу. Избор пада на непознатог али неомла доброг Џона Моја који се брзо уклопио у рад групе с којом реализује пету по реду плочу "Видећу те".

На крају да вам представимо и чланове ове групе чије хитове "Она је ветропид", "Повратак у ноћ", "Роксет", "Беџи Пејн" и друге добро познајемо. Гитариста и певач је Ли Врилел, Џон Моја је соло-гитариста, басиста је Спаркл Џонс, док је за бубњевима Виг Фигер.

Берза плоча

Мењам албум БИЈЕЛОГ ДУГМЕТА "Ето баш хоћу" за било који ЛП групе BAD COMPANY или DEEP PURPLE, а "Летећу дискотеку" Зорана Модлија и синглове "Mississippi" (PUSSYCAT) и "Ding-a-Dong" (TEACH IN) мењам за ЛП "Sweet 1971" или за било који ЛП групе STEVE MILLER BAND.

Зоран Јаковетић
С. Младеновића сол. д. ст. 12
34000 Крагујевац

После паузе од једне године опет ће се од 15. до 18. марта одржати "Дани југословенске забавне музике — ОПАТИЈА 78". Организатори најављују богат и разноврстан програм. На првој вечери појавиће се осам домаћих рок-састава (по један из сваког РТВ центра). Осталих вечери изводиће се оркестарска музика, шансоне и забавне мелодије. На вечери забавних мелодија биће изведено 16 композиција (по две из сваког РТВ центра).

ГРАНА

ЧИТАОЦИ ЈАВЉАЈУ...

ВЕСТИ ИЗ БРИЈЕСНИЦЕ

Једна млада и још неафирмисана група забавља своје вршњаке на игралима у Бријесници и околним мјестима. То је састав БОНД који успјешно изводи пјесме наших и страних група. Чланови су: Шемсо Бећировић (соло-гитара), Мухамед Бећировић (бас-гитара) и Сенад Шувалић (вокал и бубњеви).

Сенад Шувалић
74 206 Бријесница
(хонорар 100 дин.)

ВЕСТИ ИЗ РОГАТИЦЕ

Састав ЖАОКА основан је прије годину дана у Рогатици и већ је постао популаран у свом граду. Група углавном свира своје пјесме, компоноване на текстове наших познатих или још неафирмисаних пјесника. Углавном свирају рок обогачен нашим фолклором.

Групу ЖАОКА сачињавају Ранко Цвијетић (бубњеви), Муберис Холучлић (бас), Граган Рајак (соло-гитара), Маринко Штица (оргуље) и Ђемал Шошо (вокални солиста).

Хамид Бајровић
Првомајска 15
Рогатица
(хонорар 100 дин.)

Ових дана у продаји се појавио нови сингл, други по реду, београдске групе

ЗЕБРА и снимљен је у Лондону.

Под сигурним вођством Рапе Ђелмаша, овај састав је све популарнији и свака његова песма брзо постаје хит. На А страни плоче налази се композиција „Моја мала зебра“, док је на Б страни „Шумадинка плава“. Рапа је компоновао обе песме, а Анка Лазаревић (вокал) написала је текст. Рок-ен-рол, фанки и наша фолк музика срећно су уклопковани у њиховим композицијама па добијамо

један нов звук и стил, који слободно можемо назвати „зебра стил“. Све ово је још „зачињено“ изузетном бојом гласа Анке Лазаревић.

ЗЕБРА је добила понуде да учествује на турнејама ван наше земље, али чланови састава желе прво да упознају нашу публику својим начином музицирања па да се тек онда отисну изван граница Југославије. Почетком маја можемо очекивати да се у продаји појави и њихова прва ЛП плоча.

МАБЕЛ

Новој данској групи МАБЕЛ многи проричу блиставу будућност. Састав сачињавају четири младића: Мајк Тремп (певач), Енди Дарсон (басиста), Питер Нилсон (соло-гитариста) и Крис Хел (бубњар) који свирају углавном фанки музику. Њихова успешна композиција „Овде сам само да бих свирао рок-ен-рол“ (I'm Here Only to Rock'n Roll) већ се појавила као сингл-плоча. Запажен тираж постигао је и њихов ЛП „Земља снова“ (Fairlyland).

Чланови групе МАБЕЛ живе заједно у једној кући северно од Копенхагена. Сами кувају, спремају, поправљају кола... Певач МАБЕЛА Мајк Тремп каже: „Млади смо и нисмо везани обавезама према породици, деци или послу. Потпуно смо се посветили музици. Кућу смо изнајмили у мирном делу Данске да бисмо могли да се концентрирамо само на рад. Ускоро полазимо на турнеју по Европи на којој ћемо нашим симпатизерима показати шта знамо. Убеђен сам да их нећемо разочарати.“

ТОП-ЛИСТЕ

ФЕБРУАР 1978.

ДОМАЋА

1. ГЛАВО ЛУДА — Здравко Чолић
2. ДА САМ ПЕНАР — Бијело дугме
3. У РАЗДЕЉАН ТЕ ЉУБИМ — Жетва

4. ДАЈ МИ КАЖИ ОДАКЛЕ ТЕ ЗНАМ — Стаклоно звоно
5. ОПАСНО — YU група
6. КАТАРИНА — Црни бисери
7. ИГРАЈ РЕГЕ — Златни прсти

8. ПРЛЕ УПЕЦАО РИБУ — Септембар
9. ИМАМ ПЕСМУ ЗА СВЕ ЉУДЕ — Сунцокрет
10. ЦРНИ ДАНИ — Парни ваљак

СТРАНА

1. YOU'RE IN MY HEART — Rod Stewart
2. HOW DEEP IS YOUR LOVE — Bee Gees
3. LOVE'S UNKIND — Donna Summer
4. LET'S HOVE A QUIET NIGHT — David Soul
5. MULL OF KINTYRE — Wings
6. IT'S SO EASY — Linda Ronstadt
7. YOU LIGHT UP MY LIFE — Debby Boone
8. NEW YORK SHUFFLE — Graham Parker
9. WATCHING THE DETECTIVES — Elvis Costello
10. EGYPTIAN REGGAE — Jonathan Richman

ПРОСЕЦИТЕ ПО ЦРТИЦАМА
И ПРОВУЦИТЕ
ДЕДИНУ
ГЛАВУ

ПАНТАЛОНЕ И
ЏЕМПЕР

ОДЕЛО ЗА
ПО КУКИ

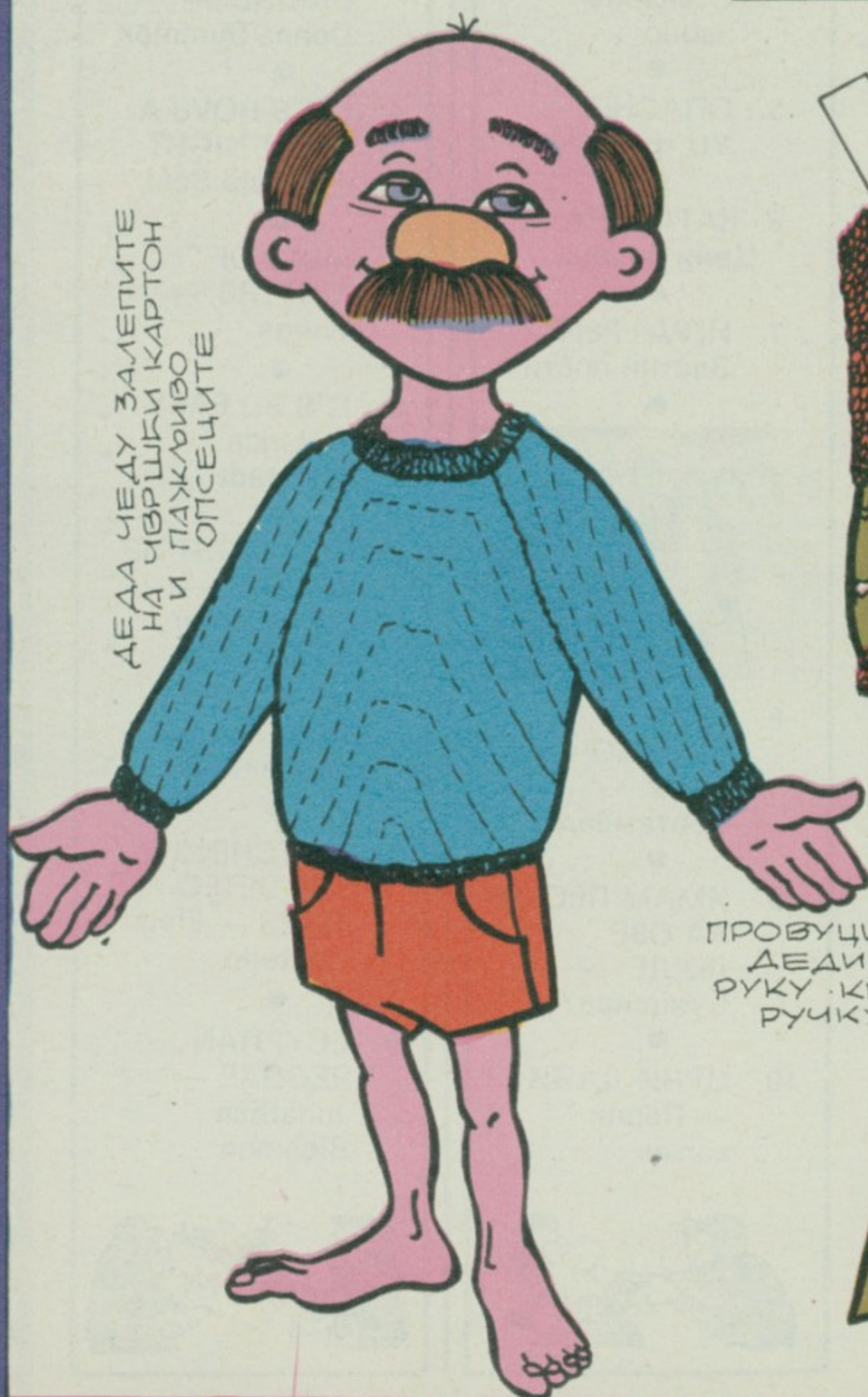

СПОРТСКИ
ЏЕМПЕР

ПРСУК ОД
ВУНЕ

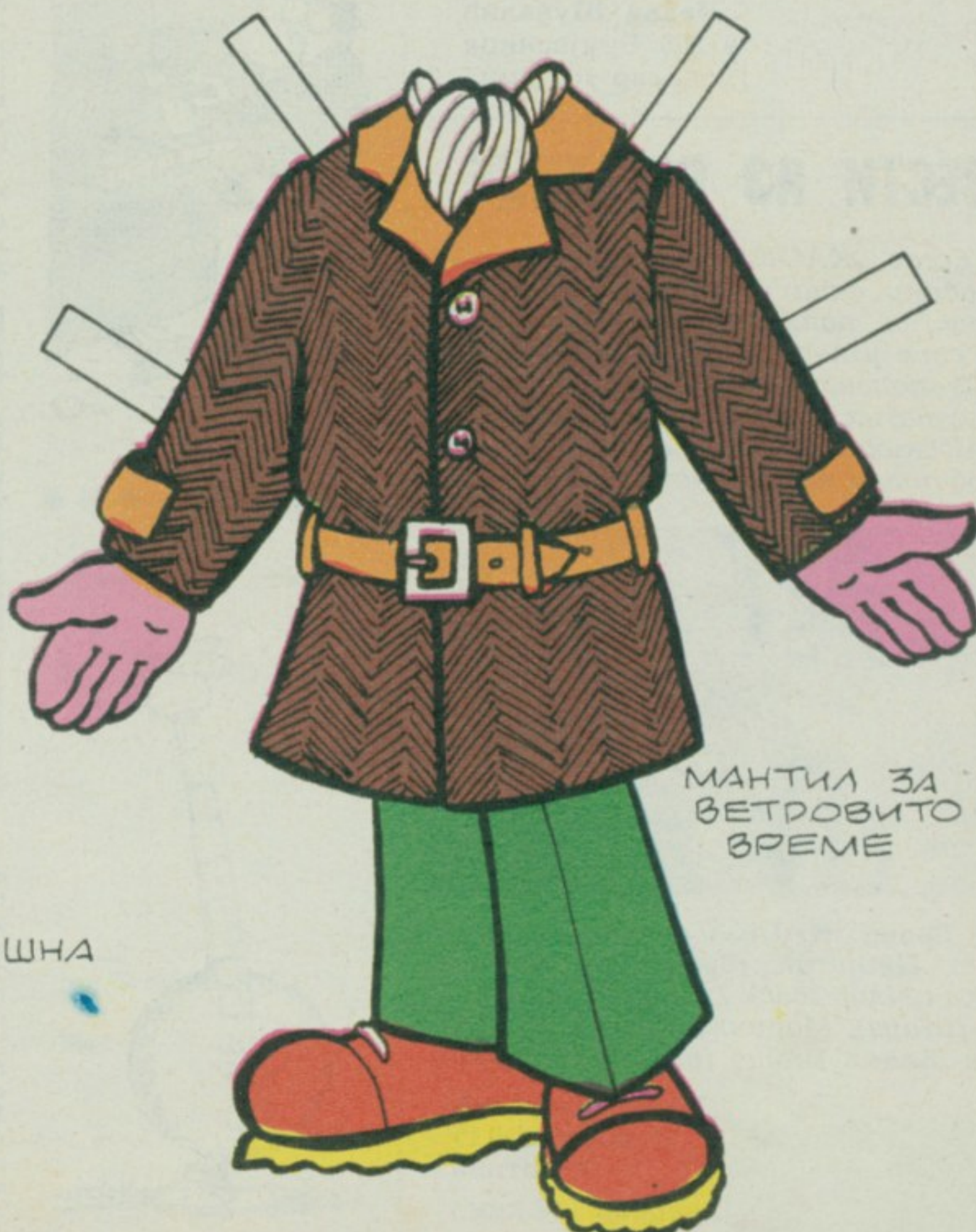
ДЕДА ЧЕДУ ЗАЛЕПИТЕ
НА ЧВРШКИ КАРТОН
И ПАЖЛИВО
ОПСЕЦИТЕ

ПРОВУЦИТЕ
ДЕДИНУ
РУКУ КРОЗ
РУЧКУ

ТАШНА

МАНТИЛ ЗА
ВЕТРОВИТО
ВРЕМЕ

Из Бележнице
криминалистичког
инспектора

ТАЈНА НЕСТАЈОТ МЕТКА

Влажна и прохладна јесен 1955. године ваљала се висовима и доловима драгачевског краја. Командир станице милиције у селу Каони, удаљеном петнаестак километара од Гуче, ушавши са улице у топлу просторију, брзо је затворио врата за собом.

— Брр... рр!... — хукнуо је и у пролазу упитао дежурног милиционара има ли шта ново.

— Има! — одговорио је дежурни, окренувши се у столици према њему. — На планинском путу убијен је човек од око тридесет година. Из оближњег је села. Нашао га је неки његов комшија. Он нам је и јавио! Задржао сам га, у суседној је соби!

Командир је климнуо главом. Није морало баш по оваквом времену то да се догоди, помислио је скидајући мантил. Знао је да га сада чека одлазак на лице места са инспекторима, а до пропланка где је убијени лежао ваљало је ићи преко влажних поља и ливада и раскалањих путева и то све узбрдо. Дубоко је уздахнуо и телефоном позвао СУП у Гучи.

БРЗ ЗАКЉУЧАК

После једног часа пред станицом милиције у Каони зауставио се цип. Из њега су изашли двадесет двогодишњи криминалистички инспектор Ђорђе Аксентијевић, лекар, судија и јавни тужилац.

Разговор са сељанином који је нашао убијеног био је кратак. Човек је сталожено објаснио да је пошао на вапшар и угледао комшију где згрчен лежи недалеко од пута. Поред њега на земљи се налазио пиштољ. Додао је да ништа није дирао и пристао је, без речи, да пође са екипом и покаже место где лежи несрећниково тело.

Пуна два часа требало је упорним људима да пређу седам километара, колико их је, иначе, делило од места удеса. Када су, напосокон, стигли, подне је већ било превалило. Из мутног неба је росило.

Положај тела настрадалог човека и пиштоља на земљи упућивали су на самоубиство. Око сељаниновог тела нису примећени ни какви трагови обуће других лица, мада, је земљиште било раскалањено.

НА ГРУДИМА УБИЈЕНОГ, У ПРЕДЕЛУ СРЦА, ВИДЕО СЕ ОТВОР КОЈИ ЈЕ НАЧИНИЛО ЗРНО ИЗ ПИШТОЉА. МЕЋУТИМ, ЊЕГА НИГДЕ НИЈЕ БИЛО.

— Самоубиство! — самоуверено је добацио неко из екипе.

Судија је чучнуо поред несрећниковог тела и посматрао га. И он се слагао да је у питању самоубиство. Није било друге, све је упућивало на то. Зато је више реда ради упитао лекара:

— Хоћеш ли да извршиш обдукцију?

Лекар је потврдио. Пошто у близини није било куће

Отвор на грудима мртвог човека начињен испаљеним метком био је веома видљив. Лекар се надао да ће лако наћи зрно. Међутим, што је време више одмицало, на његовом лицу све више се појављивао израз чуђења. Најзад, позвао је инспектора Аксентијевића, судију и јавног тужиоца, и збуњено им саопштио:

— Људи моји, ово ми се никад није догодило: метак

где би се могло пренети тело, обдукцију је морао да обави ту, на земљи. Замолио је да му грањем ограда простор како би се заштитио од погледа народа који је почео да се окупља. У ствари, требало је само да извади метак из несрећниковог срца да би се сравнивањем зрна са циви пиштоља озваничило самоубиство.

није изашао на леђа, а у телу га нема! Нико пре мене није покушао да извади зрно јер човеку ни кошуља није дотицана!

У ЗАЧАРАНОМ КРУГУ

Замишљен, инспектор Аксентијевић се одвојио

Инспектор Ђорђе
Аксентијевић

— Људи моји, ово ми се никад није догодило: метак

тако бар нађе сламку за коју би се ухватио. Узалуд!

Поново је пришао телу убијеног. Поглед му је одлучао према окупљеном народу. Кад ли се само пре окупио, паде му на памет. Сељанин који је обавестио милицију о целом догађају није издржао његов поглед. Оборио је главу и нервозно се врполио. Аксентијевићу то није промакло. Одлучио је да га поведе назад у Каону иако је знао да то није баш много мудра одлука, јер кад би којим случајем сељак и признао да је убица, то ништа не би вредело без главног и јединог доказа — метка! Поготову што је и пиштољ припадао убијеном.

ГДЕ ЈЕ ДОКАЗ?

Екипа се вратила у Каону по мраку. Судија, јавни тужилац и командир милиције нису сумњали у сељанинов ранији исказ. Провером је утврђено да су он и самоубица (за њих је то још био чист случај самоубиства) живели у слози, што је одстрањивало мотив убиства. Зато су се силно изненадили када их је инспектор Аксентијевић позвао у просторију каонске станице милиције где је обавио саслушање и рекао:

— Сељанин је убица, признао је! Пошао је са комшијом на вапшар, сели су на пањеве крај пута да се одморе и том приликом убијени је извадио пиштољ у намери да пенучи. Метак се заглавио. Добацио је пиштољ пријатељу да отклони квар. Овај је покушао да руком набије затварач, пиштољ је опалио и пошто је цев била окренута према власнику оружја, метак га је погодио тачно у срце. Плашећи се да каже истину, убица је дотрчао овамо и ... већ знате шта је рекао. Према томе, одговараће пред судом за убиство из нехата, али тек кад се нађе метак! Без њега нема — кривца!

Присутни су се замислили. Заиста, свако може да призна, но суд цени доказе, а метка — нема!

Тешко је рећи како би се случај завршио да тајну метка није разрешио сам лекар. Наиме, њему је пало на памет нешто неочекивано... Поновна обдукција потврдила је да је његова претпоставка тачна: метак је ушао у тело и из срца склизнуо низ неки од крвних судова којим је даље „одлутао“ у тело убијеног. Зато и није био тамо где је требало да буде.

Сељанин је био осуђен на три године затвора. Ђорђе Аксентијевић данас ради као руководилац послова општег криминалитета СУП-а Чачак.

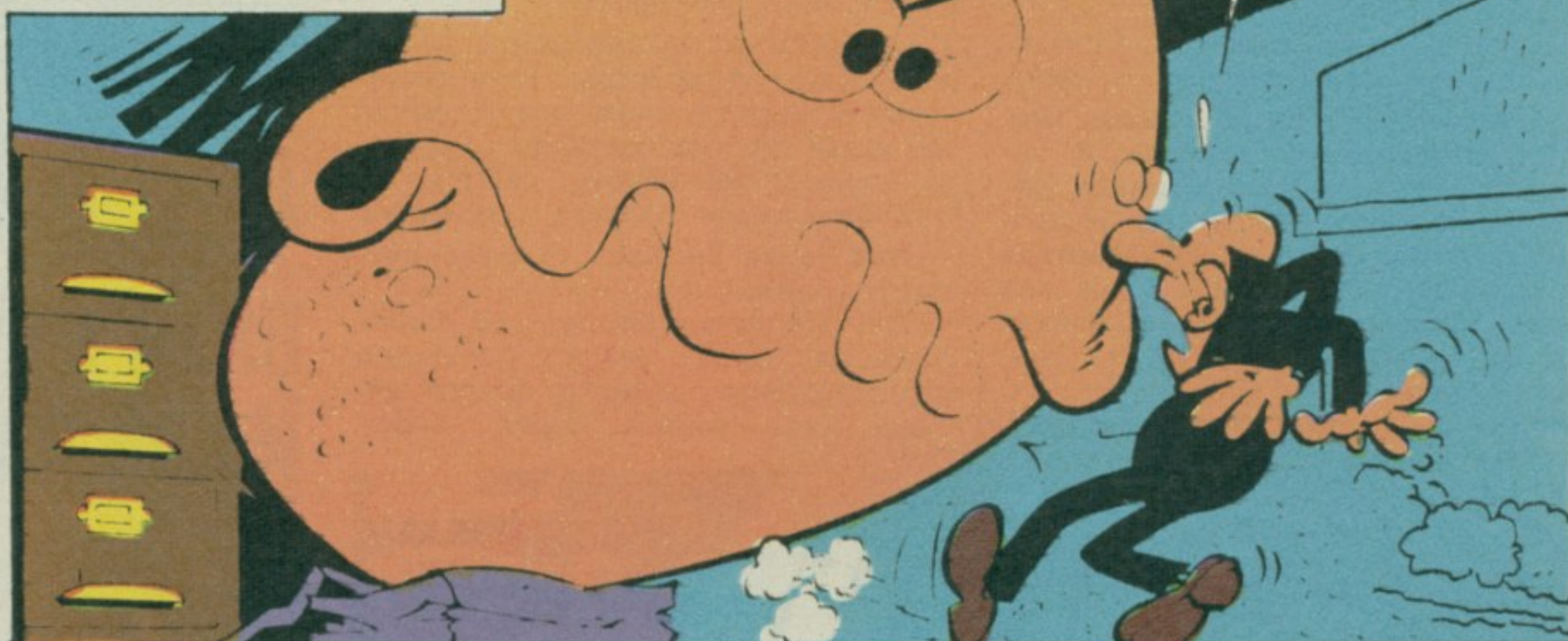

ПОТРЧКО: ГЛАС ЗА ЧОВЕЧАНСТВО

ФАНТАС-
ТИЧНА

ПРИЧА

АЛФРЕД Е. ван ВОТ

Грејсон му уклони лисице са руку и ногу. — Харте! — рече оштро. Младић на кревету се и не помери. Грејсон застаде а онда муну човека.

— До ђавола, Харте, слушај ме! Ослобађам те за случај да се не вратим.

Џон Харт не отвори очи, нити било чиме показа да је свестан онога што је чуо. Лежао је непокретно. У образима скоро да није имао боје, а коса му је била прљава и замршена.

— Харте, идем напоље да тражим Малкинса — рече Грејсон озбиљно. — Сећаш се, отишао је пре четири дана с намером да остане само двадесет и четири часа.

Када не доби одговор, поче да се окреће али, застаде и рече:

— Харте, ако се не вратим, мораш схватити где смо. Ово је нова планета, схваташ. Никада овде нисмо били. Брод нам је оштећен и нас тројица смо слетели у капсули за спасавање. Сада нам треба гориво. Малкинс је отишао да га тражи, а ја идем да тражим Малкинса.

Тело на кревету се не покрету.

време слетања Малкинс и он су имали јасан утисак да долазе у пуст свет без вегетације и живота.

Лак поветарац му додирну образе. У ваздуху се осећао мирис цвећа. Видео је птице у дрвећу и учини му се, у почетку, да чује песму пољске шеве.

Привиђења

Ишао је целог дана али није нашао ни трага од Малкинса. Такође, није било ничега што би указивало да на планети има интелигентних живих бића. Пре но што паде тама зачу жену како га зове.

Грејсон се нагло окрену. Била је то његова мајка, много млађа него пре осам година на дан сахране. Пришла је и рекла строго: — Били, немој да заборавиш каљаче.

Грејсон је буљио у њу очима које су трептале у неверици. Тада јој, намерно, приђе и додирну је. Ухватила га је за руку. Прсти су јој били топли, као живи.

Рече:

— Иди реци оцу да је ручак спреман.

Грејсон је пусти, коракну уназад и погледа напрегнуто око себе. Њих двоје су стајали на травнатом пропланку. У даљини је светлукнула сребрна река.

Окренуо се и закорачио у сутон. Када се осврнуо, није видео никога. Али, у исто време, дечак је ишао укорак са њим. Грејсон у почетку не обрати пажњу, но ускоро крадом погледа сапутника.

Био је то он када је имао петнаест година.

Пре но што ноћ која се спуштала не одузе сваку могућност препознавања, виде и другог дечака како корача поред првог.

ТРОЈИЦА У РЕ

Били су на непознатој планети, а један од њих био је опасан лудак.

Познати звуци, али, утисак га је ошамутио.

Грејсон запенуша.

— То сам ја у различитим узрастима! Одлазите! Знам да сте само привиђења.

Када се потпуно поврати и глас му спласну на храпави шапат, помисли: само привиђења? Јесам ли сигуран?

Осећао се неизрециво потиштен и исцрпљен.

— Харт и ја — рече гласно — обојица смо за лудницу.

Хладна зора је стигла. Надао се да ће излазак сунца окончати ноћно лудило. Када се спора светлост расула по тлу, Грејсон погледа око себе у неверици. Био је на брегу, а под њим се ширио његов родни град Калипсо у Охају.

Гледао је не верујући очима,

а тада, зато што је изгледао стваран као живот, поче да трчи према њему.

То је био Калипсо, каквог је памтио док је био дечак. Крену према својој кући. Ту је био и он. Увек би препознао тог десетогодишњег дечака. Позва момчића који га погледа, окрену се и побеже у кућу.

Грејсон леже у леју и покри очи. — Неко — рече у себи — нешто, извлачи сећања из мозга и ја их видим.

Чинило му се да, ако жели да остане нормалан и жив, мора да се држи те мисли.

Џон Харџ

Било је то шестог дана од Грејсоновог одласка. Џон Харт се по-

Грејсон преко воље изиђе и крену у брда. Велике наде није имао.

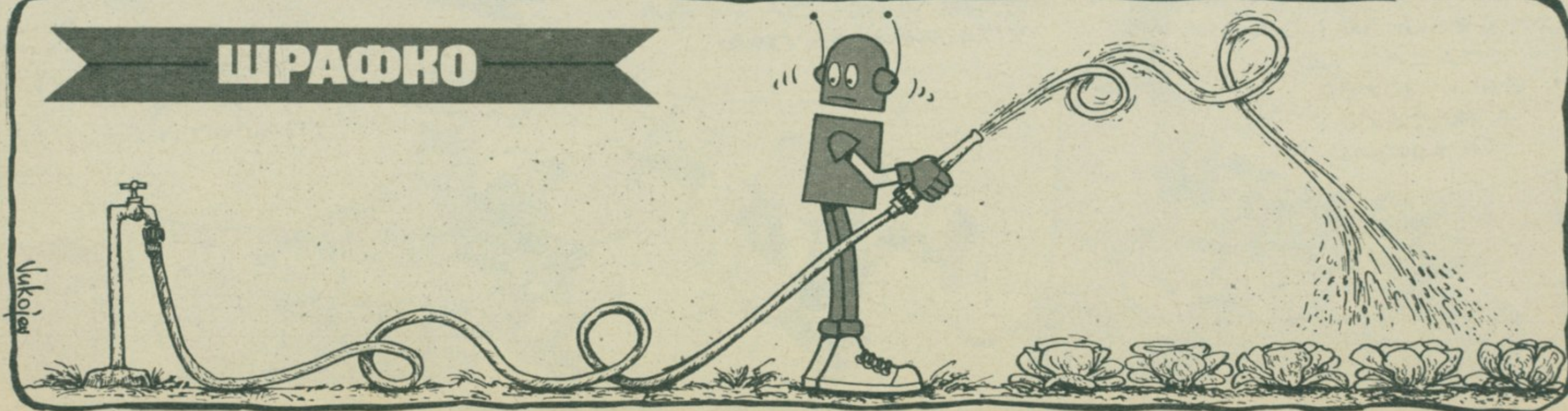
Тројица људи су били на непознатој планети, а један је био опасан лудак. Док је ишао напред, гледао је збуњено око себе. Околина је личила на Земљу: дрвеће, жбуње, трава, далеке планине у плавој измаглици. А за

Он, када је имао око дванаест година.

Три Била Грејсона, помисли Грејсон. Поче дивљачки да се смеје.

Потрчао је. Када се окренуо, био је сам. Јечећи од замора, успори корак и, скоро истовремено, зачу смех деце у мекој тами.

ШРАФКО

ЗЕРВИ

мери у капсули за спасавање и отвори очи.

— Гладан — рече не обраћајући се никоме.

Чекао је, не знајући шта, па седе. Сиђе са постеље и дође до оставе. Када је јео, приђе заључаним вратима и загледа се у земаљски видик пред собом. Некако се, без разлога, боље осећао.

Нагло искочи на тле и пође према највишем брегу. Тама се брзо спуштала, али није се враћао.

Ускоро брод за њим нестане у тами.

Прво је говорио са девојком из своје младости. Дошла је из тмине; дуго су разговарали. На крају, одлучише да се венчају.

Свечаност је била увеличана присуством министра који се довео колима. Обе породице су биле на окупу у дивној кући у предграђу Питсбурга.

Млади пар је отишао у Њујорк и на Нијагарине водопаде на брачно путовање. После су отишли аеротаксијем за Калифорнију и ту се настанили. Појавило се, изненада, троје деце. Имали су огроман ранч и милион грла стоке са гоничима обученим као филмске звезде.

Сусрећ

За Грејсона је цивилизација, која је бујала око њега, на ономе што је раније била пуста, безваздушна планета, личила на кошмар.

Надживео је шест генерација једне породице коју је упознао. А онда, док је прелазео Бродвеј, у Њујорку, слабост, ход и понашање човека који му је долазио у сусрет, натера га да стане.

— Хенри! — викну. — Хенри Малкинс!

— Па, тако је, Биле Грејсоне. Руковали су се у тишини после препознавања. Малкинс први проговори.

— Има један ресторан иза хошка.

Док су пили друго пиће, поминуше Џона Харта.

— Нека животна снага, лутајући, искористила је његов ум — рече Грејсон коначно. — Очигледно, није свесна себе. Покушала је и мене да искористи. Погледао је Малкинса упитно. И други човек климну.

— И мене — рече.

— Претпостављам да смо се жестоко опирали.

Малкинс обриса зној са чела.

— Биле — рече. — Ово све личи на сан. Женим се и разводим сваких четрдесет година. Оженио сам се, чинило ми се, девојком од двадесет година. Кроз тридесет година изгледала је као да има пет стотина година.

— Мислиш ли да је све то плод наше маште?

— Не, не то. Мислим да ова цивилизација постоји, ма какво то постојање било.

Малкинс застеза.

— Не говоримо о томе. Осећао бих се као на ивици амбиса. Када бисмо само могли, некако, да се ослободимо Харта.

Грејсон се насмеја.

— Значи још ниси открио?

— На шта мислиш?

— Имаш ли какво оружје код себе?

Малкинс тихо извуче зрачни емитор. Грејсон га узе и упери у своју слепоочницу. Притисну окидач. Малкинс поамно покуша да га спречи, али било је сувише касно.

Танани бели зрак погоди Грејсонову главу. Направио је округлу и црну, гараву рупу на дрвенарији на супротној страни. Хладно, неповређени Грејсон упери троугласти отвор у саговорника.

— Хоћеш ли и ти да пробаш?

— упитао је весело.

Човек задрхта и зграби оружје.

— Дај ми то — рече.

Када се смирио, упита:

— Приметио сам да не старим. Шта да радимо, Биле?

— Мислим да смо задржани у резерви — рече Грејсон.

Устао је и пружио руку.

— Па, Хенри, драго ми је што сам те видео. Могли бисмо да се састајемо овде сваке године и упоређујемо запажања.

— Али...

Грејсон се круто насмеши.

— Не дај се, пријатељу. Зар не схваташ? Ово је највећа ствар универзума. Живећемо вечно. Ми смо резерва, уколико се нешто лоше догоди.

— Али, шта је то? Ко то чини?

— Питај ме кроз милион година. Можда ћу наћи одговор.

Окренуо се и изишао из ресторана. Није се ни осврнуо.

ЈЕДНА АЛИ ВРЕДНА

Најснажније утврђење
је разум, јер се он не
може ни отплатити ни-
ти, пан, издати.

(Антистен)

укрштене речи

ПОЗНАТИ КОСМОНАУТИ:

1. Први Американац који је облетео Земљу (20. 2. 1962.), на летелици „Френдшип 7“;
2. Први човек који је ступио на тле Месеца, 21. 7. 1969. са „Аполом 11“;
3. Совјетски космонаут, командовао „Васходом 2“ из којег је, са космонаутом Леоновим, први пут изишао у космички простор;
4. Први човек који је полетео у свемир, 12. 4. 1961. на „Востоку 1“.

ДУГОР: ВЕ-МАК	УНУТРА- ШЊИ ОР- ГАН, ЈЕТРА	СВИТАК	2	ГОБИ ТИТО	ВУЛКАН- СКА МАСА	БАКРО- РЕЗАЧ (СТР.)	ОМАЛЕН	3
1							ФОСФОР	4
ПОДРА- ЖАВА- ЊЕ								
ПОГДАК У ФУДЕЛУ				ВУЛКАН У ИТАЛИЈИ				
ГРЧКО СЛОВО				ВРСТА ПАПАГА- ЈА (МН.) ЦИМБИ				
„РАДИ- ЈУС“		РОБЕРТ МИЧАМ ВРСТА ГУШТЕРА			ФИЛМСКИ ГЛУМАЦ, ФРАНКО	ГРАД НА СЕВЕРУ СР НЕ- МАЧКЕ		
ПРОМЕ- НА, ЗАМЕ- НА						Ј. Б. ВРСТА АМЕРИЧ. МАТМУНА		
ПУТЕВИ, ДРУМО- ВИ						БИША ТУРСКА ТИТУЛА (МН.)		
						ШАХИСТ МИХАИЛ ВРСТА ТКАНИНЕ		
ГРАЂЕ- ВИНСКИ МАТЕРИ- ЈАЛ	ЗНАК ЕР- БИЈУМА НОКНА ПТИЦА			ГРЧ.СЛОВО ЈАПАНСКИ СТОНО- ТЕНИСЕР				
ЗАЧИН ЈЕЛУ					ЛАМЕНО УЛОЕ СТОЛЕКЕ			
ОБНАВ- ЉАЊЕ						ЗНАК РЕНИЈУ- МА		
НЕМАЧКИ КОМПО- ЗИТОР РИХАРА						ИМЕ МОНТАНА		
А. Ћ.		ВЕЛИКО МОРЕ						„ПОЛИТИ- КИН ЗАБАВ- НИК“

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: МУСОГОРСКИ, анималист, Романи, Ер, ксенон, Ни, кон-тура, ој, торта, ему, А, „Аино“, Ам; јул, Ивон, Ач, аблатив, ев, раније, венац, сат, изум, ПА, а, ха, сликар.

Издаје и штампа НИП „ПОЛИТИКА“, Македонска 29, 11000 Београд. Директор: НИП „ПОЛИТИКА“ Вукоје Булатовић. Главни и одговорни уредник „ПОЛИТИКИНОГ ЗАБАВНИКА“ Живо-рад Стојановић. Уредници: Кринка Виторовић, телефон 324-191/525, Нуррихана Ђозић, телефон 324-483. Технички уредник Владимир Горбунов, телефон 326-620. Секретаријат: телефон 324-191/523. Претплата за нашу земљу: тромесечна 66,00 дин, полугодишња 132,00 дин, годишња 264,00 дин. Претплата за иностранство: тромесечна 132,00 дин, полугодишња 264,00 дин, годишња 528,00 дин. Текући рачун за уплате из земље број 60801-601-822. Годишња претплата у инострану валути: Долар 29.—, ДМ 68.—, Ффр. 143.—, СФрс. 73.—, Шкр. 125.—. Девизне уплате слати преко Београдске банке — Београд, на рачун број 60811-620-292-32000-000-00054, са обавезном назнаком за „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“. Поштански фах 124. Телефони: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/II, тел. 322-711. На основу нишлења Републичког секретаријата за културу СР Србије број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез.

ПРАВИЛНИК ПЕЦА

ПОШТАНИ
ЗАБАВНИК

Мала пошта

11001 БЕОГРАД
МАКЕДОНСКА 29, П. ФАХ 124

Граин Забавниче,

МАЛА ГЛАВА

Да ли можеш рећи шта значи
реч микроцефал?

Живојин Петровић,
Вршац

Реч микроцефал је грчка и значи „мала глава“. Тако се у медици-
ни означава људско биће чија је
глава мања него што је нормално.
Тако се зове и једна биљка чији су
цветови ситни, стегнутих латица.

ЧОКОЛАДА ИЗ ЈУЖНЕ АМЕРИКЕ

Много волим чоколаду, па ме зе-
нима одакле потиче ова посласти-
ца?

Мирјана Ђурић
Титово Ужице

Реч „чоколада“ потиче од ацте-
шке речи „чоколатл“ и у Европу
су је у 16. веку пренели шпански
освајачи. Основне сировине од које

се израђује ова посластица су ка-
као, шећер и млеко. Модерна прех-
рамбена индустрија додаје чокола-
ди и многе друге састојке. Чокола-
да је врло хранљива: један кило-
грам има 6.100 калорија!

КАВАСАКИ, СУЗУКИ И ОСТАЛО

Многи наши читаоци инте-
ресују се где могу да купе
мотоцикле јапанске произ-
водње: „сузуки“, „јамаха“,
„кавасаки“. Одговор је: у на-
шој земљи — нигде, јер се
не увозе.

ФАРОВИ У ОЧИМА

Можеш ли да ми одговориш за-
што мачкама ноћу светле очи?

Светлана Матејић,
Борча

У очима мачака, на унутрашњем
делу мрежњаче, налази се танак
слој који се назива tapetum lucidum.
Веома је гладак, па лако скупља
и одбија светлост која кроз
зеницу улази у око, односно реф-
лектује је попут огледала помоћу
којих могу да се „хватају“ сунчеви
зраци. Захваљујући тапетуму, ове
животиње су у стању да виде и по
мраку, то јест у њиховим очима
скупљају се, а потом појачавају и
најмање количине светлости.

МНОГО МИ СЕ СВИЂАЈУ

Много ми се допадају глумци Воја
Брајовић, Драган Николић и други ко-
ји поново играју у серији „Отписани“
па бих желела да им пишем. Зато вас
молим да објавите њихову адресу.

Олгица из Београда

Оваквих писама добили смо на
десетине. Ко жели да им пише
може да се обрати на адресу Ра-
дио-телевизије Београд, Таковска
број 10.

КЊИГЕ О СКИЈАЊУ

Желио бих да купим књиге о скија-
њу, али не знам где могу да их нађем.
Фахрудин Кајевић,
Бањалука

Обрати се на адресу: „Спортска
књига“, Београд, Македонска 19,
тел. 323-957. То је продавница ко-
ја држи литературу везану за спорт
и рекреацију уопште.

ПРОБЛЕМ ИЗУМИТЕЉА

Хтео бих неком да понудим изум, али
не знам коме да се обратим.

З. П.
Београд

Изум се региструје у Савезном
заводу за патенте у Београду. За-
вод се налази у Улици Узун Мир-
ковој 1, тел. 637-787 и ради сваког
дана, осим суботе и недеље, од 7
до 15 часова. А како се изум ре-
гиструје, то објашњава формулар
који ће изумитељ добити у писар-
ници те установе.

МЕЊАМО, ПОКЛАЊАМО, ТРАЖИМО

Да бих попунио комплет Екс-
-алманаха желио бих да ми
неко поклони или прода, бро-
јеве: 5, 7, 10, 20, 30, 40, 50, 51,
53, 55, 57, 58, 60, 61, 64, 69, 71,
72, 73, 77, 79, 80, 82, 83, 84, 87,
и 88. Зоран Томљеновић,
44000 Сисак, Аугуста Цесаре-
ца 11

Желео бих да размењујем
маркице са младим филате-
листима. Марко Барић, 26232
Старчево, Петра Д. 7

Имам око 40 Забавника и 46
значака које бих поклонио
онима који ми се јаве раз-
гледницом свог места. Зденко
Бабић, 54400 Баково, Весин-
герава 5

Желео бих да ми неко пок-
лони, или прода, старе бројс-
ке Стрипотеке (пре 1974. го-
дине). У замену бих дао ма-
јице са ликом Бруса Лија.
Ненад Ерић, 32000 Чачак, Ло-
мина 55

Потребни су ми бројеви За-
бавника 1342, 1324, 1321, 1301,
1259. Заузврат дајем „Лунов“
магнус стрип. Милан Илић,
11000 Београд, Страхивића
бана 17

Ко ми пошаље разгледницу
свога места добиће разглед-
ницу Врања. Миодраг Антић,
18500 Врање, Ла Мартинова
7

Дајем значке, разгледнице,
салвете и старе новчиће за
маркице. Драган Крезин,
11090 Београд, Вукосавићева
82/31

мини формуле макси успех!

Формат: мини
(5 x 6 см)
Страница: 225
Цртежа: 150
Изашло из штампе

НАРУЧУЈЕМ
_____ Ком

Формат: мини
(5 x 6 см)
Страница: 220
Цртежа: 140
Изази ускоро

НАРУЧУЈЕМ
_____ Ком

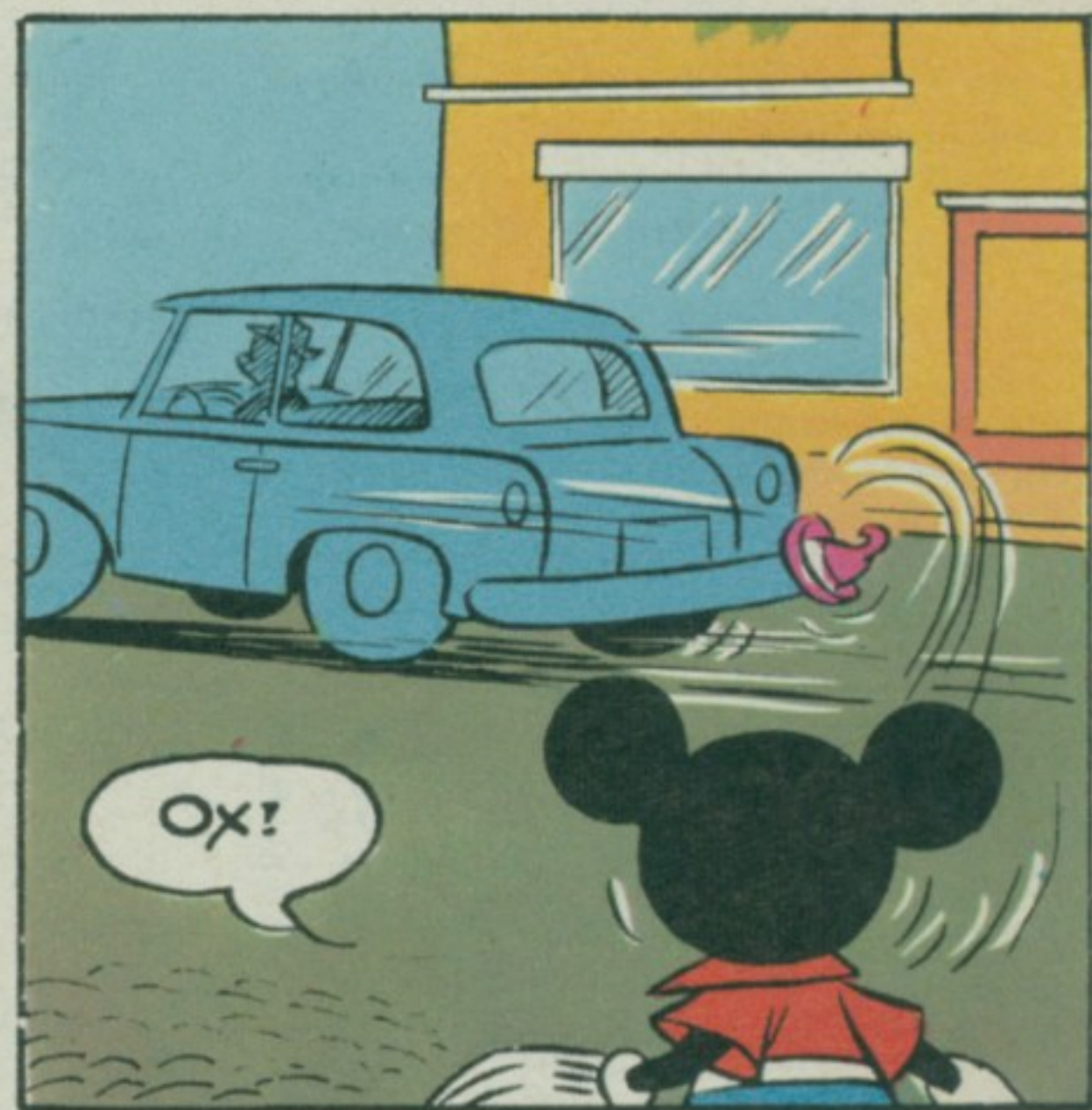
* СВЕ ФОРМУЛЕ *

из математике физике и хемије
за основце, средњошколце и студенте
налазе се у ове 2 књиге мини формата.

Цена једне књиге 30 дин.
Обе књиге комплет 50 дин.
Два комплета само 80 дин.

МИНИ. ФОРМУЛЕ
Поштански фах 64.
71000 САРАЈЕВО

Distributed by King Features Syndicate. 9-25